

NOUL LITERATOR

**Revistă trimestrială de cultură
Nr. 43-44, septembrie-decembrie 2021**

Asociația Culturală „Noul Literator”

Director fondator: NICOLAE PETRE VRÂNCEANU

Președinte de onoare GHEORGHE DĂNIȘOR

Președinte CONSTANTIN PĂDUREANU

Vicepreședinte ADRIAN NĂSTASE

Secretar DUMITRU DUȚĂ

CONSILIUL REDACȚIONAL

Aurel Maria Baros

Ștefan Borbely

Ioan Lascu

Gelu Negrea

Teodor Oancă

Tudor Nedelcea

Nicolae Pârvulescu

Ștefan Vlăduțescu

REDACTORI ASOCIAȚI

Pr. Theodor Damian

Mihaela Albu

Mihai Antonescu

Marian Barbu

Daniel Corbu

Mihai Fircă

Spiridon Popescu

Camelia Zăbavă

REDACȚIA

Constantin Pădureanu - Redactor- șef

Mircea Pospai - Redactor- șef adjunct

Dumitru Duță - Redactor- șef adjunct

Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție

Ion R. Popa - Redactor

Victor Martin - Redactor

George Geafir - Redactor

ADRESA REDACȚIEI

Craiova, Dolj, Str. V. Alecsandri, nr.22

Constantin Pădureanu, Tel.: 0723.172.217

Constantin Pădureanu: constantinpadureanu@yahoo.com

Virgil Dumitrescu: virgildumitrescu41@yahoo.com

ADMINISTRAȚIA ASOCIAȚIEI:

Florin Danciu, Tel.: 0744.699.152

Ilustrațiile copertelor:

Picturi de Miruna Caminescu

Prezentare grafică & DTP

edituragrafix@gmail.com

Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean
al Asociației Culturale NOUL LITERATOR Craiova (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

© Asociația Culturală „Noul Literator”

Revista poate fi citită pe site-ul www.revistanoulliterator.ro

ISSN 2069-3397

Gelu Negrea

ENIGMATICE TEXTE NETERMINATE

Cu excepția teatrului și câtorva articole de dimensiuni mai ample (între care celebrul 1907 – din primăvară până-n toamnă), I.L. Caragiale s-a ilustrat, în general vorbind, în ceea ce se cheamă, proză scurtă. Acest fapt, împreună cu destinația publicistică a majorității scrierilor sale, explică, probabil, faptul că ele nu sunt, de regulă – cu câteva minime excepții – rămase neîncheiate. Cele mai cunoscute dintre excepțiile în cauză sunt nuvelele *Poetul Vlahuță*, *Scrisorile unui egoist* precum și o bucată greu de definit și de clasificat intitulată *Poveste*. Aceasta din urmă se constituie și în ultimul text la care a lucrat Caragiale înainte de plecarea în eternitate, fiind, de altfel, publicat postum de către fiul său, Luchi, în 1915.

Celor trei excepții menționate trebuie să li se adauge în chip obligatoriu însă proiectul nefinisat al „comediei în trei acte” *Titircă, Sotirescu & cnie*. „Proiect nefinisat” este, de fapt, cu totul impropriu spus: mult mai potrivit ar fi „neîncheput”. Și, cu toate astea, despre dânsul s-a scris o întreagă bibliotecă critică – ceea ce nu se poate spune despre celelalte, care au intrat rareori în atenția comentatorilor operei lui Caragiale și despre care s-a vorbit cu o măsură vecină cu avaria. Faptul că dramaturgul Caragiale a fost considerat o bună perioadă de timp superior și reprezentativ, ca scriitor, prozatorului Caragiale poate constitui o explicație. Adecvată – nu însă și întru totul satisfăcătoare pentru fenomenul cu pricina. Au, iată, și criticii, și critica misterele lor. În fine, să trecem la chestiuni practice...

Unul dintre cele mai insolite aspecte pe care, din punct de vedere literar, o ridică în fața cititorului o privire arcuită asupra oricărei ediții a dramaturgiei lui I.L. Caragiale îl constituie relația complexă – dacă nu de-a dreptul paradoxală – ce se revelă între comediiile *O noapte furtunoasă*, *O scrisoare pierdută* și fragmentariumul care circula în literatura critică românească sub titulatura *Titircă, Sotirescu & cnie*. Foiletând, doar, cea mai recentă antologie a integralei operei lui Caragiale, concepută de tânărul critic Dan Gulea și apărută în colecția „Cartea Românească 100” a editurii cu

aceiași nume, sare în ochi un fapt deloc obișnuit. Numărul de pagini ocupat în Addenda antologiei de comentariile dedicate unei piese care, de fapt, nu există (58 pag.), depășește volumul fiecăreia dintre comediiile cele mai cunoscute și mai frecvent reprezentate scenic ale ilustrului dramaturg – 30 și, respectiv, 52 pag. Desigur, dimensiunea formală nu este un criteriu dintre cele mai edificatoare în evaluarea unor lucruri, nici măcar atunci când se compară obiecte absolut identice sau, măcar, aparținând aceleiași categorii fenomenale. Ceea ce nu este cazul în situația de față când se pun în balanță texte literare finite și comentarii asupra unor texte cu existență, de cele mai multe ori, virtuală. Căci, ce rămâne din *Titircă, Sotirescu & cnie* scoasă de sub zodia posibilului/probabilului literar și așezată între faldurile efectivului?

Câteva date sumare și destul de nebuloase privitoare la numele, vârsta, statutul social al unor personaje schițate confuz precum și la relațiile dintre ele – așijderea extrem de evazive –, la care se pot adăuga anumite informații relative la locul acțiunii și trama generală – destul de obscură – a piesei, și ele mai degrabă deduse din context decât efective. Și totuși, voluminoasa Addenda din antologia lui Dan Gulea despre care am amintit include nu mai puțin de cinci capitole detaliate: **Laboratorul** („reprezentând ecourile piesei în ziarele începutului de secol, dar și în cercul prietenilor lui Caragiale, așa cum le atestă corespondența”); **Vocile personajelor în perioada berlineză** („o prezentare a personajelor pe care le [re]imaginează dramaturgul în funcție de preocupările lor”, „personaje pe care autorul le va fi inclus în noua sa piesă [Cațavencu, Rică]”, „personaje ale căror voci le «auzea», dar nu le-a integrat în *Titircă, Sotirescu & cnie* [soții Trahanache, Ignat Caracudi, Mariu Chicoș Rostogan]”, „personaje cunoscute dintr-*O noapte furtunoasă* și *O scrisoare pierdută*, dar și personaje noi, descendenți ai celor de mai sus, aparținând unei generații a fiilor: Chiriachița, Pulchérie, Prince Arthur. În conexiunile cu opera și viața scriitorului nu a fost uitat «comte Mathieu», băiatul cel mare [Mateiu Caragiale, *nota mea*], care este chemat cu câteva citate pentru o contextualizare mai precisă”; „incidental, apar și alte personaje în multiple variante”; „**Spațiile**” care („reprezintă locurile de desfășurare a piesei, dar și locurile la care personajele, în cele câteva replici păstrate, fac referire”); **Acțiunea** ce („cuprinde trei mari elemente ce

pot fi deduse din replicile personajelor corelate cu corespondența scriitorului, dar și cu alte texte relevante din opera sa”); **Varia: proverbe, citate; însemnări marginale capitol** care („cuprinde alte însemnări paratextuale, în strânsă legătură sau nu cu piesa propriu-zisă”).

Acestea sunt elementele care alcătuiesc morfologia comediei *Titircă, Sotirescu & cnie*, fostă, în ordine, *Curiosul pedepsit* (cu varianta *Pedeapsa curiosului*), fostă *Garden party*, *reporterul poet*, *Foto-cinematograf*, *Cașavencu și Titircă, Mălăiescu & comp.* – 2, *După ieri, astăzi, Astăzi, O noapte de petrecere* sau *No. 6 – 3, High-life, În lumea mare, Titircă Sotirescu et comp., O noapte strălucită...*

Sucesiunea – frenetică, putem pentru ca să zicem –, oscilând între vestigii de titluri rătăcite într-o operă deja substanțial configurată și posibile titluri viitoare, preconizate de către autor de-a lungul timpului, atestă continua dinamică a intențiilor și proiectelor sale de a găsi, eminescian, cuvântul ce exprimă adevărul în legătură cu ceea ce merită să stea în fruntea unei comedii – chiar așa, mai mult inexistente decât factuale cum era, la acea oră (și a și rămas în eternitatea literară românească), *Titircă, Sotirescu & cnie*. Aceste formule, pe care Caragiale le caută și, uneori, le găsește drept potrivite în diferite stadii ale elaborării piesei pentru a fixa în chipul rezumativ cel mai edificator și/sau cel mai sugestiv cuprinsul acesteia impresionează prin diversitate. Ele denotă nesiguranța căutării și dificultatea adoptării unei decizii – firești, până la un punct, ambele de asemenea și inerente în cazul oricărui autor. La Caragiale însă atrage puternic atenția faptul că, de regulă, nu avem de-a face cu banale alternative ale unor versiuni de titlu, mai mult ori mai puțin asemănătoare între ele, ci cu titluri total diferite – chiar dacă nu și întru totul inedite în bibliografia scriitorului (a se vedea *High-life*, de exemplu). Logica literară (atâta câtă există) atestă faptul că și conținutul comediei, așa cum îl proiecta Caragiale în diverse momente ale elaborării textelor prevăzute cu respectivelor titluri, era extrem de felurit, cu linii ale acțiunii distincte – în grade diferite, desigur, dar distincte.

Să trecem la o altă „neterminată” dintre puținele care figurează în bibliografia lui Caragiale. *Poveste*, publicată postum de fiul scriitorului, Luky, în volumul *Abu Hassan*, este ultimul text literar la care, pare-se, a lucrat Ion Luca. Nu l-a încheiat, dar, judecând după planul său de conti-

nuare, aflat pe ultima filă a manuscrisului, promitea să fie cea mai amplă bucată în proză scrisă de Caragiale în întreaga sa carieră scriitoricească.

Dintre numeroasele basme pe care le-a prelucrat sau tradus el, *Poveste* se îndepărtează cel mai tare de patternul folcloric tradițional. Este, de fapt, o veritabilă saga de familie, urmărind, în paralel, destinul câtorva generații de urmași ai împăraților Crin și Bujor.

Trebuie subliniat că doar identitatea de sorzinte augustă a personajelor (împărați, împărăte-se, crai, crăiese, voievozi...) și onomastica consacrată în folclorul de gen (Roșu și Verde-mpărat, Negru-voievod, Floarea Doamna...) conferă narațiunii o cromatică apropiată de aceea cunoscută din basme. Dacă putem face însă abstracție de asemenea detalii – marginale, de altfel – și de titlul derutant al bucății (posibil, provizoriu...) vom constata că ne aflăm în fața unui text de factură mai degrabă realistă, a unei istorii domestice, expurgată de conotații fantastice sau supranaturale, din care lipsesc și miraculosul, și recuzita canonică – animale vorbitoare, apariții divine sau diabolice, ființe înzestrate cu haruri sau puteri extraordinare, metamorfoze sau travestiuri fabuloase, tărâmurii imaginare etc.

Tot ce se întâmplă în *Poveste* pare desprins, mai degrabă, dintr-un roman burghez, pigmentat cu episoade comice și senzaționaliste, cu *qui pro quo*-uri, lovituri de teatru și încurcături epistolare sau amoroase de toată ziua, departe de epica standard și de limbajul ritualizat al basmului – fie el poporan sau cult. Dialogurile – abundente – fracturează asijderea adesea ritmul acțiunii teatralizate după rețeta caragialiană știută, iar figurația personajelor se circumscrie cotidianului secular. Verde-mpărat are repetate ieșiri mitocănești – cu fapta ori cu vorba. Sfidând cutumele, își pune singur coroana imperială pe cap „așa, cam la o parte”, stârnind zâmbete amuzate din partea asistenței reunite la ceremonia înscăunării, după care întrerupe cuvântarea solemnă a Mitropolitului nonagenar cu vorbe proaste: „– Lasă astea, Înalt Preasfinte, și spune-mi drept: Îți mai dă brânci inima să faci cu ochiul la oițele Domnului?”. Mai mult, pe starețul îngrozit de profanarea mănăstirii pe care o păstorea îl interpelează mârânește cu un „Ce zbieri așa, popo?”, urmat de o palmă zdravănă aplicată „peste obrazul bătrânului, care s-a făcut ghem jos pe lespezi”.

La rândul-i, Bujor Împărat se ciondănește tot

timpul cu Floarea Doamna, cei doi soți dialogând, nu o dată, în maniera conul Leonida – coana Efimița. De asemeni, Prințesa Liliana, care nu agreează mariajul cu Ler, preferându-l pe frățâne-său, Mezin-voievod, reacționează ca o fată de la țară care-și refuză pețitorii: – Dar Ler are să moștenească tronul celei mai mari împărății de pe lume, fată! – Și-apoi? fiecare cu dreptul lui. – Dar Mezin are să moștenească un mic ținut, și supus fratelui său, care o să aibă moștenitori, voievodul de margine în cine știe ce munți, în veci o să rămâie. – Și-apoi? fiecare cu partea lui. – Atunci! o să te duci la călugărie.

– Și-apoi? fiecare cu norocul lui!

Un autentic dialog al surzilor încă și mai restru se consumă între apriga Floarea Doamna și lilialul Ler-voievod, nici el foarte încântat de partida ce-i fusese rezervată. Aceași Floarea Doamna încurcă mesajele către niscai curți împărătești, provocând, prin dublul mariaj al fiilor Ler și Mezin cu alesele inimii lor, un nedorit happy end (ca să mă exprim oximoronic). Aventurile cuplurilor ar fi urmat să continue, alternând comicul cu drama și chiar cu tragedia, după cum rezultă din proiectul auctorial care s-a păstrat într-un manuscris aflat la Biblioteca Academiei. Iată cum se prefigurează el:

„Cununiile. Petrecerea. Trandafirul. Traiul tinerilor. Moartea lui Roșu. Suirea lui Ler. Rivalitatea soacrei cu nora. Floarea la mănăstire. Ler n-are copii. Mezin cu nevasta merg s-o vadă cu Mugurel. Răscoala. Războiul. Fuga lui Ler. Aven-

turile. Asasinarea lui Mezin, când află că și Verde a fost asasinat. Mugurel la 18 ani (Moartea Vioricăi Liliana lui Mezin). Floarea primește pe Ler fugar văduv lucrează ca s-aducă pe Ler înapoi. Mugurel o execută în mănăstire. Încheiere.”

După cum se vede, *Poveste* era concepută ca o narațiune de proporții, arborescentă și încărcată de suspans, care promitea să fie una dintre lucrările cele mai insolite, ca formulă literară, din bibliografia lui I.L. Caragiale. Fragmentul de text păstrat surprinde, deja, prin vigoarea excepțională a unui personaj feminin malefic, Doamna Floarea, amestec fioros de Lady Macbeth și Doamna Chiajna – sângeroasă, fără scrupule, capabilă de uneltiri grozave, care, pentru a-și atinge scopurile, nu ezită să-și asasineze propriul frate și pe unul dintre fii. În egală măsură, însă, versatilă și duplicitară, afectând iubirea maternă și fraternală când împrejurările și interesele o cer, cu o retorică suplă și convingătoare în relația cu soțul, Bujor Împărat, pe care-l domină și îl subordonează atât în perimetrul casnic, cât și în câmpul deciziilor politice. Așa cum se profilează în cele circa douăzeci de pagini tipo încheiate, Floarea Doamna se anunța drept unul dintre cele mai puternice și mai complexe personaje din întreaga proză caragialiană.

...Este cel puțin enigmatică, în atare împrejurări, lipsa de interes a criticii pentru un text la fel de neterminat ca *Titircă*, *Sotirescu* & *cnie* al aceluiași scriitor, dar care, prin bogăția datelor epice păstrate, promitea mult mai mult decât acesta.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

*Patru prieteni de nedespărțit:
Petrișor Militaru, Nina Voiculescu,
Carmen Theo Făgețeanu și
Spiridon Popescu.*

Victor Martin

CE ESTE AFORISMUL ȘI CE ESTE CREATORUL LUI?

Aforismul este o formă de a pune lucrurile în altă lumină și a spune adevărul despre ele; chiar și împotriva voinței cititorului.

În aforism, nu poți ascunde neputința; poți ascunde doar forța. Din cauza asta, această formă de exprimare mimează foarte bine neputința și îl face fericit pe cititor. Cititorul are nevoie să fie fericit când citește un text atât de concis, poate chiar și numai din cauza asta.

Cititorului poți să-i impui orice religie, dar nu poți să-i impui o carte. Prin aforism, poți economisi foarte mult timp, aforismul fiind o poveste într-o frază.

Nu poți să-i dai cititorului mai mult decât poate să priceapă. Poți să nu pricepi, la fel de bine, ce vrea să-ți spună aforismul, dar avantajul acestuia este că poți să nu-l pricepi într-o clipă; nu mai pierzi timpul cu el. Sau poți să-l pricepi după cum ți-e felul, felul acesta fiind format de mii de pagini lecturate.

Cum o dai, cum o învârți, pentru a ajunge la culmea înțelegerii aforismului, tot trebuie să treci prin deșertul mainstream-ului. Când scrii mai mult decât ai putea citi, lasă-l și pe cititor să citească atât de mult! Trebuie să citești mii de pagini pentru a putea înțelege o frază numită aforism.

Scriitorul de talent este încurajat să scrie foarte puțin. Atunci scrie scurt și concis. Atunci scrie aforisme. E ca și cum ai respira aerul rarefiat al înălțimilor.

Aforismul poate fi un vârf de munte, dar nu înainte de a fi traversat o câmpie.

Rețeta originalității unui aforism este să te gândești la anumite lucruri atunci când consideri că toți ceilalți nu se gândesc la ele.

Aforismul este ceea ce mulți ar fi putut scrie și n-au scris. Scriitorul nu stă să vadă ce fac personajele sale.

Se spune că nu s-au prea scris cărți de aforisme sau cărți despre creatorii de aforisme. Nu e adevărat; nu s-au prea citit.

Fiecare zi e un aforism; zilele sunt la fel, dar nu identice.

Un scriitor de aforisme care nu s-a născut ironic, nu există. Există doar ironici care nu se manifestă.

Când spun că au umor, creatorii de aforisme nu glumesc. Umorele nu e un lucru de care poți râde.

Acești creatori reușesc să vadă ceea ce nu-ți poți imagina. Ei reușesc să ne facă să conștientizăm faptul că exagerarea importanței unui lucru este făcută cu scopul de a scoate în evidență opusul acestui lucru. Ei sunt mesageri ai Domnului care sfârșesc prin a vorbi în numele lor.

Dacă sunt înțeleși, de ce sunt înțeleși; dacă nu sunt înțeleși, de ce nu sunt înțeleși? Asta e întrebare?!

Imaginația lor constă în a nu renunța niciodată la ceea ce alții nu s-au gândit.

Aforismul nu este doar o sărbătoare a spiritului. Este și sfârșitul oricărei zile de muncă. Este fiecare cărămidă pusă la construcția soclului propriu. Cu cât cărămidile literaturii sunt mai mici, stabilitatea ei este mai mare.

Din ce în ce mai mici, textele te scapă de a fi comparat chiar și cu prietenii.

Infinitul literaturii e mai ușor de împărțit în aforisme.

Mulți susțin că vremea aforismului a apus. Nu e adevărat; trăim într-o lume a tuturor misterele lingvistice. Originalitatea se poate obține prin a scoate din textele altora propriile tale idei. Pentru asta, oximoronul trebuie să bată neuronul.

Când văd ce se întâmplă în jurul lor, scriitorilor de aforisme le vine să scrie. Când nu văd, le vine să citească.

Secretul nu este să scrii mai mult decât ai citit, ci să scrii mai mult decât pot alții să citească.

În aforism, nu e nici un secret. Și când se uită în oglindă, creatorul de aforisme oglindește ceva. El așteaptă de la cititor o înțelegere superioară, în condițiile în care nu mai e nimic de înțeles.

Nu încearcă să-i convingă și pe cititori de adevărul spuselor lor. Încearcă să-i facă să și-l imagineze singuri.

Pe creatorii de aforisme nu trebuie să-i înțelegi pentru că îi cunoști. Trebuie să-i cunoști pentru că îi înțelegi.

Aforismul te pune pe gânduri și dacă nu-ți vine. Este un organism viu, în care poți să spui ceea ce gândești, cu condiția să nu gândești ceea ce spui.

Până la urmă, cu toții trăim din scris; cum ne e scris, așa trăim.

Dinică Ciobotea

200 DE ANI DE LA REVOLUȚIA ROMÂNĂ DIN 1821

UN EVENIMENT MAJOR, UN CONDUCĂTOR PE MĂSURA TIMPULUI SĂU

Într-o „cântare” a anului 1821, un anonim din acea vreme surprindea într-un gând atotcuprinzător locul anului 1821 în Istoria Românilor: „O, minunat anule cu leatul 1821! Tu cu adevărat prin intrare-ți, de ai și pricinuit românilor amărăciune, dar deodată și deșteptarea; lunile tale, Academii s-au închipuit pentru români; zilele tale, învățături s-au făcut pentru români; ceasurile tale, dascăli s-au așezat pentru români; iar minuterile tale ca niște sori luminători s-au înfipt în simțirile românilor... Tu ești anul bunătății Domnului”...

Făptura istorică a evenimentului Revoluția Română din 1821 și martirică-eroică unică în secolul al XIX-lea, dinspre care s-a derulat destinul nației române într-un sens ascendent, constructiv, recuperator și cu Tudor Vladimirescu, component al unei triade cu Adunarea Norodului (Poporul) și cu Anul 1821, cu o viață de om autoînsușită de martir, a intervenit decisiv în schimbarea istoriei. Pe numele lui Tudor Vladimirescu s-a creat un mit, un simbol al vieții istorice, așa cum până la el fuseseră miturile lui Mihai Viteazul și Ștefan cel Mare și Sfânt. Mitul vladimirescian s-a cuplat cu jertfa lui Horea – restitutor Daciae, formând duhul nou al secolului al XIX-lea.

Revoluția Română din 1821 s-a produs în marginea de sfârșit a secolului al XVIII-lea, cel care în cronometria istoricilor are ca borne anii 1716 și 1821, și este altul decât în cronologia Erei noastre, diferența fiind dată de procesele și fenomenele noi promovate de mințile genilor creatoare ale zișilor iluminiști.

Epocile trecute, statuate într-o carapace medievală pentru orice individ, au fost desfăcute/deschise de Marea Revoluție Franceză din 1789. Istoria omenirii, de atunci și până astăzi, a fost o alta, cea de sensuri mărturisite într-un liber-

tatea umană și a ritmurilor debordante ale trăirii fiecăruia.

Revoluția Română din 1821, declanșată pe direcția mișcărilor dintr-o geografie extinsă peste o mare parte o a planetei, a rupt o epocă anterioară a medievalității și a deschis Epoca Modernă, aureolată de ideile și luminile secolului al XVIII-lea, translatate ca idealurile de înfăptuit ale secolului al XIX-lea prin reforme și acțiuni accelerate, repetate revoluții pentru deschiderea vechilor zăgazuri zise privilegii, întru măsurile democratice și naționale (colective).

Revoluția Română din 1821 face parte dintr-o epopee europeană, cu desfășurare de la Atlantic și până la Urali. Integrată în lupta cea mare a națiunilor, ea a rămas ca expresie concretă și model al manifestărilor ulterioare din 1848, 1916-1918 și 1989. Așa cum anul 1821 a fost „anul bunătății divine” potrivit mărturiile contemporanilor de atunci, tot așa, în spiritul firesc al ultimilor 200 de ani, s-au înscris și anii 1848 și 1918, cei care s-au rezezat pe faptele altor militanți, martiri și eroi, exploratori ai unor timpuri noi de libertăți umane.

Tudor Vladimirescu este omul unui Timp istoric marcat de revoluții repetate și de împliniri parțiale, sedimentate ulterior într-o procesualitate imperativă a justapunerii ordinii juridico-politice cu ordinea bunei dreptăți naturale.

În ultimii 200 de ani, omenirea s-a ridicat la nivelul creator egal cu tot atât cât parcusese prin idei în toată istoria ei. Descătușarea – după expresia mitropolitului Olteniei Nestor Vornicescu – s-a întâmplat la 1821, anul când faptele s-au scris cu sânge vladimiresc-panduresc. De aceea, ca orice început, odele aniversării Revoluției și ale comemorării eroului ei se înscriu în conștiința tuturor, ele polarizând energii și forțe, grupări și sensuri noi, „comune pentru toți românii”. Sau, după cum a scris marele istoric N. Iorga cu o sută de ani în urmă: „Viața acelor care au jucat un rol în istoria neamului lor se urmează și după ce s-a încheiat în marginile-i pământești; se urmează prin tot ce e faptă pornită din fapta lor, și se deslușește prin fiecare pecete a vremii care se rupe, lărgind perspectiva gândului lor. (...) Și *domnia* lui Tudor... e ca un simbol al lucrurilor care vor trebui să vie pentru ca în viața și dezvoltarea României să fie interesați adânc cei mai mulți dintre fiii ei”...

În frumoasa limbă română, strămoșească, Tudor Vladimirescu a rămas modelul curajului

și al măreței patriotului. Ca „liberator”, „patriot” și jertfelnic martir pentru drepturile neamului său, Tudor Vladimirescu a înfățișat atât finețea răbdătoare cât și năprasnica revoltă în contra nedreptăților făcute poporului român.

Intersectarea în 1821 a Revoluției Române cu cea inițiată de Eteria grecească, prima victorioasă temporar prin susținerea generală a conaționalilor de la boieri până la masa mare a moșnenilor și clăcașilor (fără „elementele delegate” filofanariote, ocupante ale structurilor instituționale administrativ-politice statale), cealaltă înfrântă pe un teritoriu departe de Grecia, inițiată de patrioți greci și susținută de umbrele unor promisiuni împărățești, a fost doar orizontul unui adevăr european cu începuturi cristalizante.

Acum, la 1821, mai mult decât orișicând, istoria adevărată s-a mitizat, devenind parte sufletească a tuturor românilor. De atunci și până astăzi, ori de câte ori s-a împlinit cupa istoriei, Românii au înțeles să fie părtași la ideile de dreptate și de fericire generală în Europa. Ideile lui Tudor Vladimirescu și ale generației

din 1821, exprimate într-o „literatură a stării de urgență” (după admirabila considerație a marelui scriitor Marin Sorescu), rămân canoane oricărui român și oricărui individ și în viitor, căci nu există nimic pe pământ mai presus ca libertatea de a fi a omului.

În plan istoriografic, toate câte au fost disputate de idei și interpretări ale faptelor din 1821 sunt doar infuzii întru crearea mitului vladimirescian. Însă, Tudor Vladimirescu a fost unul adevărat, unic, un mare român căruia poporul său – pe bună dreptate – i-a închinat numeroase monumente, i-a cântat faptele, iar biserica l-a asociat martirilor creștini. A rămas Tudor cel Mare, Marele Pandur, primul domn pământean după un secol de fanariotism și de structuri „delegate” de Imperiul Otoman pentru stăpânirea unei părți din Românime; un simbol pentru totdeauna.

El, și astăzi, întruchipează ideea cea benefică a Românismului în toate cele pe care poporul român le înfăptuiește în menirea lui în Istoria universală.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

*Adi Cristi, Gabriel Chifu,
Varujan Vosganian, Andrei Novac*

Rodica Florescu

**PĂDUREA DE
SIMBOLURI
A POEZIEI LUI
NICHITA STĂNESCU**

Motto

Poezia este ochiul care plânge,
Ea este umărul care plânge,
Ochiul umărului care plânge...
Lacrima celui care trebuie să fie fericit.

Artist al cuvântului, înăscut și înlănțuit definitiv în mrejele celui mai puternic lirism (Ion Rotaru), făurar al unui sistem poetic insolit, Nichita Stănescu marchează un moment crucial în evoluția liricii românești. Instaurând în literatură o nouă și îndrăznească ordine a cuvintelor, poetul distins cu numeroase premii - Herder (Austria-1976), Cununa de aur (Struga-Jugoslavia-1982), Premiul Academiei Române, Medalia Meritul Cultural, de patru ori cu Premiul Uniunii Scriitorilor, propus în 1980 la înaltul Premiu Nobel pentru Literatură, îmbrățișează, prin cuvintele-necuvintele sale, o minunată lirică de idei. Printr-un război lingvistic declarat, el va căuta cu asiduitate adevărul absolut, idealul propus fiind a putea să dezlege cauzalitatea și misterul Universului. Prototip al modernității, al neomodernismului șaizecist, cum îl numește Alex Ștefănescu, poetul își transformă gândul în Poezie, iar Poezia, la fel de profundă, în idei. Poetizând cu realul (Nicolae Manolescu), folosind picior de vers aerian, el va reuși să clădească o nouă lume spirituală.

Acad. Eugen Simion observa că *Nichita Stănescu vede cuvinte așa cum alții văd idei și că s-a impus, la sfârșit de secol XX, printr-o limbă poezescă.* Vorbele sale se umanizează, se îmbrățișează prin iubire, se urăsc, se apropie sau se resping, devenind sentimente adânci. Cuvântul în sine este *necuvântul*, prin care prefixul neagă doar aparent, căci el dezvăluie noi înțelesuri. Poetul gândește nu în imagini, ci în idei artistice, așa cum se confesează într-o *Ars poetica*: *Îmi învățam cuvintele să iubească,/le arătam inima/și nu lăsam/ până când silabele lor/ nu începeau să bată.../ Și cuvintele/ au trebuit să semene cu mine.* Autodefinirea este directă: *Eu*

sunt cuvântul sunt. Născându-mă, am devenit mie însumi, Cuvânt. Aceeași afirmație apare și în Lupta lui Iacob cu îngerul, vizând căutarea propriei identități: Ceea ce este mai departe de mine, fiind mai aproape de mine, Tu se numește. Cuvântul, doar el stă solid la temelia arhitectonică a propriului univers: Numai cuvintele au ființă, numai ele există: Umbra ființei mele sunt cuvintele-tristețe,/ jumătate timp, jumătate lucruri, cuvintele pești/ abisale/ numai substratul de lucruri. Căutările febrile celebrează, în acest mod de comunicare, sărbătoarea vocalelor: zeul E, zeul I și mai ales zeul A, litera literelor, petala strigării, contribuind astfel la importanta autozămislire a poetului: Totul se schimbă în mine/ acum, când alerg pe vârfurile de munte/ ale cuvintelor./ Prin universul negru, spre fiecare soare/ flacăra mă isc, rătăcitoare (Cântec de om). Printr-un discurs artistic de o logică apropiată absurdului, poetul vrea să se cunoască prin sine, pe sine: Eu sunt/ ce țin minte despre mine/ că sunt, pentru că Acum am fășnit din aer...

Universul liricii nichitiene construiește o *pădure de simboluri*, cum observa, atent și pertinent, Aurel Martin. Orizontul său tematic răsare mai întâi din omagiul adus graiului străbun (*Limba română este ca o duminică; Limba română este patria mea*), plaiului natal, *pământ numit România: A fi sămânță și a te sprijini pe propriul tău pământ; Al tău sunt, patrie, dintotdeauna; O patrie fără nume nu este o patrie*), mereu împrăștiat cu o variată gamă de stări lirice.

Nostalgii dureroase (*Vine, nu vine/ Nu mai vine, desigur nu, nu... E o urmă în albastru*), sentimente largi de iubire (*Ce minune că ești...*), de înstrăinare (*Aleg o sferă. Centrul ei/ îl mut din inimă-n afară*), de solitudine (*Fiecare-și duce insul singur/ ca pe un glob în întunericul vărgat*), toate se adună, metaforic, în teoria numerelor și triunghiului, a spațiului bidimensional (Eugen Negrici), în mituri reînviolate - Amphion, Aleph constructorul, Ptolemeu, Galateea, Euridice. Și toate se aștern într-un sacru *Ave Maria, gratia plaena*.

Renunțând la lirismul considerat vetust, spune tot Eugen Simion, *poezia lui Nichita trece prin toate formele gramaticii lirice.* Graiul sfânt, în care se oglindește rodnicia creativă a frumuseții lucrurilor, nu poate fi altul decât cel ridicat din *pământul nostru de pământ*, echivalent cu *Sunt. Eu sunt spiritul care înțelege cu-*

vântul Sunt-Visez *acel laser lingvistic care să taie realitatea de dinainte. Acel cuvânt îl visez/ care a fost la-nceputul lumilor lumii,/ plutind prin întuneric și despărțind/ apele de lumină* (Necuvinte). Poetul este convins definitiv că în destinul său, *Numai cuvintele au ființă, numai ele există* și numai astfel *viața își poate găsi, cu adevărat, umbra.*

Bucuria dragostei atât de visate se revarsă în cascade: *Mâinile mele sunt îndrăgostite/ Vai, gura mea iubește/ Și eu cu pânzele sufletului umflate de dor/ te caut pretutindeni* (Vârsta de aur a dragostei); *Tu plutești ca un vis/ deasupra sufletului meu* (Poem); *Șuier luna și-o prefac într-o dragoste mare* (Emoție de toamnă); *Aș fi vrut să te păstrez în brațe/ așa cum țin trupul copilăriei/ în trecut* (Îmbrățișarea); *Noi nu vrem să fim geniali/ noi vrem să fim trambulinzi/... să ne strângem în brațe/ Toată ziua, toată luna pătrată.* (Cântec în doi)

Iubita este un *Ce inexprimabil: Tu ai un fel de paradis al tău / în care nu se spun cuvinte; însuși sufletul meu este tu/, tu, suflete.* Dorul-dor dă senzația plutirii și devine o columnă a gândului nestingherit, liber ca pasărea în zbor. Fără acest simbol de înalt nu se poate, ni se confesează poetul în versurile din *Înapoierea cheii: Mi-e dor să pot/ să nu-mi mai fie/ dor de tine. Eu sunt numai numele meu/ Restul e tu.* Fericirea, o întâmplare a ființei mele, înseamnă două cântece diferite, *două culori ce nu s-au văzut niciodată, este o seară de joi, seară deasă de suflet/ în care destinele ne creșteau/ ca iarba de primăvară.* Transfigurat, îndrăgostitul se întrebă: *De ce te-oi fi iubind atâta, iubire,/ oră de neuitat, vârtej de anotimpuri colorând un cer* (Cântec fără răspuns)...

Genial constructor al unei inefabile tehnici, al unui limbaj uneori ironic, chiar caustic, alteori suav, blând, poetul se simte atras, ca și Ion Barbu, de cuvântul parabolic, abstract. Fără odihnă, își continuă iureșul. Tentația relevării universului nu-l părăsește, fiind condus de conștiința jertfei de sine: *Ia-mă, verbule, și bea-mi timpul meu scurt* (Palatul Vulturului). Decis să nu-și părăsească idealul declară: *Voi alerga până când înaintarea, goana,/ ea însăși mă va întrece....* (A unsprezecea elegie)

Binecunoscuta sintagmă *râsu" plânsu"* - a râde și a plânge apare ca o imagine atât a indeciziei, cât și a clarviziunii. Poetul adună într-însa fenomene polare, asemănate cu două pră-

păstii sau, mai degrabă, cu două îngemănate măști ale cuvintelor: una comică, ușor autoironică, cealaltă tragică. Plânsul se conturează ca un bob de rouă al unei sperate fericiri: *Pleoapă cu dinți, cu lacrimă mânăjită/sare căzută în bucate.* Spiritul nonconformist, nevoia de a rămâne, dar și de a evada din contingent se concretizează în zbaterile dramatice dintre *da și nu*, dintre zi și noapte, dintre lumină și întuneric: *Spune Nu doar acela/ care-l știe pe Da.* (Elegia întâia). Volumele, un număr de 23 fiind antume, poartă titluri simbolice: *O viziune a sentimentelor, Dreptul la timp, Necuvintele, Un pământ numit România, Roșu vertical, Oase plângând, Măreția frigului, Respirări* etc. Cu fiecare, în literatură s-a produs o *furtunoasă revoluție a limbajului*, după cum conchide critica literară, căci versul, cântec intim, descoperă poezia din cititori, iar aceștia se regăsesc, automat, pe ei înșiși.

Parcursul operei lui Nichita cunoaște trei etape cronologice. După criticul Corin Braga, prima, cea *metaforică, a vitalismului adolescentin*, în care Poezia este ordonată de către Logos și Eros, stă sub semnul lui *Sunt*. Cuprinzând volumele *Sensul iubirii* (1960) și *O viziune a sentimentelor* (1964), ea va oferi cititorului o viziune pură și caldă, aură a împletirii sinelui cu universul.

Poezie de idei, capodoperă a liricii noastre, *Leoaică tânără, iubirea* aparținând primei perioade, construiește, în cele 24 de versuri, o metaforă confesivă, de emoție intelectualizată, dar și o artă poetică erotică modernă. Dintr-o perspectivă conturată în trei episoade, se țese povestea: momentul așteptării, succedat de brusca ivire a iubirii din afara timpului și descoperirea fiorului tainic al lui Azi, gândit ca eternitate. Prezentată la început vizual, sentimentul năvălește devorator: *Colții albi mi i-a înfipt în față/ m-a mușcat leoaica, azi, de față.* Gestul agresiv, mușcătura animalului mitologic de pradă nu produce durere, căci suferința, tănuțită de demult, devine acum semn al libertății spirituale. Lumea exterioară, natura capătă noi dimensiuni: *un cerc când mai larg, când mai aproape,/ ca o strângere de ape.* Cercul devine, ca în geometrie, simbolul perfecțiunii, corespondent al cerului care guvernează Universul, iar metafora *strângere de ape* sugerează geneza, nașterea lumii. *Curcubeul tăiat în două, tocmai lângă ciocârlii* aduce bucuria estetică a elanului în zbor, punte între ideal și realitatea fizică. O ușoară notă ironică adie

spre nesiguranță, dar dragostea este nemuritoare. Prin perpetuarea căutării, *înc-o vreme și-ncă-o vreme*, lumina va birui, dând profunzime vieții și cunoașterii.

Între cele 15 poezii cu titlul *Cântec*, creația din 1964 iradiază o subiectivă și răscolitoare cugetare despre dorul de absolut. Incipitul simplu, din care lipsește subiectul, prefigurează miracolul vieții: *E o întâmplare a ființei mele*, dar și nevoia comunicării: *Să stăm de vorbă, să vorbim, să spunem cuvinte/ lungi, sticloase...* În confruntarea cu timpul, cu infinitul, doar cuvintele pot să despartă fluvii, să refacă delta din alte proaspete ape, să despice munți și stânci, zile și nopți, țâșnind ca o brâncușiană *coloană sau altceva mult mai înalt*. Invocația cosmologică de înălțare spirituală în *înfrigurata, neasemuita luptă*, prin cuvintele-cheie *fericire, minune, întâmplare* devine patetică: *Du-mă, fericire, în sus, și izbește-mi/ tâmpla de stele...* Sub auspiciile noii rânduiei, cele două lumi ale relației Pământ și Cer se contopesc miraculos-*una foarte de jos, întoarsă spre pământ, / una foarte de sus*, într-o superbă odă a iubirii, *a minunii că ești, a întâmplării că sunt*.

Perioada maturității creatoare, cea de *a doua fază literară* denumită *simbolică și de viziune*, înseamnă o îndrăzneță aventură a cunoașterii, prin abstractizarea și rafinarea expresiei poetice, *a necuvintelor*. Marcat de elegia necuvântului, lirismul se interiorizează prin îndepărtarea sinelui-*Ființa e unică, neființa e veșnică*, dar și prin reînvierea fascinantei lumi legendare: *Dreptul la timp* (1965), *11 elegii, Oul și sfera, Laus Ptolomei*, până la 1970-*În dulcele stil clasic*. Caracteristica etapei va fi obsesia mitului creației, a poeziei ideatice meditative, rotunjite într-un limbaj neomodernist. Reinventat, *necuvântul* poartă o chinuitoare boală metafizică, fiind singurul capabil, crede poetul, *a deschide noi lumi: Mă cârpesc cu vorbe, cu substantive/îmi țes rana cu un verb...*

Poezia *Către Galatea*, din volumul *Dreptul la timp* glăsuiește ca o artă poetică neomodernă. Versurile ei abordează relația creator-operă, prin reinterpretarea vechiului mit al lui Pygmalion, sculptorul grec îndrăgostit de propria lucrare înfățișând-o pe Galatea. Pentru Nichita, opera este cea care îl creează pe artist. Încă *nenăscut*, dar fascinat de miracolul ființei, el își imploră creația să-l aducă pe lume, pentru a-i supraviețui: *naște-mă*. Gestul de penitență

este reluat în fiecare strofă: *genunchiul mi-l pun în pietre; nu-ndoi genunchiul și-l pun pe genunchiul pietrelor; genunchiul pe care mi-l plec în fața ta*. Ideea centrală este legată de cunoașterea lumii și dezvăluirea însușirilor ei: *Îți știu toate anotimpurile, toate mișcările, toate parfumurile/ și umbra și tăcerile tale/ toate timpurile...* Dar el știe și ce nu este creație, ceea ce duce la negarea vieții: *depărtarea, după-amiaza, după orizontul, dincolo-de-marea*. Cântecul este viața însăși, apărută *înainte de mine, de Cuvânt*. Umbrele copacilor, râurile-*umbre ale sângelui*, pietrele-*umbre ale prosternării în fața iubitei*, toate sunt semne ale artei ce se va naște, devenind, prin dragoste, *Viață*. Identificat cu umbra esteticii, artistul se jertfește, umil, pe *genunchiul pietrelor*. Creatorul și creația se nasc reciproc, într-un același ideal. Metaforă inedită, *Galatea* simbolizează frumusețea, Poezia ca supremație a cunoașterii.

Operă de maturitate, *11 elegii* (1966) cu subtitlul *Cina cea de taină*, având surse hegeliene, este socotită de poet *dovada începutului poeziei mele* și aduce în literatură un nou registru. *Poezie a poeziei*, ea se rostește ca marcă a *rupăturii existențiale*, prin trecerea de la metaforă la metalimbaj, la poetica simbolurilor. O inedită cosmologie lirică se alătură lui Eminescu, Blaga, Barbu. Conturând mitologia cuvântului și a sinelui (*A spune e simplu, a trăi e cu mult mai complicat*), creația se îndreaptă spre refacerea armoniei disarmonice dintre trup și suflet. Poetul migrează spre ideal, în sfera esențelor: *Sunt bolnav de zid dărâmat/ de ochi-timpan*, conchizând, dureros: *A te naște e o condamnare la moarte*. În *Elegia oului, a noua*, apare ideea *genezei*; poemul *Omul-fantă* creează timpul Timpului, iar *Elegia zecea*, pe tema aratului, reconstruiește starea de *sămânță*, prin exprimarea inexprimabilului. Boală gnoseologică, nevoia de cunoaștere, ca o suferință proprie, este totală: doar Necuvântul, acest *laser lingvistic* va putea să atingă neauzul, nevăzul, negustul, nepipăitul, nemirosul. Transfigurarea în vers, adevărată *bătălie a modernității*, înseamnă dorința supraviețuirii prin Cuvânt, echivalentă cu integrarea în Marele Tot.

Oul și sfera, volumul din 1967 desemnează și el, prin originale combinații poetice, un imaginar alcătuit prin crearea unor metafore îndrăznețe: *Îmi fac de cap, îmi fac de frunze, îmi fac de cai, / pentru săgeți trupul meu este crescut*. O adevărată aventură a cuvântului realizează poe-

mul *Frunză verde de albastru*, în care totul este privit pe dos, oglinzile sunetului sunt tulburate dinadins și noțiunile sunt formulate liric prin noțiuni ce li se opun (Eugen Simion). Elementele de valorificare a folclorului se înfățișează tot pe dos, printr-o libertate a paradoxului: *Și-am zis verde de albastru, / Mă doare un cal măiastru de albastru, / Și-am zis pară de un măr, / minciună de adevăr*. De data aceasta, *frunza verde* nu mai desemnează bucuria, ca în poezia populară, ci este semn al durerii. Printr-un voit joc abstract de limbaj, îndrăgostitul își re-crează universul, ale cărui ipostaze de cunoaștere pun semnul egalității între artist și însuși Demiurgul. Intelectualizarea expresiei poetice, chiar urmând simpla prozodie baladescă, este evidentă în această alegorie a iubirii.

Anul 1970, cu apariția volumului *În dulcele stil clasic* aduce un nou popas liric. Momentul *necuvintelor* grăitoare sau tăcute, discursul rafinat postmodern ivește meditații existențiale: *viața și moartea, a fi sau a nu fi*.

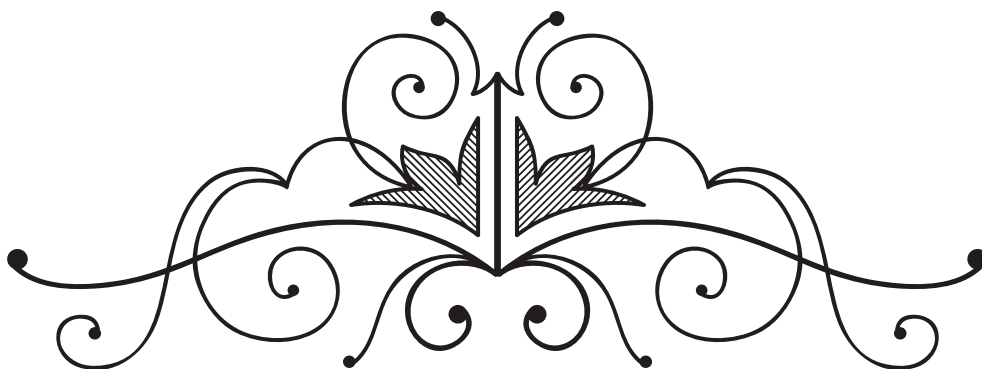
Poezia care dă și titlul cărții vădește, nostalgic, intenția duos ironică a autorului de a reveni la stilul *dulce* al înaintașilor, la seninătatea clasică a libertății unei noi concepții estetice, prefigurând astfel lirica postmodernă.

Deși scrise sub forma unei parodii, versurile construiesc un imn închinat femeii, această desăvârșită întruchipare poetică de puritate, statornicie sau vremelnicie, *domnișoara-muză*, simbol, prin tehnica refrenului, al grației și perfecțiunii: *Dintr-un bolovan coboară/ pasul tău de domnișoară./ Dintr-o frunză verde, pală/ pasul tău de domnișoară*. Dragostea se naște banal, dintr-o piatră amorfă, dintr-o frunză, dintr-o pasăre. *Bolovanul*, piatra simbolizează timpul necruțător, iar *frunza verde, pală* și *pasărea amară* sugerează clipa frumoasă ce zboară prea

grăbit. Poetul se întristează: momentul unic *l-am fost zărit...doar o secundă*, gravitatea fiind surprinsă în dezamăgitoare imagine *Inima încet mi-afundă*. Fără speranță, secătuit și de inspirație, poetul este copleșit spiritual: *Stau întins și lung și zic./ Domnișoară, mai nimic/ pe sub soarele pitic/ aurit și mozaic...* Concluzia *Pasul trece, eu rămân* reiterează semnificația titlului. Idealul va fi căutat, în continuare! Prin revenirea la clasic, la *dulcele stil*, arta, iubirea vor rămâne esența eternă a vieții.

Manifestare a maturității lirice, ultima etapă a creației, numită *starea de frig* sau *metapoezia*, se proiectează începând cu 1972, prin *Măreția frigului*. Temele generoase, legate de opoziția Timp-Viață-Moarte, destin uman, supraviețuire prin cuvintele convertite în *noduri și semne*, ziditoare de lumi, își manifestă efervescența și în volumele *Epica Magna* (Premiul Academiei), *Opere imperfecte*, *Noduri și semne*. Poetul declară, în totală cunoștință de cauză, că *Poezia nu se scrie cu cuvinte*, ci definește o *stare poetică muzicală*, împărțind, miraculos, acei *fiori lirici încă neatinși*. Conștient de crezul său, acela de renaștere a poeziei cunoașterii, autorul, fire solară, deliberază: *Poezia nu este numai artă, este însăși Viața, însuși sufletul vieții*. Identificarea artistului cu perfecțiunea divină, cu absolutul, este remarcabilă, în sensul în care *viața curge uimitor în cuvinte-necuvinte, într-un poem nesfârșit*. (Nicolae Manolescu)

Scriitorul Constantin Chiriță subliniază, tranșant, adevărul prin care versul celui care a revoluționat poezia noastră postbelică ne va bucura veșnic: *Nichita Stănescu a fost însuși Poetul, cu majuscule și în marmură, cel mai Poet dintre câți au fost vreodată, care a trăit și a murit pentru poezie, în toate clipele noastre de luciditate, de veghe și de somn*.

Ion Toder

75 DE ANI DE ANI DE LA MOARTEA POETULUI ILARIE VORONCA

(n.31 decembrie 1903, Brăila
– d.5 aprilie 1946, Paris)

Pe numele său adevărat, Eduard Marcus, Ilarie Voronca este un poet român, de origine evreiască, născut la Brăila în ultima zi a anului 1903 în familia lui Isidor Marcus, comerciant și proprietar al unui joagăr, și a Ceciliei Marcus, născută Brenner. Este al doilea copil dintre cei trei pe care îi avusese familia Marcus. Unul din frați, Alexandru Marius, era în jurul anilor 1960-1965 un foarte apreciat actor la Teatrul Național din Cluj.

Debutează în „*Sburătorul literar*” al lui E.Lovinescu, în noiembrie 1921, cu poezia „*Tristeți de toamnă*”. Poeziile de început sunt sentimentale și nostalgice în genul celor ale lui G.Bacovia și Camil Baltazar. Colaborează la revistele: *Flacăra*, *Năzuința*, *Rampa*, *Vremea*, *România literară*, *Sburătorul literar*, *Adevărul literar și artistic*, *Viața românească*, *Adam*, *Cuvântul liber* dar și la publicații avangardiste: *Contimporanul*, *75HP* (care apare într-un singur număr, Voronca fiind redactor șef), *Punct*, *Integral*, *Urmuz*, *Unu*, *XX*- literatură contemporană. Semnează cu numele de Ilarie Voronca, Alex.Cernat sau Roneiro Valcia.

Are o operă deosebită de vastă atât în limba română cât și în cea franceză. Volumului „*Restriști*” (1923) îi succed alte multe volume (*Colomba* – 1927, *Ulise* – 1928, *Plante și animale* – 1929, *Brățara nopților* – 1930, *A două lumină* – 1930, *Zodiac* – 1930, *Invitație la bal* – 1931).

În 1926 pleacă la Paris, pentru a face un doctorat în drept pe care însă nu-l va finaliza nicicând. Atmosfera culturală a Parisului îl va acapara cu totul dedicându-se scrierii și publicării unor importante volume, în limba română, cât și stabilirii unor contacte importante cu literații francezi ai începutului de secol XX. Viața personală nu îi este atât de roză pe cât credea

astfel că trebuie să-și câștige existența practicând diferite profesii printre care și pe cea de mic funcționar la un birou de asigurări.

Volumul „*Inocenții*” apărut în 1931 la editura Cultura Națională cât și ideea de a intra în Societatea Scriitorilor Români (considerată de avangardiști Societatea Senililor Români) vor stârni reacții dure din partea foștilor colegi de redacție fiind considerat un veleitor, un trădător și un mic burghez.

În 1929 se întoarce la București angajându-se ca referent la Direcția presei și a informațiilor de unde este concediat nu peste mult timp pe considerentul că funcția sa de funcționar public este incompatibilă cu cea de poet și colaborator la revistele avangardiste.

În 2 mai 1927 se căsătorește cu Colomba Spirt (1904-1995), doctor în chimie, sora prietenului său Ernest Beboit Spirt, cunoscut, mai ales, sub numele de Claude Sernet. Acesteia îi va dedica, în același an, volumul „*Columba*”, o adevărată odă a iubirii, asemănătoare din acest punct de vedere cu *Cântarea Cântărilor*.

Dezamăgit, se stabilește, în 1933, definitiv la Paris păstrând legăturile cu România prin colaborarea la revistele românești sau prin prelegerile despre literatura română contemporană ținute la Paris, ajutat fiind de acel mare prieten al țării noastre, profesorul Mario Roques.

Din 1935 până la moarte va publica în limba franceză peste 15 volume, cele mai cunoscute fiind: „*Permis de séjour*” – 1935, „*L'apprenti fantôme*” – 1938, „*Beauté de ce monde*” – 1940, „*Arbre*” – 1942.

În anul 1938 capătă cetățenia franceză, iar în timpul celui de Al II-lea Război Mondial va lupta în Rezistența Franceză contribuind efectiv la eliberarea localităților Rodez și Aveyron. După război va deveni șeful emisiunilor în limba română a Radiodifuziunii franceze.

Se va reîntoarce la București în 1946 și va fi primit cu entuziasm de confrății literari datorită deja celebrității sale recunoscute nu numai în țara natală ci și în cea de adopție. Din păcate femeia visurilor sale, o fostă iubită din tinerețe, cea pentru care, de altfel, se întorsese în țară, îl va repudia, astfel că revenit dezamăgit la Paris, se va sinucide în același an lăsând neterminat un *Mic manual al fericirii perfecte*, cartea sa ultimă.

Este înmormântat la cimitirul Pantin-Parisien.

Activitatea literară a lui Ilarie Voronca, de mai puțin de 3 decenii, este sinuoasă și deseori contradictorie cunoscând zigzaguri și meandre. De la poezia de tinerețe simbolistă și de un lirism aproape maladiv trece la versuri de o agresivitate iconoclastică aderând la „Manifestul activist către tinerime” al lui I.Vinea:

„Jos Arta

Căci s-a prostituat!

Poezia nu e decât un teanc de stors glanda la-criminală a fetelor de orice vârstă;

Teatrul, o rețetă pentru melancolia negustorilor de conserve;

Literatura, un clistir răsuflat;

Dramaturgia, un borcan de fetuși fardați

.....

Să ne ucidem morții!”

Fidel, în prima perioadă, avangardismului creează poezii în spirit futurist, dadaist, constructivist susținând ca manieră de lucru dicteul automat al lui André Breton. Vocabularul este luat din domeniul tehnic, autorul introducând în poezie cuvinte ca: robinet, alpenstoeck, telefon, telegraf, becuri, etc...

„Poemul – susține Voronca – trebuie să fie o succesiune de hazarduri” sau „arta pretinde material luat din neobișnuit, care să supere timpanul convenției, să-i calce în picioare rochiile de mătase, certificatele de studii.”

Credința sa poetică se va cristaliza în „Avio-grame publicate în revista 75HP”:

„Hermetic somnul locomotivei peste balcoane ecuator

Pulsează anunț vast trebuie dinamic serviciu maritim

Artistul nu imită, artistul creează.

Linia cuvântul culoarea pe care n-o găsești în dicționare

Vibrează diapazon secolul

Hipism ascensor dactilo-cinomatograf

I n v e n t e a z ă I n v e n t e z ă

Arta surpriza

Gramatica logică sentimentalismul ca agățătoare de rufe.”

Poezia sa curge ca o cascadă imensă de metafore și comparații uneori fără semne de punctuație. Iată cum descrie o piață de legume din Paris:

„Te oprești la vânzătoarea de legume

Îți surâd ca șopârle fasole verzi

constelația mazărei naufragiază vorbele

boabele stau în păstaie ca școlarii cumiști în bănci

ca lotci dovlecii își vârbă botul înaintea
amurgesc sfecle ca tapițerii pătrunjelul mărarul
iepuri de casă ridichii albe pătlăgele
vinete înnoptează iată tomatele ca obraji
transilvănenelor

în broboade de mângâieri cristale

conopidele cât omăt întârziat pe boschete de șoapte
pașii

și sticla cu apă minerală morcovii oglinzi fluviul
ca oase lungi se deosebesc casele cuvintele.”

Aceeași avalanșă de imagini și comparații o întâlnești peste tot în versurile românești cât și în cele franceze. Metaforele sunt de-a dreptul surprinzătoare: „dimineața își freacă sânii tari de fereastră”, „soarele își face loc cu coatele”, „lumina pune tinctură de iod pe rănilor afișelor”, „precepeții ridică obloanele somnului”, „frunzele plutesc ca tăvi ducând capul unui Ion imaginar”. E.Lovinescu îl numea pe Voronca „miliardarul de imagini”.

Fervoarea lirică a poeziei sale se manifestă și în poeziile cu formă fixă: „Din anotimp afară, din peisaj smulsă/In logodiri cu-oglinđa și în pâliri cu luna / Cu amintirea-n sare ca un perete-n tuzlă/ Algă rămasă-n minte când a trecut furtuna.” De menționat e și vastul poem Colomba dedicat lui B.Fundoianu:

„inima duce-n codru sub piept ca o caleașcă
privirea-n desfrunzire pe-o gură precum scrin
pleopa mea de tine se umple ca o ceașcă
și-oprești în respiraie tălăngile-n declin

cuvintele cresc nalte în seară ca porumbul
drumuri se-ncrucișează ca ochi pe-aceste bănci
vânătoresc când luna în frunză-și sparge plumbul
și plopi ca o cireadă se-ncumetă cu lănci

trup cu-arături cu-ntoarceri cu umăru-n fântână
și tâmpla încuiată cântec topit în os
pupilă ce se-nchide pe gleznă ca o mână
sufletul tău în palme izvor feruginos”

Poetul trăiește instinctual poemul: „În poem toate legile, toate hotărârile anterioare dintre oameni sunt lăsate deoparte” fiindcă „odată cu poetul începe domnia și despotismul cuvântului”.

Cu tot imagismul și metaforismul abundent și chiar șocant uneori, Voronca rămâne un poet unic, cu un timbru personal și nu un manierist sau pletoric.

Criticii români sau francezi i-au apreciat în mod deosebit creația, considerându-l „un mili-

ardar de imagini” (E.Lovinescu), „un poet al certitudinilor viitorului”(E.Simion) sau „cea mai înaltă, cea mai amplă, cea mai generoasă voce din poezia franceză” (Jean Rousselot) iar Leon-Gabriel Gros afirma în „Présentations des poètes contemporains” (1944) că prin Voronca „pentru a treia oară în 30 de ani lirismul român a infuzat un sânge nou poeziei franceze.”

Poezia sa în limba franceză este o poezie umanitaristă, angajată, exprimând credința autorului în frumusețea acestei lumi (Beauté de ce monde) dar și speranța într-o lume mai bună.

Contemporan cu Fundoianu, Voronca se face cunoscut în Franța ca poet în timp ce Fundoianu este mai apreciat ca eseist și gânditor.

În România poezia sa ne-reeditată integral este, din nefericire, prea puțin cunoscută. Prin grija poetului Ion Lazu, Uniunea Scriitorilor din România a binevoit să pună în anul 2009 o placă memorială în București, pe strada Parfumului, la nr.20, unde poetul locuise înainte de plecarea la Paris.

Desprindem dintr-un articol al său, scris cu mult înainte, câteva cuvinte ce i-ar putea servi drept epitaf autorului volumului „Brățara nopților”: „Când toate se vor fi sfârșit, când din planete și sori nu va fi rămas decât o cenușă invizibilă, va mai stărui numai fiorul distilat în eprubetele viselor de nopțile și tăcerea poetului”.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Nichita Danilov, Liviu Ioan Stoiciu,
Nicolae Panaite, Nicolae Spătaru

Florentin Palaghia și Adam Puslojic

Florentin Palaghia

ASALTUL CUVINTELOR

Iau cuvintele,
le amestec cu saliva
și le scuipe pe trotuar.
Ele mă înjură.

Le văd luptând cu aerul
năvălind în interior să mă despice.
Încerc să fac față acestui asalt
privindu-te și totul se luminează,
sângele, inima, creierul, limba.

Încep astfel să scriu aceste poeme
cu gheare înfipite
în carnea sălbatică.

FIINDCĂ AI VENIT

Fiindcă tot ai venit
încearcă să mă sprijini,
am atâtea să-ți mărturisesc
încât aş putea să mă prăbușesc în tine.

Deși nu cred că vei rezista acestei tentații
te rog să ții cont că între noi
nu mai există secrete.
Privesc mai atent zidul amorf,
sunt atât de singur!

Deși soclul este adânc îngropat în aer
simt cum vidul dintre noi ne desparte.
Dar eu te implor, îndrăznește,
este o șansă unică
să-ți refaci viața.

ASEARĂ

Aseară trupul tău era zăpadă.
Poetul se apropiase tandru
să se recunoască
în propria lui incertitudine.

Sânii tăi s-au topit ușor,
buzele, coapsele line.

Era noiembrie,
bruma se lăsase
pe strugurii sălbatici,
poetul mângâia pasărea-geneză,
zăpada în flăcări.

BALAUROI

Balaurii din toate părțile corpului
au capete cu guri înfometate,
care mușcă, mușcă cu ochii, cu gura
secunde noastre.

Ascunși în lucruri țâșnesc să râdă,
să pleznească
cu coada solzoasă
lumea noastră clisoasă.

Au gura puturoasă și sângele lor
curge, curge,
să ne înece, să otrăvească
sufletul ce se frânge.

Au luat chip de om,
au învățat să iubească,
să intre netulburați în noi,
să se-nmulțească.
Crochiu tandru

Am căzut fiindcă cerul
era atât de albastru
încât marea tremura ca o meditație.

Zăpada se așternuse ca o foaie de hârtie
pe care scriam,
scriam să mă vindec de tandrețe.

NOPTILE

Privesc măștile înșiruite pe etajeră,
râd, plâng, se ceartă, mă arată cu degetul,
cu siguranță că nu-mi cunosc trecutul,
cu siguranță că se înșeală.

Le schimb ordinea,
ele desigur că mă urăsc,
eu le șterg de praf și le lustruiesc
în fiecare dimineață.

Deunăzi le-am surprins făcând dragoste
și ele mă priveau sfidătoare,
Doamne, sunt atât de singur îmi ziceam,
ești un monstru, îmi răspundeau,
ești o potaie!

Florin Dechia

KENZINALA 1

Lasă-mă să plec, lasă-mă să plec,
Mă tem că nu voi mai găsi un drum,
Că nu în orice-atunci e un acum.

Să nu mă oprești, să nu mă oprești,
Clipa asta nu mă mai încape,
Noaptea se lasă grea peste pleoape.

Închide poarta, închide poarta,
Și-ntoarce privirea după ce ies,
Absența-mi va avea un înțeles.

Voi fi departe, voi fi departe,
Adormit în câmpuri de cicoare,
Fluturi vin lumina s-o măsoare.

Poate vei visa, poate vei visa,
Dar și uitarea va veni curând,
Eu voi fi urma păsării zburând.

KENZINALA 2

Carla nu știe ce este un vis,
Trece fără grijă frontiere.
Sub înălțare stă o cădere.

Carla plutește peste câmpie,
Teritoriu încă necunoscut.
Și greierii deodată au tăcut.

Carla în lacrimă se scufundă,
Visează la un leagăn de ninsori
Din care să lumine uneori.

O strig pe Carla de la fereastră,
Ea îmi răspunde cu o privire:
Zboru-n albastru nu-i izbăvire.

Carla se-ntoarce la mine-n brațe.
O voi trezi cu o dezmiardare.
Ce-ar putea în zori să ne separe?

KENZINALA 3

Deschide ușa să intre noaptea,
Liniștea-i vastă să ne pătrundă,
Lumina nu, corpusul și undă.

Deschide ușa și te ascunde,
Soarele minte, arde, orbește,
Umbra te apără, te ferește.

Deschide ușa să vină beznă,
Să șteargă rana cea mai adâncă,
Seve reverse, miere și încă.

Deschide ușa inimii toată,
Să intre visul, să te ocupe,
Să ne îmbete vinul din cupe.

Deschide ușa, închide ochii,
Uită trecutul, trăiește clipa,
Ziua de mâine fie-ți risipa.

KENZINALA 4

E noaptea-n care păsările cad
Răpuse de săgețile de-argint
Ce luna le aruncă-n labirint.

E noaptea-n care fără de păcat
Sunt lapidate-n piețe de mulțimi
Fecioarele arcașilor sublimi.

E noaptea-n care nu mă mai aștepți
Ca penelopa pe un țărm pustiu,
Pierdută-n asfințitul stacojiu.

E noaptea-n care nu mă mai întorc,
Căci pentru mine nu mai sunt cărări,
Ci doar corăbii scufundate-n mări.

E noaptea-n care mi-am găsit sălaș:
Nu se aud rumorile cetății
Sub cerul gol al singurătății.

KENZINALA 5

Nu uita nicicând, prințesă brună,
Clipa trecută care te-a atins,
Sărman tâlhar imposibil de prins.

Aveai stele-n ochi, prințesă brună,
Și m-ai privit dinspre un ieri căzut
Ce promitea ceva nemaivăzut.

Te-am urmat supus, prințesă brună:
În vârtejul nopții nesfârșite,
Desenai cărări înspre ispite.

Erai ca iarba, prințesă brună,
Când vântul, nebunul, o răsfiră
Iar poetul te visează liră.

Te-ai îndepărtat, prințesă brună,
Marile furtuni care m-alungă
Nu mai au la tine cum s-ajungă.

Dan Anghelescu

**cuvintele trag/ înhămate
la/ căruțele întunecării/...**

ca să mă pot recunoaște/ n-ar trebui să mai
mor.../ din metalul ruginit/ al întrebărilor/ nu
mă mai pot povesti/ ... străzi/

locuri și drumuri.../ ... toamna/ șopârlă/ galben/
peștișă peste nisipuri/ pe aburi de sîdef și
aramă...pune vechile/ aulodii...

sunt și ele acolo...sau / poate altundeva/ sau
poate niciunde...

și roți de pământ/ împing anotimpul/ în miezuri
de / noapte... întindem pe tarabele lui/ un
sarcasm disperat/... pentru năframa mortuară
a zilelor ce vin../dacă vin../ dacă nu vin prea/
repede și dacă nu vin în prea aproapele/
nostru...

... de sub gheața subțire a stelelor/ se cascadează
urechi/ uriașe/... cineva / râul/ patriarhia/ locui-
torii orașului/ marea de-jur-împrejururi/ medicii/
la raportul de gardă/ vor începe să inventeze/
sunete-sunete...

dar pentru muzică nu/ se nasc întrebări/... surzând
/ ironic și cast adevărurile / gravitează/ chiar în

proximitatea frunților noastre/... ce

este adevărul/ a întrebat cineva.../și nu i s-a
răspuns...

în discontinuitatea irealului/ *de-ne-temperat*
trenuri/ cu vagoane/ absurde/ fantomatice/ întră
zilnic /prin fereastra de toamnă a spitalului
municipal

words move/ music move/... only in time...

**aud automobilele dupăamiezilor/
și totuși nu-s iarbă...**

atât de repede vor veni insomniile/și ceața vârstei
în care/ cei iubiți/ încep să mă uite...

singura pradă a sufletului meu/ erau ei...la piața
/ acestor nefericiri eu mă vînd/ pe mai nimic.../
ce să mai facă singurătatea / mea ?...

ea sapă morminte de aer/...prea-cumsecadele
truditor/ din mine nu are unde să se mai ducă.../
pe drumurile bătute în cuie/ ale celui mereu rătă-
cit/ linia vieții nu mai are/ niciun răspuns...

fuga/ mereu înapoi/ a hrănit lumi simultane/
deci tu...

tu ce-ai vrea să/ mă-ntrebi...porțile astea închise/
mereu îmi stau mărturie...încât atunci când trec
strada/ cu lanțurile gri-argintii ale tăcerii/ mă
plimb/ calc pe ape/ străine... tu care / mă uiți/ cu
fiecare clipă ce va să mai/ vină/ rămâi într-un
vis...

il était un grand mur blanc/ nu / nu/ nu...

**uneori/ este o precizie cu adevărat/
însăimântătoare/ în**

nevorbirile noastre...haina mea de toate zilele/
noptile/ și dacă vrei/ de toate insomniile/ e o
îndoială...ea/ se strecoară în oasele tuturor/
începuturilor...și / e mai aproape decât
întunericul/ acestui poem.../ se vor dărâma
sufletele noastre/ peste/ orașe...

eu rămân/ un semnal rătăcit/... aud automobilele
după amiezilor/ și totuși nu primesc/ dulcea

glorie a/ toamnei...

rătăcitorul/ beat de tristețile lui solitare își/
organizează ispitele/ ca pe un atac/ cu surâsuri
și golfuri/ secrete...

dar despre noi/ nu va fi nimeni/ să mai/
povestească/ ceva...

For us, there is only the trying...

**și la urma urmei/ titlul poemului/...
al tuturor/ poemelor să fie...ea...**

adică nu al unui singur poem/ nu doar al unei
cărți/ și nu doar și nu doar/...
mici așezări de țară/ or să vrea să-ți audă
poemele / din viitor.../cred că ai înțeles/... și
EA/ chiar vine și spune/...nu poți pune alt titlu.../
chiar NU...

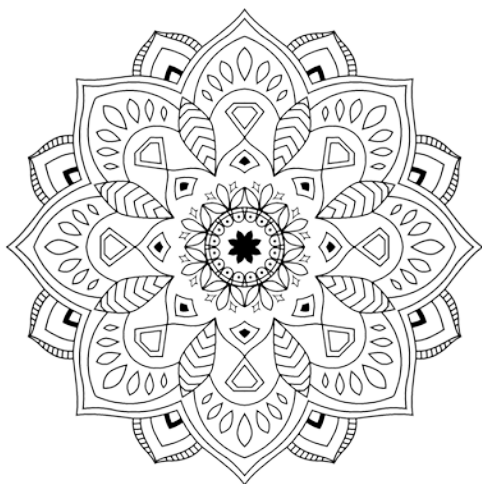
feriți-vă să le citiți/...copacii ascunși în ele /
teii/ mai ales teii/ cad într-un/ autism/ și/ și...

acolo vor fi doar chipul / mâinile / pașii și încă
surâsul /EI...

toate astea să-ți fie/ fântâni/ iarbă și/ nour...și
act/ insondabil...

fată morgană.../ fată morgană cu dune de nisip
din /sahara/ ba și cu/ sfinxul cel care luminează
cu privirile / oarbe/...

și astfel eu/ devin eu.../ singur locuitor al/
tuturor pustiurilor...

Maria Filipoiu

**PE GOLGOTA
TIMPULUI**

Pe Golgota Timpului îmi car cruce
Apăsătoare, cu fiori de moarte,
Când prezentul de viață mă desparte
Și umbra chipului în lut se duce.

Din priviri cu tristețe inundate,
În clepsidră curg amintiri năuce,
Cu soarta-mi rătăcită la răscruce,
Unde Dumnezeu împarte dreptate.

Mioapă caut rază de lumină,
Să scriu dorință pe un semn de carte
Și numele pe-a timpului vitrină.

Vor suspina gânduri crucificate,
Așteptând heruvim din Rai să vină,
Spre a le duce în Eternitate.

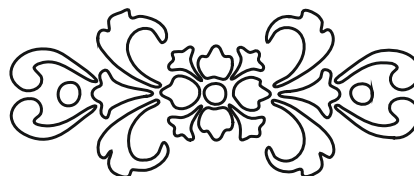
TIMPUL ORBITOR

Cu timpul orbitor parcurgem calea
Limitată de naștere și moarte,
Ce duce zori în nopți întunecate
Și-n lacrimi de ceară revarsă jalea.

În suflet golit de identitate,
Din genune viscolește uitarea
Prin iarna minții, ce-ntunecă zarea
Speranțelor de trecut îngropate.

Rămâne raza credinței divine
În altarul vieții să dăinuiască,
Până când spirite intră-n destine.

Când sună poruncă dumnezeiască,
În chip plăsmuit un suflet revine,
Speranțe prin alt timp să înnoiască.

MAGIA TIMPULUI ÎN SOLSTIȚIU

Vin Sânziene pe-a timpului poartă,
Îmbrăcate în ie și catrință,
Ce plăsmuiește dragostea-n ființă,
Prin mijlocul verii înamorată.

Din „Cap de Vară” scutură dorință,
Când „Soarele stă” vrăjit de-a lor soartă
Și dorind veșnicia s-o împartă
Cu Drăgaice, la Zeu cere sentință.

Dar niciun mariaj nu-i cu putință,
Că Soarele ferecat în „nopti albe”,
Pierde sentimente și conștiință.

Pe-al iubirii foc pune raze dalbe,
Să ardă în aură de credință,
La spirite înzestrate cu salbă.

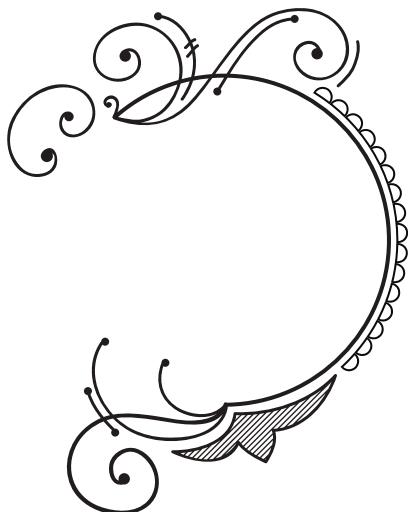
LA PORȚILE TIMPULUI

Îngenunchez în fața altarului
Din sufletul pribeag prin poezie,
Să duc povara cea mai dragă mie,
Cu-al vieții vis la porțile timpului.

Voi lăsa rodul din toamna-mi târzie,
Cules de pe ogorul cuvântului,
Dezrădăcinat din brazda gândului,
Prin timpuri noi spre a fi hrană vie.

Cu duhul pe aripile vântului,
Când voi fi trubadur prin veșnicie,
Las rod sufletesc pe masa Domnului.

Îl rog de sfințire și dărnicie
Celor ce vor visele poetului
În hrană divină și fantezie.

Mircea Florin Sandru

AVE, FEMEIE!

Soarele se spargea în fragmente de lavă tăioasă,
Zdrobit de vid, de marile forțe contrare,
Se întunecase definitiv și era frig la tine în casă,
Toate stelele și planetele căzuseră în mare.
Zidurile și pietrele începuseră să se spulbere,
Scrâșneau toate lucrurile în casa ta,
Fierul, arama, argintul se făcuseră pulbere,
Materia stătea chiră în sine și urla.
Nu te mai zăream în întunericul înghețat,
Nici măcar trupul tău nu mai adia lângă ușă,
O să murim! O să murim! am strigat
Și te căutam ca un orb prin cenușă.
Dar deodată s-a întâmplat ceva miraculos,
Ai aprins o torță pe brațul tău stâng,
Ave, femeie! am spus, tu ești Iisus Cristos
Și m-am lăsat în genunchi, și am început să plâng...

AM PRIETENI PUȚINI

Am prieteni puțini, sunt un singuratic, și ea îmi spune
Că e un semn rău, că trăiesc departe de lume,
În copilărie mi se spunea „Lupul”.
Stăteam pe malul râului și aruncam pietricele,
Citeam enorm, cântam în closetul școlii,
Noaptea, sub imensul frăgar, ascultam
Fojgăiala insectelor. Câte un tânăr murea
Acoperit de avalanșă, la munte.
Bărbații îi puneau brazi la mormânt și îi cântau
La pomană pălinca făcea în cană mărgelă.
Era ca la nuntă, dar eu, în colțul mesei, încrâncenat,
Îi priveam cu ochi sticloși și îmi doream
Să nu le mai văd fețele tămpe.
Apoi la oraș, când beau bere și râgâiau,
Și erau fericiți și își apropiu de fața mea
degetele lor unsuroase,
Privindu-mă ca pe un animal ciudat,
Pe când eu trăiam o stare de scârbă.
Și azi umblu de unul singur noaptea pe străzi,
Poate că am ceva sălbatic în priviri și mă apropiu
cu teamă de oameni.
Am prieteni puțini și ea îmi amintește:
În copilărie ți se spunea „Lupul”.

DUMNEZEU VINE ȘI PLEACĂ

Trecut prin atâtea încercări, mințit, părăsit, trădat,
La un pas de moarte, iată-mă singur,
Doar eu, casa pustie și pâlparea lui Dumnezeu
Înăuntrul coastelor mele. Dacă mă gândesc bine
Domnul e cel mai important; restul e pleavă.
Dar Dumnezeu vine și pleacă,
E chemat de oameni feluriți, în locuri felurite,
Merge să ducă mângâiere. Iar eu Îi strig:
Doamne nu mă părăsi! E seară și e frig,
S-a întunecat și eu sunt aproape bătrân
Nu cred să mai rezist multă vreme!
Iar El îmi spune: de ce te plângi puțin-
credinciosule?
Nu plec, sunt întotdeauna cu tine.
E îndeajuns să deschizi fereastra,
Eu sunt acolo, în dunga aceea aurie.

SĂ MĂ ÎNTORC ACASĂ

Să mă întorc într-un târziu acasă,
Ca dintr-o bătălie pierdută,
Ca dintr-un pustiu care doarme,
Să urc încet scările,
Ca și cum numai umbra mea ar fi,
Imaterială, acolo. Să trag podul,
Să tai orice punte și în urma mea doar noaptea
Să pâlpare ca un gol, ca un ocean rece și negru.
Să mă întorc acasă,
În micul paralelipiped de beton
Ca într-un refugiu, ca în toracele
Unui animal mare și cald, ca într-un rest
De memorie. Să-mi pierd urmele,
Să-mi pierd auzul, să-mi pierd văzul
Și doar un simț necunoscut să lucreze, uriaș, în
tăcere, în mine,
Să fiu singur. Un scrib într-un sarcofag,
Într-un labirint nesfârșit, într-o noapte de piatră.

BUZELE MELE AU ȘOPTIT

Când mă așteptam mai puțin, lumina a venit din
haosul nopții,
A început să curgă spre mine, foton cu foton,
Căutându-mi fața. Eram livid și gol,
Întunericul intrase în mine, moartea intrase în
mine
Și nimic din alcătuirea mea nu mai pâlparea.
Stăteam întins pe spate și priveam cerul,

Dar cerul dispăruse și pământul dispăruse dede-
subt,
Și nici marea nu mai foșnea; totul era încreme-
nire,
Eram piatră, eram pământ, eram mormânt,
Eram forma pietrificată a unui animal dispărut,
eram siliciu.
Logosul pierise, mișcarea pierise; nici praful
stelar nu mai adia,
Un hău negru era împrejur,
Iar Dumnezeu plecase parcă într-o lume de de-
mult.
Dar deodată lumina a venit din pântecul nopții,
S-a prelins pe fața mea, m-a cutremurat
Și ochii mei au început să plângă, să se bucure
și să plângă
Și buzele mele au șoptit: De ce, Doamne,
Ți-ai adus aminte de mine?
Eu, care am luat în deșert numele Tău,
Care mi-am înălțat chip cioplit,
Și am fost sluga clipei trecătoare.
Ridică-te! mi-a spus, ridică-te! mi-a spus,
Amintește-ți cuvintele tale și umblă.

Andrei Dicu

FOCUL DRACULUI

Focul Dracului s-a stins,
Smuls din ploi, pe unde-a nins
Floare, sâmbete, noroc,
Zeii reci se-ntind la joc.

Focul Dracului s-a scurs
Rupt din labele de urs,
Dulce spada celor Zei
De-mpărțit-a moartea-n trei,

Una-n răs și una-n cuvânt,
Alta-n al setei descânt,
Focul Dracului s-a rupt
Lâna Iadului s-a supt.

Lângă ceruri cresc răchite
Sub cenuși înmugurite
Peste ochi, un pântec pus,
Chinga morții n-a apus!

SOCLU

Bat cocoșii ceasul de dimineață,
cu ciocuri ude și urduroase
și simt că trebuie să mor
și simt că trebuie să învii,
în satul fără câini s-a domesticit lesa
și zgarda și botnița
și schimbul de noapte.
Generațiile de iluzioniști ai amorului
predispus la roz ghinioane și noroace politice
s-au domolit și ele
și ascultă de biciul argatului

nevoii de nimic.

Și simt că trebuie să mor,
îneecat în petale roșcate și veștede,
pe care mi le-ai aruncat în treacăt
de pe treapta soclului meu.

Sunt aici și sunt singur
sunt nicăieri și-nconjurat de stafii.
Vinul s-a uscat în piscină
noaptea s-a trezit în pahare
și gheața-mi spânzură cerul de gleznă.

În satul meu fără câini s-a născut moartea,
albastră, dulceagă, cu iz de brad,
ca tine.

S-a făcut frig.
Aprinde tu o secundă...
Eu simt doar că trebuie să plec,
simt că mă-ntorc.

Undeva, deasupra soclului meu,
ca o rufă întoarsă pe frânghie
de sictirul
lui Cioran.

VITRINE

Imortelele s-au zaharisit
și umbrele tăcânde s-au întins pe câmpul
brusc îndulcit.
Umbra serii se-ndulcea
cu umbra focului
Umbra frigului se-dulcea
cu umbra zilei.

Deasupra, o ceață
dulce
de greață

Holocaust continuu
de gheață.

COMPAS

Candelă de soare
îmbrățișată
în sala de așteptare
a rugului
înfiorat de trandafiri.

Un snop de amănunte
trecând
razant profetic pururi
eretic.

Nemărginire
de consum.

Andrei Măcuța

LITERATURĂ LA KILOGRAM

nu există poeți buni sau slabi
apreciez toată poezia
care se scrie
pentru că e mai ușor de cărat
în spate
decât romanele mamut
jurnalele
cărțile de dezvoltare personală
dicționarele și enciclopediile
chiar și volumele
de proză scurtă

literatura nu se cumpără
la kilogram
e un semn de proastă creștere
aș interzice librarilor
să vândă cărți
mai grele
de câteva zeci de grame

casele de vânzare din librării
ar trebui dotate cu aparate
de cântărit
ca-n supermarketuri
și cititorilor
să li se atragă atenția:
doamnă
mai scoateți niște cărți
din coș
ați depășit limita

CAPSULA TIMPULUI

orice poet
ar trebui să testeze
rezistența textelor sale
într-o capsulă
a timpului
pe care să o dezgroape
după șapte ani
iar dacă poemele lui
îi mai spun ceva

să o îngroape
din nou
alți șapte ani

în cazul puțin probabil
în care
și după aceea
le consideră inspirate
să le îngroape
cu totul
și de mai prinde
următorii șapte ani
înseamnă
că a trăit prea mult
ca să fie poet

TEATRUL DINTRE LUMI

la barul teatrului de stat
din Arad
atmosfera e animată de actrițele
care vin și pleacă
la repetiții
într-o perpetuă emulație

uneori apar în costume de epocă
și servesc un ceai
o cafea
sau o bere
total dezbrăcate de poza
vreunui rol

e locul cel mai încărcat
de stilistica umilă a unei umanități
care îți poate încă trezi
interesul

barul teatrului s-a desființat
de mulți ani
dar sunt convins
că actrițele își petrec
în continuare
pauzele dintre roluri
acolo

DE-A SCRISELEA

aș fi vrut copil fiind
să ne jucăm *de-a scrisselea*
tata să aibă un carnețel
în care să noteze
tot ce îi spun
el să nu scoată o vorbă

numai să scrie
un caiet cu spirală
cu numele meu pe copertă
pe care să-l citească
când voi avea vârsta lui

l-am visat noaptea trecută
ținea caietul deschis
pe genunchi
i-am zis
că de multe ori visez că trăiește
și dimineața mă trezesc
descumpănit
iar el a început să scrie
de multe ori visez că trăiești
și dimineața mă trezesc
descumpănit
apoi nu i-am mai spus nimic
multă vreme
și a închis caietul
iar pe copertă am văzut numele lui
dar pe mine nu mă cheamă
Gheorghe
i-am spus și atunci
a deschis caietul
și a scris
dar pe mine nu mă cheamă
Gheorghe

apoi m-am trezit

Lică Pavel

AL ROMILOR IZVOR

De ce purtați cămăși și bluze înflorate?
L-am întrebat pe-un rom, la un pahar cu vin,
De unde ar putea să fie cumpărate?
Și romu-atunci, uimit, mi-a spus, râzând puțin:

”Noi nu le cumpărăm, că florile-s furate
De sufletele noastre, când șatra o purtăm,
Pe câmpuri ce rămân de vise dezbrăcate
Și-n florile visate de câmp ne îmbrăcăm.”

De ce dormiți în corturi?- pe rom l-am descusut;
„Fiindcă, a zâmbit țiganu,-i mai ușor
Să iei cu tine locul în care te-ai născut
Și-atunci când pleci în lume, să nu-ți mai fie dor.”

Dar în căruțe, oare, de ce plecați ades,
Când azi puteți mai lesne a merge c-un motor...
Și-a râs din nou țiganul: ”Voi tot n-ați înțeles,
Că noi călătorim spre-al romilor izvor!”

LINGURARI

Doar de-ai fost băieș, mai știi
Aurul cum fulgera,
În adâncuri tuciiuri,
Ca-n cer, căzătoarea stea!

Însă-s minele pustii
Azi, că mari tâlhari de sus,
Le-au vândut, prin viclenii,
Precum Iuda pe Iisus.

Și băieșii, triști, s-au dus,
La al lui Iisus îndemn,
Să găsească aur pus
Chiar în Crucea Lui de lemn;

Dar pădurile-au apus
Când băieș, ca lingurari,
L-au văzut, iar, pe Iisus,
Cum, din codrii,-L vând tâlhari!

INIMĂ DE LĂUTAR

Inima îi este o vioară,
Pusă-n palma satului ades,
Când înalță-n stele și coboară,
Sufletu-i de rom neînțeles,

Care chiar din viața lui amară,
Cu arcușul află un fior,
Într-o ciocârlie care zboară,
Să ne-mbete-n triluri dintr-un nor.

Inima-i de rom este un cântec,
Că el, visătorul lăutar,
Crede în puterea de descântec
A viorii, când ne dă în dar,

Frumuseți de el, în ani, culese,
Rătăcind pe-ai păsărilor nori,
Să aducă-n satele alese
De-a lui șatră, dragostea-n viori!

ULTIMUL BIDINAR

Era doar el făuritor
De bidinele așteptate
Să-ntindă-n case iar cu spor
Un alb din flori imaculate.

Că doar din coama unui murg
Ce ghiociei pe câmp furase
Făcea țiganul în amurg
Acele vrăji de-nflorit case.

Dar de un timp, țărânci din sat,
Găsind altfel de bidinele
Din plastic, ieftine,-au uitat
De bidinar... și-atunci, spre stele,

Plecă, dar fără mângâieri,
Țiganu-n Cer, c-au vrut cocorii,
Ca-n pragul unei Învieri
Să le vopsească-n alb el norii!

EU AM VENIT, FIERARULE, LA TINE

Eu am venit, fierarule, la tine,
Să-mi potolești, pe nicovală, dorul,
Să îl îndoi, cum știi tu cel mai bine,
Ca pe-o potcoavă ce stârnește norul

Galopului de inimi ne-mplinite,
Cum ne-mplinit și șatrei i-e destinul,
De a purta pe drumuri nesfârșite
Iubirea ce și mie-mi este chinul.

Eu am venit, la tine,-aici, în șatră,
Știind că poți tu fierul a-l supune,
Cu jar pe care foale-l suflă-n vatră
Să nască potcoviri de trap nebune.

Dar dacă-i greu cu doru-mi, îți dau banii,
Spre-a mitui într-un final staborul,
Să nu condamne pentru furt țiganii,
De mi-ar fura și-ar duce-n lume dorul!

GEAMBAȘII

Am vrut să-i vând unui geambaș de cai,
Bătrânu-mi Pegas ce păștea-ntr-un top
De coale albe, florile de mai
Sădite-n versuri pentru nou-mi op.

Privind la cal, ca orice negustor,
Să știe dacă-l poate-ntineri,
Să îl revândă altui creator
Mai scump decât puteam eu a gândi,

A dat din cap geambașul meu, mâhnit
Că n-avea cum, deși-o făcea cam des,
Să dea vopsea pe calu-nchipuit
Și să-i vopsească zborul mai ales.

Mi-a zis că pot doar eu să-i dau alt zbor
De-l las să pască raze pe câmpii,
Iar dacă-i pun în coamă câte-un dor,
Voi deveni geambaș... de poezii.

Eugen Dărcescu

ÎN CODRII FĂRĂ CAPĂT

În codrii fără capăt, verdea zare
A frunzelor, a ierburilor, lin
M-acoperă, de vis și vreme plin,
Într-un vârtej de umbre mișcătoare.
Copitele, pe drumul de pământ,
Se-aud distinct, ca inima. Și-n gene
Port toată mierea dulcilor poiene
Ce mă-nsoțesc vibrând, din când în când.
În vis e cavalcada? Sau aieve?
Imensa bucurie de a fi
Etern, într-o eternă noapte-zi,
Îmi umple gându-asemeni unei seve.
Am fost. Voi fi. Fusesem. Sunt. Ce preț
Mai au acum *aproape* și *departe*?
În ochiul amintirii fără moarte
Alunecă și cal, și călăreț.
Mă recunosc în mine însumi. Sunt
Cel ce purtase-o tulbure armură,
Cel ce ascultă-n dimineața pură
Copitele pe drumul de pământ.
Și-naintez sub coama foșnitoare
A negrilor stejari. Spre tine vin,
Frumoasa mea, de vis, de vreme plin –
În codrii fără capăt, verdea zare...

WASSERFALLGASSE

Într-o plimbare târzie
pe Wasserfallgasse,
am întâlnit-o pe mama,
învelită-n a
noptii mătase.
Era sus, la cascadă,
i-am vorbit, dar
n-a vrut să-mi
răspundă,
nu părea să mă
vadă.
Deși eu știu prea
bine
că venise acolo
doar pentru
mine.
Am rămas îndelung
față-n față,
despărțiți de-a
cascadei
oglindă de
gheață.
Eu, oprit ca un
stâlpnic, pe
Wasserfallgasse.
Ea-nvelită-n a
morții mătase.

TEMPLIERUL

Mi-am amintit cumplita „Dies Irae”,
O zi de răzbunare. O, ce zi!
Cu trup cicatrizat în bătălii,
Mă îndreptam, la trap, spre-o mănăstire.

Pe drum, eu, brav oștean al lui Hristos,
Eu, lângă Crucea Domnului, străjer,
Am fost trecut prin sabie și fier,
De oamenii lui Filip cel Frumos.

Amurgul, cheag de sânge vinețiu,
Și soarele de spuză și de scrum
Au preluat destinul meu postum.
Și iată, peste vremi, sunt iarăși viu.

MONTSÉGUR

Mirelei-Ioana

Revăd, ca-n vis, natalul Montségur,
Biruator în orișice înfrângeri.
Ce puri eram! Eram atât de puri,
Încât păream mai îngeri între îngeri.

Desprinși de lume, rupți de elemente,
De apă, de văzduh și de pământ,
Ne-am fost iubit aievea-n trup și-n gând
Și-am ignorat vrăjmașu-așezământ
Al omenirii pururea demente.

Când am aflat că totu-i doar un joc
Și sacrul munte însuși e-o fantasmă,
Îți amintești? Ne-am aruncat în foc,
Drept jertfă detestatului Moloch,
Și-am renăscut în două flori de plasmă.

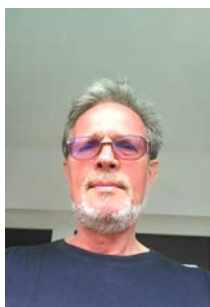
TOTEM

Potăile au încolțit un lup.
Le-aude hămăind tot mai aproape.
Fac cerc în jurul lui, să nu le scape,
Se bucură că-l latră și că-l rup.

Iar el stă neclintit în luminiș,
Sub grei copaci, sub cerul greu, în soare.
Privește-n tulburi lumi interioare
Cu ochii verzi și reci, întredeschși.

Apoi dispare lin, el știe cum,
Căci haita latră laș, dar nu se-arată.
Dispare în pădurea eterată,
La care nu ajunge niciun drum.

Dan Perșu

MOARTEA BUNICULUI (fragment de roman)

Plânsesem după mătușile mele pierdute, plânsesem după mama, plânsesem după tată meu pierdut în lumina cerului și îl cerusem înapoi, dar acum, la zece ani, parcă mi se împietrise inima. Nu mai mergeam pe stradă cu mâinile în buzunare și fluierând, ci cu mâinile la vedere, cu pumnii strânși și încordat. Parcă spuneam: nu vă puneți cu mine! Și totul de la faptul că nu mai vedem nici o ieșire din situația în care mă aflu. Bunicul mă va purta cu el prin cârciumi mereu și n-o să am șansa să mă întorc vreodată la tușa Marta și mama Lucia. Norocul meu, care s-a dovedit până la urmă o nenorocire, a fost ca bunicul să nu-și poată ține mâinile în frâu și a furat într-o zi punga cu bani a unui mușteriu. Îl ochise, de cum a intrat, că nu e de prin părțile noastre și că avea chimirul plin și nu s-a ostit, după ce a intrat în vorbă cu el și-a băut pe socoteala lui, fiind acela darnic și dornic de sporovăială cu unul ce l-a făcut să-l creadă prieten cinstit de pahar și nu s-a lăsat până când nu i-a șterpelit gologanii. Pe când beau împreună, mă tot dădeam lângă bunicul și-i spuneam: să nu-l furi, să nu-l furi!

– Du-te, măi țâncule de-aici, mi-a spus bunicul, când omul s-a dus la closet.

– Bunicule, i-am văzut pistoalele ținute sub dulama de dimie.

Dar nu erau numai pistoalele. Omul avea o statură uriașă și pumni ca două baroase. Avea o înfățișare plăcută, iar când și-a scos căciula, s-au revărsat de sub ea plete lungi, blonde.

– Bunicule, omul ăsta-i ardelean, i-am mai spus.

– Lasă, știi tu cum se spune despre un ardelean: fercheș, dar moale.

După ce i-a furat banii, când omul, se vede că obosit, a ațipit un pic, bunicul m-a îndemnat, cu ghionți ușori, cum i-ai da pîteni unui catâr cu călcăiele picioarelor goale, să ieșim și să fugim acasă. Înainte să pornim, s-a întors și-a furat și sticla nedestupată de pe masă. Dar la ușă ne-a întâmpinat cârciumarul.

– Zoltan bacs, i-a spus, ai furat de la cine nu trebuia. Omul ăsta e un vestit lotru. Bani nici nu sunt ai lui, sunt ai tâlharilor din Săliștea, obținuți din vânzarea cailor furați. Mai bine du-i punga înapoi și-ți cere iertare. Dacă nu, plătește băutura și mâncarea, că el n-o să mai aibă cum plăti.

Bunicul s-a uitat înapoi și omul se trezise, căsca și se întindea – și de pungă nu-i păsa, pentru că de unde să fi știut că i-a fost șterpelită? O clipă bunicul s-a gândit să-i returneze banii, dar îi era frică. Mă gândeam și eu ce-i putea spune: iartă-mă, slăbiciune omenească. Dar dacă nu-l ierta? Așa că bunicul a plătit și-am plecat. Pe drum spre casă, mi-a spus:

– Cum ajungem, ne facem bagajul și pornim la drum. Onoarea lotrilor cere răzbunare de sânge. Dacă rămânem, mă găsește până dimineață și-o să mă omoare ori cu flinta, ori cu mîna. Ori mă pușcă, ori mă gătuiește.

Am făcut întocmai. Bunicul a vrut să luăm calea Brașovului, dar apoi s-a gândit că mai bine străbatem munții spre miazăzi, ca să ajungem la Craiova, pentru că în Bănie nu te întreabă nimeni niciodată de unde ai bani de risipit, ci oltenii se bucură să-i cheltuiești la ei, dacă nu reușesc să ți-i fure.

Treburile au fost bine socotite, dar bunicul nu cunoștea decât drumul până la Petroșani, iar de acolo, după ce am ocolit orașul, ca să nu dăm cumva ochii cu vardiștii, am pornit a rătăcire. Am rătăcit câteva săptămâni pe tot felul de drumaguri și poteci și căi forestiere și, într-un târziu, ne-am trezit că urcăm un munte. Nu mai zic că eram lihnit de foame și, ca să nu mă omoare hămeșeala, mi-a venit gândul să mă hrănesc ca urșii și bursucii. Mâncam furnici de sub bolovani, când îi puteam urni, scoartă de lăstari, chiar și gândaci, iar când găseam mure sau zmeură sau coacăze, eram în al nouălea cer și mă mânjeam de la gât la urechi, îndesând în gură cu pumnul. Și ce e drept, în jurul gurii mele mă împodobeau crustă de murdării întărite, părul îmi era slinos și netăiat de-un veac. Iar hainele, ce să mai zic, arătam ca o răpciugă. Bunicul mormăia din când în când: „lasă că ieșim noi la liman”. Nu știam care crede el că este limanul și mă lăsam dus tot mai departe de civilizație.

– Băi, îmi spunea el, când făceam câte-un popas la vreun izvor, lasă că ajungem noi la Craiova. Din câte am auzit, orașul e poleit cu aur și argint, plin de castele cu turle și donjonuri și minarete. Strălucește în soare aurul de pe cupole, de-ți ia ochii. Acolo e ca într-un basm cu

Aladin. O să-ți găsești și tu o fetișcană, o prințesă, o Iasmin a ta și-o să trăiești într-un palat cu poduri înălțate către nori și o să ai nouă copii.

Mă miram că nu se plânge de foame, dar așa sunt bețivii, pofta de băutură le este mai mare ca pofta de mâncare și mâinile lor tremurătoare caută sticla, nu farfuria. Dar sticla furată din crâșmă la plecarea noastră în peregrinare se golise demult.

– Hai, că ieșim noi la liman, tot repeta.

Nu mai știa unde ne aflam. Poate, pe ocolite, în Parâng, pentru că linie dreaptă n-am păstrat. Munții erau împăduriți la poale, dar cu cât urcam, vedeam numai bolovani și stânci golașe, cu niscaiva iarbă și tufe crescute în crăpături și crevase. Însă când am trecut de creastă, cât vedeai în jos cu ochii erau codri. Fagi și stejari și brazi, unii arămii, alții galbeni, ceilalți verzi. Era ca într-un pastel pictat și mi-a bucurat inima. Dar în zare, tot alți și alți munți, tot alte și alte creste, până în depărtările cețoase. Am început să coborâm.

– Acuși ajungem în Bănie, a chiuیت bunicul!

Nu vedea bine și nu știa ce ne așteaptă. Petecele de gheață și zăpadă de pe creste le lua drept licăririle orașului fabulos spre care ne duceam.

Mergea cu nădejde, crezând că vom ajunge la Craiova, unde penitența noastră va lua sfârșit, dar chiar și eu, cât eram de copil și lipsit de orice știință, îmi dădeam seama că bunicul se ducea, buimac, în brațele morții. Își pierduse de tot vlaga și abia mai respira. Când soarele cobora spre asfințit, dar mai încălzea încă aerul rece al înălțimilor, bunicul a căzut din picioare, s-a târât aproape de un brad, ca să stea sprijinit cu omoplații de trunchiul lui și, cu un zâmbet șui, mi-a spus:

– Drumul meu pe lume până aici a fost.

Și nu s-a mai ridicat de-acolo. L-am tot strigat „bunicle!, bunicle!” și-am și plâns, dar nu s-a mai trezit. Înainte să cadă întinericul, mi-am dat seama că n-o să se mai scoale, i-am pus două degete pe pleoape și i-am închis ochii, ca să nu privească în van bezna lumii, ci să se uite înlăuntrul lui, unde chiteam că trebuie să fi fost cald și lumină. Chiar și înainte de a se fi întunecat, căzuse un frig de dărdăiam. Mi-am făcut un culcuș din frunze moarte și, într-un târziu, tot suspinând, am adormit. Nu-mi aminteam, dimineața, să fi visat ceva. A fost un somn ca și când aș fi coborât și eu în sălașul morții. Dar când soarele a răsărit, am văzut că mai este viață pe lume. Ce să fac? M-am gândit mai întâi să iau

punga cu bani. Numai omul viu are nevoie de bani. Mortul nu mai are nevoie de ceva. Nimic nu-i mai este de folos. Nu mai vrea, nu mai pofteste. Mâna lui nu se mai strânge, ca să apuce ce-și dorește. Dar ia punga de unde nu-i. Dispăruse. Atâta pagubă. Ce-am avut și ce-am pierdut.

Nu puteam săpa o groapă ca să-mi astruc bunicul, dar l-am acoperit cu frunzele care mi-au fost culcuș și cu vreascuri și crăci, ca să nu ajungă la el sălbăticiunile, am legat două crengi de-a curmezișul, ca să-i fie de cruce și-am plecat din acel loc al tristeții. O imagine urâtă îmi venea în minte și n-aș vrea să v-o spun, ar fi ceva asemenea cu a scuipa o icoană. Dar îmi fierbea și îmi bolborosea în măruntaie acest gând. Bunicule, bunicule, omul mort e ca o fecală. Așa îmi vedeam bunicul ascuns sub stratul de frunze și vreascuri, ca și când o pisică uriașă și-ar fi făcut nevoile și le-ar fi îngropat.

Smiorcăind, am pornit să cobor muntele, mergând pe unde veniserăm, cu gând să ajung în Cimpa, la mătușa Marta și mama Lucia și să-mi regăsesc viața fericită alături de ele. Eram înfrigurat, aveam temperatură și cred că deliram, pentru că îmi tot suna în urechi, prins când și când în timpane și parcă venind din peretele muntelui, un sunet sacadat, precis ca bătaia copitelor de drac când fuge. Dracul mă ia, mi-am spus. Cu fiecare secundă se auzea tot mai tare, încât până la urmă m-am gândit că nu-i doar o părere și am căutat să-mi dau seama din ce parte vine. Era sunetul unui motor de mașină. Nu puteam să îl localizez din cauza ecourilor. Cum în dreapta potecii pe care umblam era un perete de piatră, cu vreun brad cocoțat cine știe cum între stânci, iar în stânga era o buză de prăpastie, mi-a venit să mă las pe burtă pe un bolovan de la marginea genunii și să privesc în jos. Ce imensă panoramă mi s-a deschis! Părea o înfățișare a Edenului, ghiceai, în fundul văii dintre munți, licăririle unui râu ce putea fi asemănat cu Pison. Între munții prăpăstioși, valea era blând rotunjită ca o copaie. Sus, pe celălalt versant, într-o spărtură ce lăsase un platou larg, se adunase luciul unui lac transparent, din care porneau cosițele unei cascade. Fuiore de ceață se înfășurau printre brazi. Neguri umpleau adânciturile ca niște ape albe. Dar sunându-mi în urechi bătăile motorului, m-am uitat mai aproape, sub mine și am văzut un drum pentru căruțe și poate camioane, un drum forestier tăiat în coasta muntelui, iar pe el am zărit înaintând, cu destul de

mare viteză, o limuzină. Mergea prea repede pentru un așa drum accidentat, involburând în urmă un nuvăr de praf. Nu văzusem automobile până atunci, așa că am privit-o ca pe-o arătare. Era o mașină englezească și, în bătaia soarelui, îi străluceau ramele nichelate. Avea rame pe conturul unui mare radiator, la uși și parbriz și o cabină pătrătoasă, iar în spate avea fixată o roată de rezervă. Era ceva între un automobil și-o bihuncă. Dacă aș fi putut ajunge repede jos, mașina ar fi fost salvarea mea. Poate că șoferul m-ar fi lăsat să mă cocoț pe roata de rezervă și în câteva ore aș fi ajuns în Petroșani. Dar nu aveam cum să cobor pe costișa abruptă. Poate doar dacă eram o capră neagră. Am strigat, am aruncat cu vreascuri, cu pietre chiar, dar vocea mea firavă nu avea cum să se audă în imensitate. Hăt, departe, poteca pe care mergeam eu, coborând, se intersecta cu drumul forestier. Dar cum să fi ajuns acolo în câteva minute? Mașina gonea. M-am așezat până la urmă pe bolovan și-am privit-o cum se duce. Dar n-a ajuns departe. Nu știu, i-a sărit în față un căprior, sau a căzut un bolovan, sau o reflexie a soarelui i-a intrat în ochi șoferului, dar mașina a cotit brusc spre genune, a sărit peste bolovănișul ierbos de pe marginea drumului și s-a dus de-a berbeleacul până în fundul prăpastiei, cincizeci de metri mai jos. Am luat-o la goană pe drumeagul meu, ca să ajung cât mai repede la locul unde poteca mea intersecta drumul și de acolo să merg până la locul accidentului și să cobor, voi vedea cum, la mașina zdrobită. Făceam totul din instinct, nu socoteam dacă oamenii din mașină au murit sau nu, nu socoteam dacă i-aș putea ajuta, ci doar voiam să ajung acolo. Să văd. Nu mă gândeam că aș putea da de o scenă de groază, în stare să mă șocheze pentru tot restul zilelor mele. Nu știu după cât timp am ajuns, trecuseră poate că două, poate că trei ceasuri. În mașina cu tablele contorsionate am văzut o femeie cu tâmpla zdrobită, cu fața acoperită de sânge închegat. După un pic de cercetare, urmând o dâră de sânge, am găsit și un bărbat, mort și el. Reușise să iasă din mașină și s-a târât câțiva metri și a murit acolo, pe terenul pietros. Nu-i puteam ajuta în nici un fel și nu aveam pe cine chema în ajutor.

Mașina era răsturnată cu roțile în sus și am tras de uși cu gând să deschid una, dar nu am reușit, erau blocate. M-am strecurat înăuntru prin parbrizul spart, ca să văd ce voi găsi acolo. Am găsit mai întâi un pachet început de biscuiți

și m-am apucat să bag în gură biscuiți unul câte unul. Ronțăiam ca un iepure, de lihnit ce eram. Apoi am găsit și ciocolată și alte alimente și am aruncat sacoșele în care se aflau bunătățile afară. Am găsit și câteva reviste și le-am luat. Avem de gând să fac un pachet, să-l iau cu mine. Am găsit și o geantă din piele și am luat-o, deși era cam grea. De altceva util n-am dat, în afară de o hartă, dar cum nu știam citi hărțile, am lăsat-o acolo. În poșeta femeii am găsit un pachet de țigări și o brichetă și multe alte mărunțișuri. Printre ele un ruj și l-am luat, visând că voi avea într-o zi o iubită și i-l dau ei. Dar până atunci, m-am văzut în oglindă. Oglinda scăpase din accident, era întreagă. Doamne, cum arătam! Aveam pe cap șapca purtată în ultimii șase ani, jerpelită și ruptă pe alocuri. Nasul mi se ascuțise de la cât slăbisem și sub ochi aveam cearcăne de om bătrân și ochii îmi erau mici, ca de vier. Am desfăcut rujul și am început să-mi boiesc buzele și fața. Parcă mă uram pe mine însumi și aș fi vrut să mă schilodesc, să-mi brâzdez obraji cu un brici, să curgă sângele. În loc de brici, am folosit rujul. Când am fost îndeajuns de schimonosit, mi-am luat privirea de la mine și m-am gândit ce aș mai vrea. Așa mult îmi doream un briceag, încât atunci când am ieșit din mașină, m-am dus și l-am buzunărit pe bărbatul mort, dar nu avea decât un portofel cu mulți bani. Am transferat banii în buzunarele mele, bucuros că voi putea să-mi cumpăr orice vreau, când o să ajung în oraș. Cu prada mea, m-am așezat lângă o stâncă aflată în bătaia soarelui și, în vreme ce mâncam, hulpav, ciocolată, am deschis geanta din piele. Am scos din ea mai întâi un mic aparat și, cum avea o cască, am pus-o în ureche. „Gol Bindea! Silviu Bindea goool! România conduce Cuba cu unu la zero! Minutul treizeci și cinci”!, striga cineva în cască. Am scos-o din ureche și-am aruncat-o speriat. Auzisem de radio, dar nu văzusem nici unul până atunci. Mai târziu am aflat că astfel de aparate făceau radi-oamatorii și prindeau cu ele Radio Viena. Dar „al meu” fusese fixat pe Radio București și eu am prins momentul când Gheorghe Țari comenta un meci. Deși mă speriasse la început, radioul cu galenă găsit, mi-a dat un sentiment de bucurie cum rar mi-a fost dat să mai trăiesc. Apoi am scos din geanta de piele un aparat de filmat. Scria pe el, cu litere argintii, în relief, Leica. Nu-și permiteau mulți oameni pe vremea aceea un aparat de filmat și cu atât mai puțin o mașină.

Mai ales o asemenea mașină. Eram neștiutor pe atunci și nu m-am uitat să văd figurina de pe radiator, dar acum cred că era un Rolls Royce. Am luat apoi la puricat revistele și, în vremea asta, mi-a venit să aprind o țigară și să pufăi din ea cu gesturi teatrale. Moartea acelor oameni nu mă impresionase. Nu simțeam nici o durere și nu mă încerca deloc acea sfârșeală și acel sfâșietor regret ce m-a împovărat după moartea bunicului. Niște străini.

Erau reviste în germană, în maghiară și română. Una era pentru radioamatori, din care am învățat multe lucruri mai târziu, alta despre aparatele de filmat și tehnicile de filmare și mai erau câteva reviste cu moda zilei și cu tot felul de femei îmbrăcate în haine ciudate. Am zăbovit mai mult la ele și, într-un târziu, am scos o mapă în care erau alte hărți. Nu mă interesau deloc, așa că le-am aruncat. Însă ele m-au făcut să mă întreb cine erau oamenii din mașină. Erau excursioniști dornici să vadă frumusețile sălbatice ale României? Sau spioni? Nu știam că va veni războiul, dar auzisem de tulburări în țară și-am înțeles că vin vremuri grele.

-- Unii vor să-și împartă lumea, spunea bunicul. Pe noi, fiind dintr-o țară mică, ne vor mânca de vii.

După ce am terminat cu revistele și hărțile, a venit vremea să mă hotărâsc ce iau cu mine. Nu-mi dădea deloc prin cap că jefuiesc niște morți. La aparatul de filmat am renunțat, era prea greu și nici util nu mi-ar fi fost. Chiar dacă aș fi învățat să filmez, de unde să fac rost de peliculă și apoi de proiector? Sigur, mi-ar fi plăcut să văd filmele făcute de excursioniști și mai ales să rulez filme făcute de mine pentru mătușa Marta și mama Lucia. Le-aș fi filmat pe ele și s-ar fi văzut pe ecran. Regretam că trebuie să-l las. Am luat micul aparat radio, câteva reviste și, bineînțeles, tot ce rămăsese din mâncare. Am pus totul în geanta de piele, dar mă bătea gândul s-o las acolo, prea era grea, dar și socotind că, atunci când voi ajunge în oraș, oamenii s-ar fi uitat chiondorâș la un copil cu geantă de lord și s-ar fi putut să mă ia la întrebări, ceea ce nu îmi doream în ruptul capului. Am luat-o, totuși, prea era frumoasă. Și femeia moartă era frumoasă. M-am ridicat și-am mers și am privit-o în mașină și mi-a venit un gând spurcat. Să mă unesc cu moartea. În brațele ei aș fi fost ca în brațele morții. Un trup fără viață și fără mișcare, m-ar fi purtat, cu-a lui răceală, în tenebrele lumii

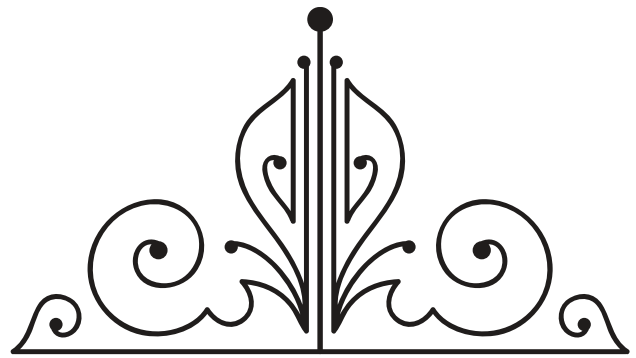
de apoi. M-a prins un frison, m-am scuturat și m-am dat câțiva pași înapoi și mi-am făcut semnul crucii și-am spus: s-o ierte Dumnezeu!

Însă n-am vrut s-o las acolo și-am încercat s-o scot afară, ca s-o acopăr cu frunze și crengi, dar n-am reușit. Eram prea firav.

Până la urmă am pornit la drum și, după alte rătăcirii, am ajuns în Cimpa și m-am dus la casa mamei Lucia. Dar casa nu mai era. Am găsit doar o ruină fumegândă. Mă rog, nu mai fumega ea demult, arseese toată, dar așa mi-am închipuit, că fumegă încă, atunci când am întrebat prin vecini și mi-au spus să locuința noastră a fost cuprinsă de flăcări într-o noapte și-a ars până la temelii. Mătușa Marta și mama Lucia nu s-au putut salva și au murit înăbușite în somn și-au fost arse ca vrăjitoarele.

Moștenisem ruine. Dar mi-a venit ideea să mă strecor în beci și am intrat în tunelul unde numai un copil încăpea și acolo am găsit toată avuția tușicilor. Eram bogat! Cu banii din geantă, aveam o avere.

M-am așezat în fund în tunel, cu picioarele bălângănind spre beci, ca într-o încăpere tombală de-a egiptenilor, antecameră a lumii spectrelor și m-am gândit că tot ce aveam era de la morți. Eram profund legat de morți. Și atunci în beci, la flacăra delicată a lumânării, am văzut o fantomă, plutea, pe jumătate transparentă și luminiscentă. Era femeia din automobil. Și, sedus de vedenie, am regretat că nu m-am unit cu ea. Aș fi pătruns definitiv în țara boreală a morții. Așa, un firav fir mă ținea de lumea de afară, de viață. Am repetat: „tot ce am, am de la morți”. Morții din munți, tușicile moarte. Am golit avuția lor în geanta de care nu mă despărțeam: bancnote mari, brățări, cercei, inele. Nu mă bucuram de comoară. Rămăsesem singur pe lume și aș fi dat tot aurul pământului, ca să le aduc înapoi în viață pe cele două femei în casa cărora am fost fericit.

Radu Vida

LECȚIA DE CHINEZĂ ARDELENEASCĂ

- Pot să-ți spun Mărie?

- Între patru ochi. Adică șase, cu ochelarii tăi.

- ?

- Nu răspund la provocări. Așa că Mari(e), dar să sune în franțuzește, Mary! ca supușii Grațioasei Sale Majestăți. Dar niciodată cum mă strigă mama, de îmi zice Marie, cu accent lung și îmbârligat pe "a". Măriuță n-am mai apucat din clasele primare.

Ion se fâstâci și încercă să-și ascundă timiditatea.

- Mie însă nimeni nu-mi spune Jean. Și nici nu cred că mi-ar plăcea. John? Nici atât. Și-apoi Jan, precum cehul cela de s-a răzvrătit, să nu mai vorbim.

- Acum că am stabilit cum ne cheamă, în lume și în particular, să revenim la oile noastre: chineza. *Ni hao!*

- *Ni hao*, dar asta știe toată lumea.

- Sââââ! *Ni hau ma?*

- N-am ajuns aici.

- Păi suntem la aceleași cursuri. Mă duci cu vorba?

- Nu. Dar cred că n-am înțeles ce ai... chinezărit.

- Să repet?

- Da.

- *Ni...*

Fata îi acoperi gura cu buzele ei cărnoase.

- Taci! spuse într-un moment de respiro. Și-i vârî, din nou limba în gură.

- Te-am întrebat "ce faci?"

- Franceză?

- Nu, în chineză, că despre asta era vorba.

- Dar eu te-am sărutat franțuzește.

- *Wo...* eu...

Ion nu apucă să spună ce voia. Fata se lipi de el, simți cum sânii aleargă ciută dimpreună cu sângele care galopa încă de la primul sărut. Se aplecă și prinse roada trupului cu vârful buzelor, apoi morfoli sfârcurile fetii. Maria se lăsă dusă de vorbele învolburate ale flăcăului. Ionică puse mâna lui cea cât o lopată pe tanga, fata se săltă ascultătoare și minunea se întâmplă. Din nou.

- Eu nici nu știu de ce ne-am înscris la chineză. Tu mai ții minte? întrebă când îi reveni respirația.

- Păi, cum! Nu atunci mi te-ai dat prima oară.

De ai zis că te-am excitat mai tare decât gânditorul cela al lor, de le știa pe toate și mai ascultă și acum de el cel mai mare popor de pe planeta asta mare.

- Confucius...

- Da. El te-a adus din lumea depărtată. Și eu, ca prostul m-am luat pe drumul mătășii, de zici acum că ești în luna a treia și nu-i scăpare să devin tată.

- Ai vrea să devii mai degrabă mamă! întrebă Măria, cu ironie în glas.

- E ca Mitru, de-și zice amu Mitra și poartă sutienul soru-sii, pe niște pectorali care, cândva, erau lucrați în sala de culturism. O zâs că înfiază un copil, așa, pentru perpetuarea speciei, și-și găsește un feroce, că el gătește, pune pentru iarnă, deretică și face tot ceea ce știu mai bine muierile. Și cum se face asta?

- *Wo bu ji dao*, rosti Măria cu cel mai suav accent mandarin. Nu știu!

- Te dai rotundă, dar și eu știam expresia. Că atunci, la ora aia, ai zâs că te doare gânditorul și m-ai târât la cursuri. Chu Qunli, profa. venită tocmai de la mama ei, din Beijing, ne-a frecat de a ieșit untul din noi.

- Din tine și Tilică, că ați fost la crâșmă, la Lambada, și nu v-ați lăsat până ce nu i-ați golit rafturile lu' Vasile Ouatu.

- Bun băiat! Zice că va face firmă în chineză. Că ne-am înmulțit al dracu cei care studiem limbi moderne. Măcar noi om înțelege, dar cum se descurcă cei de la oraș. care trec pe lângă un magazin de-i zice El Gordito. Proprietarul a cules ce a cules căpșuni în cele Spanii și când a venit acasă a deschis bodegă la Strada Mare. Grăsuțul, Dar câți cunosc dulcea limbă a lui Cervantes?

Ionică se gândi că Măria e prea doctă pentru el, da tât în limbi străine i-ar explica lu' Mitru ce și cum în chestiunea cu schimbarea sexului. Că nici în buletin nu-ți vine să faci asemenea ispravă, darămite în viața de zi cu zi și cotidiană, cum ar veni. Trase plapuma pe umeri, cuprinse căldura trupului de femeie împlinită și, înainte de a se apuca de treabă, își frământă mintea cu expresia aia de au studiat-o ultima oară la curs: *Toate râurile curg spre mare, dar marea nu se revarsă niciodată*. „Adânc, Confucius ăsta”, zise în sinea lui.

Iznoave băteau în turla bisericii.

Ionică mergea spre casă și-și spunea că trebuie să-i explice lu' Mitru – mă rog, Mitra – că LGTB+ nu înseamnă ceea ce zice sau se crede el că e, iar plusul acela nu se referă la cei care învață limbi străine. Că și chineza te face diferit, și ai mult mai multe drepturi decât cei care se bate în piept cu *Wo shi luomania rân* – eu sunt român.

Și atât!

George Geafir

CAZ VINDECAT

Într-unul din saloane, la vizita de dimineață, însoțit de numeroasa asistență, medicul-profesor zăbovi mai mult ca de obicei.

- Avem în față un caz psihiatric deosebit, se adresează studenților. Merită să-i acordați mai multă atenție, aveți ce învăța de la el, zise dânsul și le prezentă succint boala, subliniind cu degetul înscrisul de pe foaia de observație... Pentru mine, e un caz rezolvat, mâine îi vom face externarea. Dacă aveți întrebări de pus pacientului, poftiți!

*

- Cum a început?, îndrăzni o tânără medicină, cu voce educată și fizic plăcut. De boală, vă întreb.

- Păi, cum să fie, li se dezvăluie pacientul... Din cauza nevestei, că avea o gură tare păcătoasă. În rest, mai treacă-meargă, dar când pornea ea să vorbească, mă apuca amețeala. Ore întregi mă obliga să-i ascult flecărelile și, fiindcă eu tăceam, mai mă și jigneau. Îmi zicea "mutălu"...

- Desigur, v-a afectat mult!

- La începutul căsniciei, nu, dar când s-a învechit sita, iar mie mi-au mai cedat nervii, flecăreala ei mă scotea din sărite tot mai des. Cred că-i făcea plăcere, și, cu cât mă simțea mai nervos, cu atât își muncea mai mult gura. Îmi reproșa că sunt grandoman, că mă cred genial... Păi, oameni buni, chiar asta sunt, că n-am suit în ierarhie de florile mărlui. Sunt o persoană marcantă, apreciată. Ea, ca o soție iubitoare ce e, ar trebui să fie mândră că are un bărbat ca mine.

*

- Așa sunt toate femeile, glumi un student. Păcatul cu vorba e unul din păcatele lor, biblice.

- Ce, domne, a mea întrecea orice măsură. Până într-o zi când, venind eu de la servicii cu capsă pusă, nu m-am mai putut controla și, accidental, am înghițit-o.

- Ați înghițit-o!, îl întărește studentul cel pus pe glume. Adică ați început s-o agreați, s-o vedeți cu ochi buni.

- Nicidecum, domnule, am înghițit-o, pur și simplu, hap!, dintr-o dată, așa cum își înghite

șarpele boa victima.

- După aia?, întreabă studentul a șmecherie, cu acea expresie de pură seriozitate.

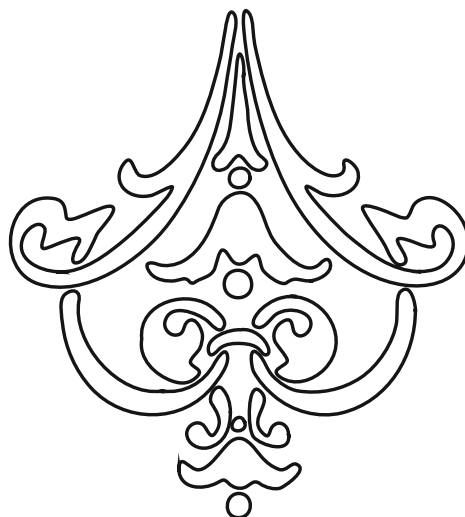
- Mai târziu, ca și când m-aș fi trezit dintr-o beție cumplită, explică, mai departe, bolnavul, după o pauză cât să-și tragă sufletul, a început să mă doară îngrozitor capul. Și peste această durere, se adăuga vocea nevastă-mii. Vorbea, vorbea mereu și mă chinuia. Uneori în șoaptă, probabil când i se făcea milă de mine, alteori zbiera de-mi spărgea timpanele. Și nu tăcea, oricâte medicamente aș fi luat. Speram s-o intoxice cumva și s-o amuțesc, dar ți-ai găsit... Mă mir că nu m-a înnebunit. Că zi și noapte pălăvrăgea. Văzând că nici medicamentele nu aveau efect, mă gândeam să înghit un căluș sau un fermoar, poate-poate i s-o astupa gura. Am luat-o și cu binișorul. I-am cerut să mă ierte, că n-am vrut s-o înfulec, c-am făcut-o din imprudență. Și am rugat-o frumos să iasă afară, să divorțăm ca oamenii normali. N-a vrut. Am refuzat să și mănânc, mă gândeam că piere prin inaniție. Ca urmare, ce să vezi, a început să mă drăcuie și să-mi strige că sunt canibal.

- Și? Ați reușit, până la urmă, să scăpați de ea! Nu-i așa? repetă studentul.

- Ei, asta e, că n-am avut de ce scăpa. Pentru că, să vezi drăcie, n-o înghițisem... Nu se petrecuseră așa lucrurile...

- Sunteți grozav, domnule! Desigur că n-ați înghițit-o. Acum e clar. V-ați vindecat!

- Tocmai voiam să-i spun domnului profesor. Că mi-am amintit... Nervos eram, dar n-am înghițit-o. Pe nevastă-mea, nu. Spre norocul ei, am înghițit banda, pe care îi era înregistrată vocea. Dar o să văd cum o să scap de ea! ... Iau ceai purgativ!

Ion R. Papa

CONCEDIU COMPROMIS

Prinsă în febra concediului, Nela Juratu își strângea lucrurile de pe birou, în timp ce trăgea cu ochiul spre șeful compartimentului, aflat mai încolo, la altă masă, unde, de aproape o oră, cu niște hârtii în față, discuta cu alți doi colegi.

- Tovarășe Turtureanu, s-a terminat programul, putem pleca? Uite, am rămas doar câțiva...

- Imediat vin și la dumneata, a fost prompt șeful, în timp ce interlocutorii săi se îndreptau spre ieșire. Ce, credeai că te-am uitat tocmai pe tine? Trebuia să-l lămuresc pe unul dintre ei să-mi țină locul pe timpul concediului; altfel, nu-mi aproba directorul programarea și ne strica toate... ploile.

- Și cum a rămas, noi când plecăm?

- Tu, pe 22, eu, pe 23, când se întoarce Sandu ca să rămână în locul meu. I-am făcut favoarea să meargă el înainte. Pe celălalt nu l-am putut convinge, fiindcă are niște necazuri în familie. Noi, oricum, nu puteam să plecăm împreună.

- Este foarte bine. Până atunci îmi duc copilul la țară..., după care l-a sărutat pe Viky Turtureanu, în timp ce rostea: e bine așa, că nu bate la ochi; oricum, ție nu-ți pasă, ești liber, dar, în cazul meu, dacă află soțul...

- Te descurci tu, doar nu e prima dată.

Acasă, Nela a fost întâmpinată de Onișor, foarte vesel:

- Mamă, am luat premiul întâi, alături de alte două colege. A zis tovarășa dirigintă ca, neapărat, unul dintre voi să vină la serbarea de premiere, dar, dacă puteți, veniți amândoi.

- Bine, vom vedea. Dar tatăl tău nu este acasă?

- Eu nu l-am găsit aici, nici nu l-am văzut. De fapt, eu jucai fotbal cu băieții din cartier până acum, în spatele ultimului bloc.

- Tu nu ai mâncat nimic până la ora asta?

- Nu, dar nici foame nu am avut.

Nela a deschis și au intrat. Nu au apucat nici să se schimbe și a apărut Dan Juratu, capul familiei.

- Ce e cu tine? Parcă ar fi trebuit să fii acasă la ora asta..., l-a întrebat ea autoritar. Onișor nu a mâncat nimic până acum, și a privit din nou ceasul.

- Ce să fac, de? M-au sunat de la serviciu și a trebuit să merg, fiindcă o să mă duc la o instruire cu propagandiștii de la învățământul de partid. Puteam eu să lipsesc? Nu! Mai mult, urmează să

merg într-o tabără de vară, de cincisprezece zile, organizată de comitetul județean, la Bușteni.

- Zău?!... Când?

- De pe 23, luna curentă.

- Și nu putem face concediul împreună nici de data asta? Eu am o promisiune de bilete la mare, iar tu..., i-auzi, cu tabăra la munte! Cu copilul ce facem? Poți să-l iei cu tine?

- Cum o să-l iau? Acolo e o tabără de activiști, nu de copii. Ia-l tu la mare!

- Nu, tată! Eu vreau să merg la țară, la bunici. Mă așteaptă copiii ca să intru în echipa lor de fotbal și să-i batem pe cei din satul vecin.

- Vasăzică, fiecare cu concediul lui, nu?

- Păi nu vezi?

- Atunci, să mă duc la secretarul cu propaganda și să-l rog să te coopteze în colectivul de propagandiști, ca să poți merge cu noi, s-a prefăcut el.

- Ce vorbești? Eu propagandist? Eu nu am fost la învățământul de partid nici în calitate de cursant, darămite ca propagandist!!!

- Bine! Atunci, mergem separat, s-a bucurat în sinea sa Dan Juratu.

* *

Nela Juratu a ajuns la Mamaia și s-a cazat la Hotel „Diana”. A doua zi, a sosit și Viky Turtureanu. Apartamentele erau la etajul al cincilea, față în față. Și-au propus să marcheze momentul printr-o masă fastuoasă la restaurantul hotelului și apoi să se retragă într-unul dintre apartamente.

Au mâncat, s-au înveselit cu șampanie franțuzească, au dansat și, constatând că au obosit, s-au hotărât să se retragă, chiar dacă era cam devreme.

În timp ce așteptau îmbrățișați să coboare liftul, când ușile acestuia s-au deschis, au avut surpriza să apară Dan Juratu, soțul Nelei, însoțit de o „tovarășă” mult mai tânără. Aceasta îl ținea de mână și insista să-l îmbărbăteze, părănd că încerca a-l opri de a întreprinde ceva.

Ambele părți au rămas, pentru câteva clipe, ca fulgerate. Dan Juratu și-a revenit mai repede:

- Ce e cu tine aici în compania acestui netrebnic? și a ridicat mâna spre el, dar Nela a făcut un pas în fața lui Viky și a ripostat:

- Ce, crezi că e mai netrebnic decât tine? *Fufa* asta cine este?

- Nu e fufă. Este *tovarășă Vera*, colegă de serviciu. A venit să-mi spună că Onișor este în ghips, cu un picior și o mână fracturate, a găsit el o un motiv întemeiat pentru a fi explicat prezența *tovarășei*, fiindcă fiul lor chiar fusese accidentat într-un meci de fotbal.

- Ca să vezi ce înseamnă să ai copii! a exclamat Turtureanu, în timp ce îi părăsea. Nici concediul nu poți să ți-l petreci cum vrei...

Florin Logreșteanu

ULYSSE, CAPTIV ÎN CETATE

Ulysse pătrunse în Cetate la câteva ore după răsăritul zorilor. I s-a luminat chipul, a ridicat brațele și a slobozit un chiot de satisfacție. Pe urmă, a îngânat pentru sine: „Iată locul mult dorit. Un loc despre care pot spune cu mâna pe inimă: este cu adevărat al meu. Îmi va da ceea ce nu mi-a oferit marea și insulele dușmănoase în care am trăit visuri îndoielnice...” Rememoră parcursul descendent: nimfa Calypso, alături de care trăise șapte ani, vrăjitoarea Circe, care crezuse că-l va ține lângă ea, dăruindu-i copilul Telegonos, și ingenua Nausica... Ce s-au dovedit ele ?... Atracție, la început... Astăzi, marcat de înțelepciunea vârstei, le numește: **ispite**... Pallas Athena, Hermes și atotputernicul Zeus l-au ajutat să le ignore... Dar cât i-a urât !... Ulysse își scarpină barba, cuprins de un sentiment de umilință pentru momentele marcate de ură și neputință împotriva zeilor... A crezut, în schimb, în promisiunile amăgitoare ale lui Poseidon. Cel mai nestatornic dintre zei i-a insuflat agitația mării și strălucirea fulgerelor – puterea activă de care Ulysse a fost pătruns în luptele militare... Perversă satisfacție a vanității !... Întinderea nesigură – marea – la a cărei traversare a purces greul pentru a ajunge la țărmlul liniștii sale, în pragul senectuții, s-a dovedit o **mare a patimilor**, cum ar spune Shankaracharya, și i-a alterat și forța și voința. Ajuns la țărmlul ei, Ulysse alege Cetatea, o lume fără zei, incoloră în spirit, așa cum l-a trăit el până atunci, ignorantă, mimând, chiar fără să-și dea seama, **Fericirea**... Trecându-i pragul, Ulysse nu încearcă nicio nostalgie...

Ajunse într-o agora pustie, mult mai mică decât conveniseră zeii că se cuvenea unei astfel de piețe. Primul gând: s-o ocolească pe străduțe lăturalnice, murdare, dar pline de viață: oameni, câini fără stăpân și grădini în paragină, împrejurul căsuțelor coșcovite. Renunță, fiindcă zeii nu i transmisese semn de încurajare. Pași în incinta agorei, respirând greoi. Aerul părea rarefiat, nici cald, nici rece, nici întuneric și nici lumină. Putea fi acesta, cu adevărat, un semn de la

zeii binevoitori; sau unul de la cei care totdeauna i se pusese potrivă, de pildă deznădejdea ce-i pricinuisse moartea lui Patroclus ?... Cine să-i răspundă ?...

Dezorientat, nu observă templul decât în momentul când ajunse înaintea lui: o clădire modestă ca înălțime, cenușie, aproape plumburie, ușor de confundat, de la oarecare distanță, ca norii burdușiți cu vicleșugurile zeilor, împinși să se prăvălească peste oameni. Observă din primul moment că nu putea să-l ocolească. Ocupa întreg fundalul pieței, amintindu-i de marea care, la sfârșitul unei călătorii, se afunda în țărmluri...

Se hotărâse să facă cale întoarsă, când i se păru că i se adresează zeița Pallas Athena:

„Nu ezita, Ulysse. Pătrunde în templu!...”

O clipă șovăi, destul să creadă că este atras într-o clupsă. Celei care-i vorbise îi lipsea lancea, recompensa dăruită de zeița aleșilor; luptători străluciți cu brațul și cu mintea. Oricât se concentră, n-o recunoscă pe zeiță. Făcu câțiva pași, obsedat de imaginea ei mentală, stăruitoare, fiindcă greul se încăpățâna s-o descopere... Îl întâmpină, în schimb, leul bibliofor, sprijinind între labele arcuite spre piept o carte; un obiect ciudat despre care zeii săi nu-i vorbiseră... În gând, se rugă Athenei să-i reveleze taina încolțită în minte, dar lipsită deocamdată de consistență.

„Desăvârșirea interioară este căutată permanent de oameni, Ulysse. Dar înțelepciunea este inaccesibilă omului. Tu te-ai amăgit numai c-ai dobândit-o...”

Nu-i vorbise Pallas Athena. Zeița lui favorită îl ispitise până la vârsta senectuții să creadă contrariul. Mesajul venea de la leul bibliofor, care i se adresase telepatic.

„Ai eșuat, ajungând în Cetate, prizonier al unei lumi închise, mai auzi și se minună că aude cuvinte nerostite. Zeii tăi te-au trădat, refuzându-ți inteligența cosmică, lăsându-ți, alterată și ea, odată cu vârsta, inteligența individuală; trăsătură existentă în orice individ și egală cu suferința...”

Soarele își continua coborârea, dând înapoi în fața iminenței întunericului. Imaginea leului bibliofor se volatiliză, pe urmă dispăru cu totul. Ulysse, neînțelegând nimic din ce i se întâmplă, adresă rugă zeiței să-l ajute.

„**Marea Carte a Naturii** ți-a revelat știința profană, Ulysse, dar ți-a refuzat misterele sacre.

Ți-ai legat corabia cu un odgon de o stâncă. Dacă se trage de odgon, stâncă nu se mișcă, dar vasul înaintează puțin câte puțin în direcția ei... **Aurea catena Homeri...**”și glasul se stinse.

Bătrânul grec este convins că nu i se adresase zeița Athena... Nici Hermes... Zeus nu se prea amesteca în ispitele Omului... Poate Poseidon cel potrivnic lui... Dezamăgit, părăsește mica agoră...

Ajunse târziu, aproape de mijirea nopții, la poarta Cetății, opusă aceleia prin care intrase. Nu se hotărî să-i treacă pragul. Privi în jurul său. I se păru ciudat că nu zărește oameni. Poarta, imensă, nu era apărată de străjeri înarmați, cum s-ar fi așteptat. Invocă zeița Athena să-i deslușească taina. Nu primi răspuns... Avu o revelație: el se afla în închisoarea Cetății, zeii – în afară. Comunicare ratată. Cu timp în urmă, gândise: Troia a pierit, fiind apărată de ziduri; grecii au învins, având de partea lor marea, muntele și cerul. Ce l-a determinat astăzi să se lase ademinit de liniștea Cetății?... Nu-și răspunse... Descoperi, săpată în zid, o firidă destul de adâncă pentru ispitirea somnului împlântat de zei în oameni, în vreme de noapte. Se strecură în ea, mai mult târându-se. Când zorile strălucitoare vor restitui soarele pământului, se va putea întoarce la țărmul mării...

Noaptea a fost lungă, traversată de semne: numeroase căi legau lumea pământului de cea a infernului, a fapturilor vii cu cea a morților. În tunică, frigul și spaima băntuiau infernul, lumina căldura și speranța domneau în pământurile hiperboreene. Acestea erau rezervate eroilor și înțelepților și Ulysse se străduia să le atingă. Încercător, își lăsa corabia în voia valurilor alunecând spre țărmuri, dar, dinspre mal, valuri și mai puternice împingeau corabia spre larg, împiedecându-i înaintarea. Beatitudinea olimpică îi era refuzată... O dată cu zorii, lumina îi oferi imaginea unui cer inferior celui hărăzit zeilor...

Bătrânul grec dă uitării visul. Poarta Cetății, nepăzită de arcașii cu ochi de pasăre, îl ispitește. Nu stă pe gânduri și-i trece pragul de piatră. Este întâmpinat de strigăte și ovații. În minte i se înfiripează **hiera**, misterele sacre de la Eleusis. Zeul Iaknos, avatarul eleusin al lui Dionysos, îl întâmpină, fără să i se arate, prin cântece de sărbătoare. **Ulysse, o, Ulysse !** aude și sentimentul că a devenit avatarul lui Iaknos îi dă energie și forță, ca pe vremuri, înaintea zidurilor cetății Troia... Aleargă pe nisipul cald înspre mare; pe urmă, de-a lungul țărmului scăldat de valuri... Îl întâmpină doar corul sirenelor de care s-a temut totdeauna în lungile călătorii, cu gânduri războinice...

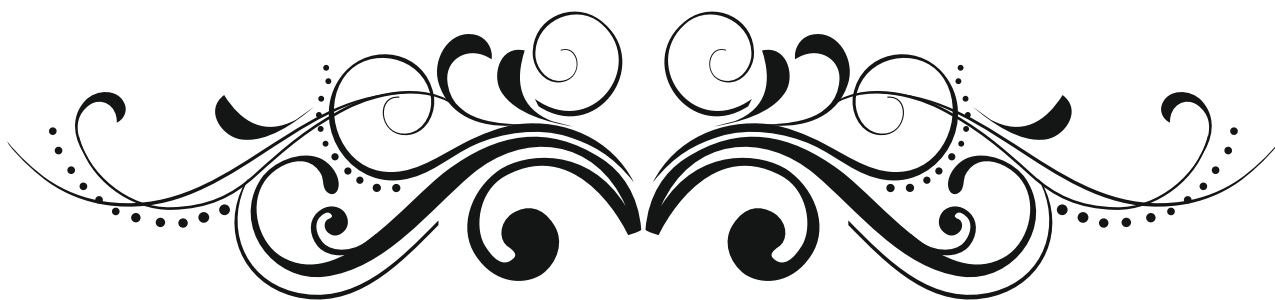
Ulysse își caută cu disperare corabia. Împloare valurile să i-o redea, promițând mării ofrande, ca pe vremuri, în ținutul natal, scăldat de mare. Din străfundurile ei țâșnesc, însă, monștrii, forme pocite ale dorinței lui pervertite. Se simte disputat de două trăiri diametral opuse: exaltarea dorinței și inhibiția temerii. Face eforturi să-și depășească starea confuză de spirit. Aude, adus de vântul din larg, glasul Athenei:

„Între tine și mare, Ulysse, Hecate a înălțat praguri: spectre, fantome, halucinații. Nu mai crede în himere ! Ești deja prea bătrân, ca să le atingi...”

Prea bătrân... El care a simbolizat spiritul și luminarea inteligenței umane, gândirea iluminatorie și intuiția trimisă de zei... Nu e posibil să îmbătrânească spiritul ! se revoltă...

Ulysse a devenit, fără să bănuiască schimbarea, sclavul spiritului său. N-a înțeles voința zeilor, care nu se justifică omului; laș sau erou...

Valurile își îngână vocile, înfrățindu-se cu nisipul țărmului, tăcut și pașnic. Noaptea străbate cerul învăluită într-o mantie închisă la culoare. Ulysse se întoarce în Cetate. Bâjbâie de-a lungul zidului rece până la firida în care va rămâne treaz până la ivirea zorilor noii zile...

Teodor Oancă

O FACTURĂ, DOUĂ FACTURI

-Matache, dacă te întreabă un reporter ce părere ai de listarea la bursă a unor obiective strategice ca Hidroelectrică, Aeroportul Otopeni, portul Constanța...

-Cine gândește așa?

-E în intenția guvernanților...

-Și vor ei, guvernanții, să se țină de cuvânt?

-Așa cum vor să desființeze Secția Specială Pentru Magistrați. Ei susțin că asta figurează în programul lor de guvernare și că alegătorii au ținut seama de acest lucru.

-Dacă ei pretind așa ceva, înseamnă că alegătorii n-au știut ce votează.

-Și cu listarea la bursă cum rămâne?

-E cu cântec. Cine poate să spună cui aparține inițiativa? Adică ne aparține, sau ni se impune?

Matache are un fel anume de a te pune să alegi. Dar nu e numai atât. Ca să-i dai un răspuns mulțumitor trebuie să ai argumente, să-l convingi. Sunt atâtea care mă fac să cred că noi, românii, nu mai suntem de capul nostru. Nu sunt puține vocile care spun că suveranitatea României e doar în litera Constituției.

-Crezi că ni se impune așa ceva?

-Uite, îți dau un exemplu care e la ordinea zilei. Toată țara e întoarsă pe dos din cauza facturilor viitoare la energia electrică și la gaze. S-a dorit liberalizarea prețurilor la consumul electric, că nu puteam trăi fără așa ceva. Noi producem energie electrică rezultată din hidrocentrale, de la Centrala atomo-electrică și din energia eoliană. Termocentralele pe cărbune nu mai sunt agreate în România, dar funcționează nestingherite în Germania și Polonia. Politică europeană. Așadar, noi producem curent electric, dar nu ni s-a dat voie să-l transportăm la consumator. Spun așa pentru că nu-mi vine să cred că ideea de a înstrăina transportul electric a aparținut unui tembel din Guvernul României. Cum de nu s-au gândit să înstrăineze și rețeaua electrică feroviară de transport? Ce vor să regularizeze acum? Cred că asta se dorește, ca agenții străini care ne aduc curentul electric la întrerupător să se găsească în concurență, iar noi să optăm pen-

tru unul din ei. Vor fi aceia în stare să se gândească și la buzunarele noastre? Asta mă întreb de mai multă vreme: de ce era nevoie de privatizarea transportului energiei electrice, dacă producerea ei este monopol de stat?

-Am urmărit și eu știrile la televizor. Se scumpește tot ce înseamnă energie. La factura pentru curentul electric vine și factura de la gaze. Consecința se vede de la o poștă: creșterea prețurilor.

-Prețurile cresc înainte de a vedea cum arată un euro de la Comunitatea Europeană, bani care pot onora niște investiții care acum nu există nici pe hârtie.

-Matache, ai observat că la conferințele de presă ni se spune că suntem pe drumul cel bun? O spune primul ministru, iar miniștrii nu îndrăznesc să-l contrazică. Ai remarcat că singura industrie românească luată în considerare, care în viziunea unora poate însemna ceva pentru bugetul țării, și care e mereu dată ca exemplu, este Industria HORECA? La nivelul acesta de judecată am ajuns.

-Pentru că veni vorba de buget, ce zici de informația potrivit căreia exportăm grâu și importăm pâine congelată și paste făinoase? Zahăr nu mai avem din ce să producem pentru că nu mai avem culturi de sfeclă de zahăr pe zeci de mii de hectare. Și cu uleiul e o problemă. Cultivăm floarea soarelui, dar din cele zece fabrici de ulei câte au existat dacă mai funcționează două, care și ele aparțin unor firme străine. Nevoia de ulei e acoperită din import, pentru că exportăm semințe de floarea soarelui.

-Cineva poate trage concluzia că societatea capitalistă se construiește greu. Noi am început cu demolarea și continuăm s-o facem de parcă țara asta nu ne aparține. A ajuns drapelul României de batjocură. Îl vezi fluturând și la manifestațiile unora care nu mai cred nici în Dumnezeu.

-Și ce e de făcut, Sandule? Până la viitoarele alegeri dăm tot ce a mai rămas pe Apa Sâmbetei?

-S-a spus că soarta democrației e în mâinile noastre, adică în buletinul de vot. Dar până la buletinul de vot primim în mână factura la curentul electric și la gaze. Mulți se întreabă de acum cu ce vor plăti, că discuția despre majorarea pensiilor bate pasul pe loc.

-Dacă mă gândesc bine, nu toate voturile au fost măsluite, așa cum s-a întâmplat în București. Pentru restul, toți suntem răspunzători de ce a urmat și continuă să se întâmple. Vom judeca altfel lucrurile când ne vom vedea cu facturile la curent și la gaze în mână?

Theodor Damian

NEW YORK-UL MIHAELI ALBU ȘI AL AUROREI CORNU

(Mihaela Albu, *Întâlniri cu Aurora*, Ed. Aius, Craiova, 2021, 176 pp.)

Cred că după ce a petrecut mai mulți ani la New York predând la celebra universitate Columbia, Mihaela Albu a luat în mare măsură New York-ul cu ea la revenirea în țară. Unul dintre multiplele aspecte ale acestei moșteniri americane constă în cunoașterea și înțelegerea diasporei române.

Este esențial pentru cineva care se specializează în problemele diasporei române, în acest caz la nivel cultural în general, literar în special, nu doar să viziteze, ci să trăiască alături de românii plecați de acasă, să simtă depărtarea, uneori sfâșierea între *acolo* și *aici* cu toate traumele și consecințele înstrăinării. Revenită în România, profesoara universitară Mihaela Albu a constatat, providențial, că diasporei române, valorilor acesteia, i se face o mare nedreptate. Cu toate că patria este acolo unde se vorbește și se simte românește, cu toate că adevărata literatură română în epoca regimului comunist s-a scris în exil, cu toate că nu comuniștii ci refugiații politic au afirmat peste hotare valorile fundamentale ale culturii noastre naționale, acești exponenți ai românismului din afară au continuat, după 1990, să fie marginalizați sau de-a dreptul ignorați.

Și a trebuit să vină Mihaela Albu din America înapoi în țară, și cum am spus, providențial, să intre într-o luptă cu timpul, cu nepăsarea autorităților, cu mentalități înguste și să devină apostolul unui uriaș proiect, acela de recuperare a valorilor culturale, uitate (de aceea a și înfiin-

țat și conduce excelenta revistă *Antilethe*), atrăgând colaboratori de valoare, precum scriitorul Dan Anghelescu, bătând pe la uși și deschizându-le, capacitând edituri care să-i publice lucrările și înființând în țară un curent, o mișcare de conștientizare a nevoii imperioase de a ne recupera valorile marginalizate și uitate.

Așa se face că Mihaela Albu a readus în cultural română actuală personalități de maximă importanță cum ar fi Mircea Popescu, Virgil Ierunca, L. M. Arcade, Vintilă Horia, pentru a enumera doar câteva dintre acestea, precum și presa culturală din diasporă, mai veche sau mai nouă, aproape necunoscută în România.

Așa a ajuns și la Aurora Cornu, plecată de curând pe calea veșniciei, personalitate exilică de prestigiu, cu care Mihaela Albu a întreținut o minunată prietenie, așa cum se vede cu prisosință din conținutul acestui volum.

Cartea de față reprezintă un „mozaic”, așa cum declară autoarea în prefață, format în principal din notele de jurnal ținut de Mihaela Albu în perioada New York-eză, de când a devenit și redactor șef al revistei româno-americane de cultură și spiritualitate românească *Lumină Lină / Gracious Light*, precum și membru activ al Cenaclului literar „M. Eminescu” din aceeași metropolă, „mozaic” format însă și dintr-un interesant interviu luat de autoare Aurorei Cornu, precum și din alte câteva piese legate de personalitatea Aurorei, cea care trăia simultan în New York și Paris, două mari capitale culturale ale lumii.

Cititorul va găsi în volum date interesante despre

viața și opera Aurorei Cornu care a fost, între altele, scriitoare, regizor de film, actriță cu recunoașteri internaționale după plecarea ei din România, și, mai rar, cu propriile ei comentarii și interpretări ale evenimentelor care i-au marcat viața, mai ales marea iubire cu Marin Preda, dar și implicarea sa activă în universul filmului.

Din filele de jurnal mai ales, aflăm de la autoare cât de apropiată i-a fost Aurorei Cornu,

aceasta în ambele sensuri: cât de mult a iubit-o și apreciat-o autoarea pe protagonista cărții, fapt ce se vede din tonul fiecărei note despre ea, din felul în care-și alege cuvintele pentru a o descrie sau a raporta întâlnirile, dar și în sens invers, cât de mult a apreciat-o, și desigur, iubit-o, Aurora Cornu pe Mihaela Albu, câtă vreme o invită constant în apartamentul ei din Manhattan, unde amândouă au petrecut sute și sute de ore în conversații ce au lăsat în sufletul autoarei urme de neșters.

De asemenea din volum aflăm multe aspecte ale vieții culturale din comunitatea românească din New York, despre personalități venite în vizită la Aurora Cornu sau cu alte ocazii, precum și despre scriitorii români din New York, uneori cu simpatii și antipatii sau cu relații ce se transformă în anti-relații; se fac referiri la Cenaclul literar „M. Eminescu” din New York ce a funcționat câțiva ani în sala socială a Bisericii

ortodoxe române „Sf. Ap. Petru și Pavel” și la importanța acestuia. De exemplu, când, după ce Aurora Cornu a participat la o întrunire, Mihaela Albu mărturisește: „A.C. este convinsă că ceea ce facem aici (la Cenaclul de la Biserică, n.m.) are sens, valoare” (p. 82), dar și la revista Cenaclului, *Lumină lină / Gracious Light*, unde Mihaela Albu a publicat în mod constant articole de valoare legate de scriitorii români din diasporă.

Cartea *Întâlniri cu Aurora* reprezintă un tribut doxologic adus ca un fel de exercițiu de admirație protagonistei, personalitate care a lăsat urme adânci pe oriunde a trecut în viață, de către autoare, ea însăși o personalitate care știe să croiască drumuri noi, mai ales în ceea ce privește interesul și devotamentul ei pentru valorile diasporei române, trecut și prezent, cam așa cum spune un semnificativ proverb japonez: „Înaintea mea n-a fost niciun drum; în urma mea rămâne unul”.

Vitalie Răileanu

POEZIA LUI IONEL SIMOTA – ZBOR ÎN ADÂNCIME...

Am o deprindere ce nu mi-o pot explica....

De mai mult timp citesc în fiecare dimineață din poezia unor poeți dragi inimii mele, iar Ionel Simota este scriitorul ce m-a făcut să simt declanșarea reiterării temei obsedate a destinului – a zborului prin *Sentimente cu păsări...*

Poetul Ionel Simota aduce nouă, cititorilor atenți, o poezie izvorâtă din inadecvarea structurală a creatorului ei la realitatea la care, totuși, din mers, îți concentrează atenția: Eu scriu în limba pietrei/ Și-a facerii, și-a pâinii, / Cu sacra unduire prin suflete a mâinii, / Cu plâns nestins al vetrei / Precum am învățat, / Scriu cu oftat de sfânt, în pieptul meu lăsat, / Cu limba unui basm / Pecetluit pe creștet, / Cu sângele din neam, ce încă nu veșted... / Scriu apăsător, în suflet, / Ca totuși să rămână / Frumoasă încântare, în Limba Mea, Română... (Eu scriu, p.24). Astfel poetul încearcă să realizeze o sinteză a

motivelor lirice ale cărților sale anterioare, prezente tocmai cu punctele de sprijin care i-au permis autorului să-și delimiteze un teritoriu liric aproape pragmatic.

Amintirile fulminante, cu o deosebită miză spectaculoasă, punctează, în poezia autorului nostru, fluxul existențial al celui care mărturisește: Scriu poeme, Doamne, pentru înserare, / Foșnetul din păsări iar miroase-a frig, / Foșnetul din mine e fără-ncetare, / Foșnetul din umbra într-o care strig. / Scriu despre tăcerea sângelui pe care / L-am donat uitării, într-un ceas târziu, / Bat în mine caii ce-au păscut din soare / Iarba unor versuri pentru care-s viu... / Scriu poeme, Doamne, pentru împietrirea / Celei mai frumoase, lacrimă de gând, / Urlă-n mine viața, urlă fericirea, / Timpul, mă pânzește, ca un lup flămând. / Scriu despre iubire cu tămăduirea / Unui sfânt ce luptă să ucidă ura / Și adorm târziu, alungând murirea, / De pe sânii nopții ce-mi astupă gura...(Destăinuiri spre seară, p.17), autorul devalând sau doar dând posibilitatea cititorului să descopere singur rădăcinile unei atitudini îngăduitoare față de lume, față de tot ce ne înconjoară, care învăluie, în egală măsură, nu doar timpul prezent, ci și existența următoare, coborâtă cu o blândețe intrinsecă a sinelui: E duminică la mine în cuvânt / Și-i frumos împodobită tăcerea, / În lacrimă îmi tremură un sfânt

/ Ca și cum și-a găsi Învierea. / În suflet, mie duminică acum, / Ca o toamnă răstignită-n poeme, / Ca un dor fără capăt de drum, / Ca o frunză ce nu se mai teme... / Mi-e cu adevărat duminică-n gând, / Cântă-n mine viori de iubire, / Înfloresc prin cântări ca și când / Tu ai fi o frumoasă uimire... / Doamne, fă-mă clopot, vi-brând...(E duminică, p.21).

Observăm că ideea de sinteză e sugerată de frecvențele reluări, de revenirea la motivele originare, a explorării pe orizontală, o preferință a poetului în adâncimea gândului: Sub piele și sub surâs / Miroseai a sfânt, / Ochii -arderă atâtea de vii, / Nemaîntâlnite pe pământ... / Îți crescuseră aripi / Din mirări și înfloriri, / Tălpile tale rouă erau / Pentru nsetate iubiri. / În palmele mele / Carnea ta înflorise deja / Și în cuvinte, în ele / Dulce a sfânt mirosea. / Miracol, nedeslușire erai / Pentru lumină și grai. / Sub piele și sub surâs, / Un înger în brațe am strâns...(Poem pentru un înger, p.9). Since-re, frumoase meditații, laitmotivul cercului fiind simptomatic, pentru conotațiile termenilor.

Poezia lui Ionel Simota surprinde și prin imaginile artistice a căror expresivitate este cu atât mai mare, cu cât procedeele artistice la care apelează fără a fi excesive autorul. Poetul *cărților vorbite* este un autor modern, stăpânit de predispoziția clasică pentru echilibru, pe care, pentru că, în general nu-l găsește în afara ființei sale, încearcă să îl inducă mediului pe care îl traversează, cedându-i lumii din afară o parte din sine, fără ai periclita, totuși, armonia lăuntrică: Se coc, în taină, înserări prin prune, / Ca-n niște ochi ce mă pândesc cu jind, / Eu, doar aici, pe veci, mă știu fiind, / Mama, din alte timpuri, mă strigă și-apune... / În aer, biserică se aud respirând, / Cândva, aici mi-am lăsat o lume /

Ca o albă tămăduire de gând, / Cândva, Dumnezeu, mă striga pe nume. / Dintre dealuri printre care pădurile plâng... / Se coc în taină înserări prin noi / Și cântă nemurirea pe la sate, / Sublimii greiri dorm acum pe spate / Și tu m-aștepti, ca după lung război...(Întoarcere acasă, p.16).

Din perspectiva un timp prezent a cărui placiditate pare, prin urmare, imperturbabilă, decât de intuiția unei perspective seducătoare a vieții, își evaluează existența într-un zbor continuu în adeziune, începând cu zorii ființării poeziei sale, confirmate de premisele echilibrului său caracteristic, ajungând inclusiv la a-și contempla finalul ineludabil, fără ca acesta să-i creeze nici disperare și, în niciun caz, nerăbdare...

Ionel Simota este un *incurabil* poet *contemplativ* și dacă nu pare încântat de avantajele *diversificării paletelor* sale lirice, este, în schimb, decis să epuizeze *fișa* pe care o apucă-o: Aștept ninsori / Să-mi vindece cuvântul / De grave sângerări, / De crunte boli, / Aștept să ceară / Sărutând pământul, / Ca niște sfinși rătăcitori... / Și foamea de iubire să-

nflorească / Tandru în gurile de lup, Să mă întorc în mine ca acasă, / Să nu mai pot de-acolo să irup (Aștept ninsori, p.10).

Remarcăm stabilitatea unui registru poetic memorabil, iar reproducerea acestor poeme ce probează tocmai puterea poetului de a contura stări pregnante din elemente sumare, formează/alcătuiesc ponderea *argumentelor forte* ale creației sale.

Poezia lui Ionel Simota pare izvorâtă din bonomia cu care poetul contemplă lumea, îmbinând rafinamentul cu demnitatea condiției fragile a omului ce reliefează expresia explorării asidue a unor motive care-i definesc stilul *liricului* inconfundabil, aflat pe aripa zborului poetic în adeziune...

Eliza Raha

**AURELIU GOCI:
MAGISTRUL ȘI
DISCIPOLII**
(Editura Hoffman, 2021)

Critic și istoric literar de autentică plenitudine, dl. Aureliu Goci a studiat cărțile, a aprofundat textele gânditorilor fundamentali ai românismului din diferite etape istorice, în contextul condițiilor specifice, sociale, economice, politice ale vremurilor respective, a alcătuit sinteze ale operelor acestora și pe baza lor și-a exprimat convingeri personale, într-o eseistică a altitudinii intelectuale, de prezentare a caracteristicilor esențiale privind creația acestor înaintași și rolul, locul ocupat în cultura națională și europeană. Cărțile domnului Aureliu Goci din acest registru literar, nu neapărat de exegeză ci de atitudine, de evaluare și reevaluare, pe baza cărora a dezvoltat criterii personale, idei, concepții filozofice, conturează la rândul lor o operă distinctă, originală, a cărei dimensiune axiologică este de netăgăduit.

A scris despre activitatea și opera marilor înaintași: Mihai Eminescu, Ion Luca Caragiale, Barbu Ștefănescu Delavrancea, Liviu Rebreanu, Tudor Arghezi, Mircea Eliade ș.a., dăruindu-ne cărți importante, repere ale cunoașterii acestora decelate prin sita trecerii timpului, dezbărate, curățate de judecăți și imixtiuni conjuncturale. Parcă șlefuiind diamantul cu uneltele unui intelect superior, ajunge la esență, la o sinteză lămuritoare asupra însemnătății fiecăruia în parte, în cuprinderea culturii naționale și europene.

"Magistrul și discipolii", publicat la editura Hoffman, Caracal, 2020, se înscrie pe această linie, fiind închinat filozofului Nae Ionescu și discipolilor săi și relevând "importanța mișcării filozofice și culturale generate de personalitatea genială a lui Nae Ionescu". Atât în *Cuvânt înainte* și în *Argument*, dl. Aureliu Goci ne atenționează asupra scopului acestui demers cultural transfigurat într-un "eseu despre o grupare de idei din cadrul unei "școli" generate de Profesor

(Nae Ionescu, n.a.) și despre o direcție specifică unui sistem de idei care a marcat primele decenii ale secolului trecut".

Personalitatea „Magistrului” – „filozof, logician, pedagog și jurnalist român” - este încadrată în configurația tendințelor europene din perioada interbelică, în anul 1919 susținându-și doctoratul în filosofie la Universitatea din Munchen pentru ca mai apoi să-și dedice întreaga activitate culturală - universitară, publicistică - ideii de românism și ortodoxie. Trebuie să fac o paranteză. Românii, popor urgisit de teroarea și subjugarea a trei imperii secole de-a rândul, iată, dau o intelectualitate de o superioară inteligență școlită la marile universități europene și de patriotism dus până la sacrificiul suprem, astfel încât marile realizări ale celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea conduc către Marea Unire din prima jumătate a secolului al XX-lea.

Apariția omului de cultură Nae Ionescu, considerat urmaș imediat al lui Titu Maiorescu, "Profesorul, Îndrumătorul, Metafizicianul, Teologul" unei strălucite generații de intelectuali români ai primei jumătăți a secolului al XX-lea, își are rădăcinile în pleiada altor uriași: Grigore Ureche, Miron Costin, Dimitrie Cantemir, Ion Neculce ș.a.

Îl percepem nu ca pe un filosof închis într-o încăpăre cu pereții tapetați cu cărți, în afara realităților înconjurătoare, ci de tip socratic, un intelectual-cetățean al cetății, implicat lucid în actualitatea provocărilor de tot felul ale vieții, ale gravelor probleme ale timpului său,

după cum susține și Mircea Eliade: "destinul de practicant și nu de simplu interpret al filosofiei dominase și justificase toate gesturile, oricât de scandaloase, ale acestui om". Minte sclipitoare și har oratoric, își cucerește auditoriul studențesc și intelectual inițiind discursuri filozofice despre cauzele de fond ale situației în care se afla țara în acel moment, conexând idei de ordin politic, economic, istoric, pe baza cărora își susține teoriile.

Aflăm din carte date importante, esențiale despre activitatea sa, despre anturajul intelectual, despre publicațiile cu care a conlucrat, cum ar fi: „Noua Revistă Română” (în care publică conferința din 1911 „Literatura celei de a IV-a proporționale: Sărmanul Dionis de Eminescu”),

revista „Gândirea” în care își exprimă ”poziția spirituală”, ziarul „Cuvântul” pe care l-a condus și la care au colaborat Mircea Eliade, Mircea Vulcănescu, Mihail Sebastian, Emil Cioran ș.a., despre atitudinea și zbaterile ce i-au animat conștiința și demersurile.

Pentru ideile sale, ca fond, de susținere a ortodoxiei și românismului, pentru fenomenul de emulație a culturii și gândirii românești de înaltă ținută intelectuală stârnit prin discipolii săi, figuri marcante ale culturii europene și mondiale, pentru avântul patriotic pornit, pentru toate acestea a avut de suferit nedreptăți în propria țară, chiar detențiune în vremea lui Carol al II-lea, după decesul suspect în anul 1940 așternându-se tăcerea și apoi interzicerea totală a numelui său din panoplia culturală. Se pare că ideea de fond a filosofiei sale ca intrinsecă românismului și ortodoxiei, impregnată de forța geniului cu care a fost înzestrat, încă deranjează mărimile timpului.

Magistrul reușește „să coaguleze tinere personalități” formate la școala europeană, ”în jurul ideilor sale privind identitatea națională și spiritualitatea românească”. De asemenea, potrivit concepțiilor sale, „frumosul, creația, spiritualitatea, metafizica” nu se rezumă numai la artă ci constituie ”o știință a realității ultime”.

Dl. Aureliu Goci ne informează nu numai asupra cărților importante apărute despre viața și opera Magistrului, pe care le-a studiat, ci și asupra operei acestuia: „Opera lui Nae Ionescu cuprinde: *Roza vânturilor* (1937), o culegere de articole strânse din inițiativa lui Mircea Eliade, care a și prefăcut-o. Este singura carte publicată în timpul vieții (republicată la Ed. Roza Vânturilor, 1990); *Curs de metafizică* și *Curs de istoria logicii*, publicate postum de elevii săi, după notițele de la curs. (Publicată în ”Buna Vestire”, 1940); *Tratat de metafizică* (Ed. Roza Vânturilor, 1999); *Suferința Rasei Albe* (Ed. Timpul, 1994). A lucrat la un *Manual de logică* (din care au rămas, în manuscris, fragmente)”.

Eseul istoric-literar ”Magistrul și discipolii” continuă cu expozeuri ale principalilor discipoli a căror gândire a călăuzit-o de la amvonul universitar și în mod direct. Aș începe cu Mihail Sebastian (Iosef Hecter) pe care l-a susținut și promovat ca scriitor și om de cultură, în pofida acuzelor ce i s-au adus. Capitole separate ale cărții sunt dedicate generației '30, în continuare, sub forma unor sinteze ale activității și operei lui Emil Cioran, Mircea Eliade, Constantin Noica, Nicolae Steinhardt, Mircea Vulcănescu, Petre Țuțea și alți ”reprezentanți ai acelei noi generații”.

Acești reprezentanți de frunte ai intelectualității românești, minți strălucite formate la școala magistrului în spiritul ortodox al românității au lăsat opere nemuritoare, și-au adus contribuții capitale, importante la dezvoltarea culturii secolului al XX-lea. După cum a afirmat dl. Aureliu Goci într-o altă carte a sa, dedicată poetului nepereche Mihai Eminescu, ”performanțele umane” nu sunt întotdeauna percepute corect de contemporani, nici aceștia nu și-au găsit locul meritat în țara căreia i s-au dedicat. Astfel că Emil Cioran și Mircea Eliade au fost nevoiți, ca mulți alți intelectuali de valoare, să emigreze în Apus; Constantin Noica, Nicolae Steinhardt, Petre Țuțea au trecut prin pușcăriile politice comuniste, ca supraviețuitori fiind retrași apoi din viața publică, Mircea Vulcănescu, omul de o rară generozitate, pierzându-și viața în inumanele condiții ale închisorii ce a lichidat elita românească din vremea respectivă.

Dintre discipolii acestora, dl. Aureliu Goci menționează în cartea sa pe Eugene Ionesco, Arșavir Acterian, Barbu Brezianu, Ion I. Cantacuzino, Petru Comarnescu, Paul Sterian, Ionel Jianu, G. Racoveanu, Petru Virgil Manoliu, câteva nume cunoscute ca parte a unei intelectualități integrată mișcării culturale românești în ”concert european”.

„Magistrul și discipolii”, o lucrare interesantă, de nelipsit din biblioteca iubitorilor de cultură, ce cucerește de la primele rânduri, dominând cititorul prin abordarea directă, în forță, a subiectului. Criticul și istoricul literar Aureliu Goci evocă personalitatea genialului Nae Ionescu și a discipolilor săi, punctând repere esențiale privind activitatea și opera acestora în contextul unor vremuri tulburi ce pregăteau al doilea război mondial într-o expunere literară elegantă, seducătoare, dovadă a profesionalismului și a vocației de scriitor de primă linie a eseisticii românești.

Cartea se încheie concludiv, cu mărturisirea criticului și istoricului literar Aureliu Goci, care și propune drept profesiune de credință reunirea într-o continuitate firească a valorilor culturii naționale din domeniul umanistic: ”... Școala filosofică sau gruparea sapiențială apărute simultan cu realitatea universală s-a concretizat în curentul filosofic al Trăirismului, în definirea ființei românești ca profund ortodoxă, în publicistica de înaltă ținută, nu numai a Magistrului, dar și a discipolilor-colaboratori de seamă cu Nae Ionescu.// S-a demonstrat încă o dată că ideologiile restrictive și politica angajărilor circumstanțiale nu pot elimina, că doar pot obscuriza, vremelnice și parțial, efervescența ideilor.”

Monica Grasu

POEME NEÎNSERATE

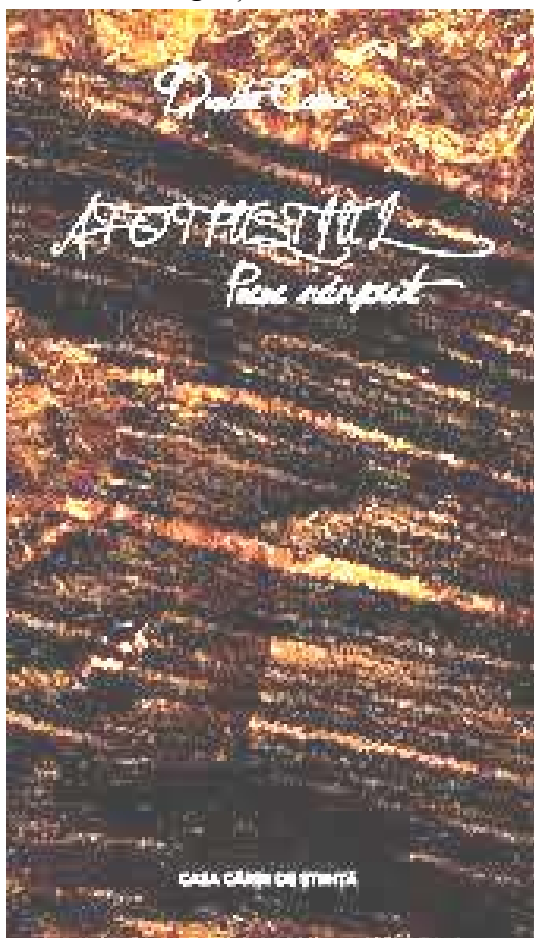
Poezia lui Dumitru Cerna dezvăluie cu fiecare nou volum resurse de energie și lumină. Subscrise aprioric unei zone tematice anume alese, poemele sale compun un univers de sine stătător, atât de personal reflectat în relațiile poet – lume, poet – Divinitate. Cu o eleganță recognoscibilă de la prima vedere, poezia lui Dumitru Cerna se poartă în lume cu deferența necesară, caldă și empatică, misterioasă și exotică, profundă și pronunțat reflexivă, clasică și modernă. Forma și conținutul își dau mereu mâna în favoarea produsului final: poemul scris, așezat în pagină, precum într-o fotografie artistică. Dincolo de literaritatea lor, cărțile de poezie ale lui Dumitru Cerna dețin și calitatea specifică unui obiect artistic.

Atotpustiul. Poeme neînserate (Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2021) este tocmai un astfel de volum, aurolat de simboluri ascensionale, de lumina învierii și a creației, volum frumos legat între coperte, deopotrivă sobre și îmbietoare la armonia și liniștea naturii. Dedicat nepoțelului Mihnea, „acest volum, prin întinderea și altitudinea sa lirică, filiganează marile teme poetice: dihotomia finit-infinit, tema morții, dar și a vieții, a concepției despre poezie și rostul poetului în lume, natura și locurile natale, figura mamei, iubirea – toate acestea pentru o înțelegere adâncă a ordinii lumii, proces care se desfășoară total transparent, poetul marcând și o nostalgie a observației”, notează Ana Blendea, în *Prefața* cărții. Paradoxal, *Atot-*

pustiul înconjurător se încarcă de energia unei vârste noi, a schimbului dintre generații, a transferului reciproc de emoție și putere. Tainic, învăluit în umbra rostirii primare, Cuvântul așteaptă momentul euharistic, privirea din înalt, precum, programatic, subliniază versurile: „descult și-nvolburat așa cum sunt/ urc iar spre voi ca spre desăvârșire// precum cel mire-ales urcan Iubire/ precum poemul tandru în cuvânt” (*Munții*) sau „Dealul Cinei și corbanul/ mânca-rea-jertfă/ în Dobrogea mea într- / generozitatea/ Învierii/ însoțitor cuvântul catehetic/ coltucul meu/ euharistic”.

Sesizabil este acest accent religios, tot mai apăsător cu fiecare nou volum, tot mai pătruns de fiorul zbaterii și al perpetuării metamorfoze umane: „mă aflu în sicomor/ eram încă adolescent/ și El se auzea îndepărtat/ îmi amintesc totuși/ cum primăvara/ aceea/ făcuse astfel încât/ am înflorit deodată”. De o ținută reflexiv-discursivă, aceste poezii surprind adâncuri sufletești, amintiri din Dobrogea natală, instantanee cotidiene, toate arcuind traiectoria unui destin, care în lumina crepusculului își conștientizează mai acut efemeritatea. Maniera lirică preia din filonul popular cantabilitatea și sugestivitatea întâmplărilor: „...ca bostanele pe coastă scrutez din vrej zarea castă/ singur să ajung în crâng și rostogolind să

plâng// s-aud vântul bătând și zăpada ochesind/ și eu alergând prin crâng după-un braț de fân nătâng// să-mi hrănesc murgul perlat cel ce m-a scos ieri din sat/ și să-l adap cu lacrimi că-s sărate și n-au spini// și cât calul meu se-adapă împăcat că i-am dat apă/ eu să-mi pregătesc plecatul jos de Iisus Înviatul// să ard singur în cuvânt ca jăratecul în vânt/ și de-un giulgiu sclipitor să m-ajut plutind ușor// eu hurmuz plutind ușor ca-ntr-un giulgiu sclipitor/ să mă-nceuibăr în cuvânt și-n poem să mă-nveșmânt” (*Veșmântul*).

Viața și minunile ei se adăpostesc în cuvântul poemului, aici sunt și tainele spiritualității creștine, ale martiriului și ale mărturisirii. Textul transcrie, într-o frazare minimală, un spațiu al interiorității, al sinelui reflexiv, privit adesea în dinamica zilei: când în vecinătatea lui Mihnea, când solitar. Legătura om-pământ-Dumnezeu este reiterată adesea, căci paradoxul prezenței *in absentia* devine cu fiecare clipă tot mai copleșitor: „Suferința lumii/ plină/ de prezența/ ta” sau „cimbrișorul dobrogean/ alinarea mea și-a poeziei/ însoțitoare/ el/ înmiresmează ariditatea/ și-o face roditoare/ asemenea cuvântului”. Altfel spus, dincolo de faptul prozaic, se ascunde lumina, Divinul e pre-simțit, amușinat în cenușa zilei, în câmpul pâinii, în macii fierbinți, în călătoria verbului înțelept: „nu nu armura vrajbei/ nu te adăpostește de primejdii/ împăciuitoare poezia/ ea m-a pus la adăpost/ de răul din lume// apărătoare și tămăduitoare/ poezie”.

Poezia se încarcă, astfel, de atribute materne, e zămislire și durere, mângâiere și scâncet, vis de îngeri și har. De aceea, în cheia acestei

percepții, universul lexemelor este unul aparte, primenit cu tandrețe și cu foarte multă sensibilitate. Imaginea iconică a mamei figurează impresia unui timp imemorial, păstrat ca un reper al sinelui într-o lume alienantă. Într-o rostire reținută și totuși stilizată, poezia lui Dumitru Cerna redă expresia melancoliei și a meditației pe marginea vieții și a morții. E și un mod de recuperare lirică a clipei, dar și amprenta lucidității grave, caligrafiate în tonuri delicate, ușor li-vrești, preponderent religioase.

Poemele neînserate au uneori note de pastel, alteori chiar accente ludice, autorul încercând să contureze dramatismul condiției umane, tensiunea ontică a ivirii în lume, dar și izbânda fiecărui pas nou. Considerăm, în întregul lui, că însuși acest nou volum al lui Dumitru Cerna oferă o realitate simbolică, cea a unor spații personale și delicate, marcate de efuziuni sentimentale, de mărturii ale iubirii și de speranță. *Atotpustiul*, contemplat de poet (și de Mihnea), configurează, în definitiv, mărturia scrisă a unor stări de grație, plasate sub impulsul nostalgiei și al rememorării.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

*Cassian Maria Spiridon, Theodor Codreanu, George Vulturescu
și regretatul Acad. Nicolae Dabija*

Paul Cretzu

**„DE AȘ AVEA ATÂTA
CREDINȚĂ ÎNCÂT SĂ
MUT ȘI MUNȚII, IAR
DRAGOSTE NU AM,
NIMIC NU SUNT”**

Orașul Vâlcea a fost, de-a lungul timpului, un loc matriceal, leagăn de ortodoxie și, totodată, de cultură. Scriitorul Ioan St. Lazăr, rezident al urbei, întrunește, prin personalitatea sa, aceste două repere, fiind un cărturar plin de râvnă și experimentat, pe de o parte, dar și un spirit profund religios. De altfel, modelele sale admirabile, cărora le-a consacrat o bună parte a vieții și studiilor sale, sunt Sfântul Antim Ivireanul (episcop, tipograf, predicator genial, ctitor) și Bartolomeu Valeriu Anania (mitropolit al Vadului, Feleacului și Clujului, poet, dramaturg, prozator, eseist, memorialist, diortositor al Bibliei). La rândul său, și Ioan St. Lazăr este un poligraf, abordând domenii diverse, precum etnologia și folclorul, literatura comparată, istoria și teoria literară, eseul și, nu în ultimul rând, poezia.

Volumul *Timp unic*, subtitrat *versuri de iubire* (Editura „Fântâna lui Manole”, Râmnicu-Vâlcea, 2021), este o antologie tematică, urmărind evoluția sentimentului irepetabil (irepresibil), de la afecțiune gingașă la sacralitate. Scriitorul cogitabund folosește ca background urzeala vieții, a cărei entitate indefinibilă este timpul (trecerea): „Ca degetul/ prin inel/ trece Viața/ (cu Lumea),/ din Ieri/ către Măine/ prin Clipă –/ partea vizibilă/ din Veșnicie” (*Logodnă*). Nu avem a face cu lirica unor trăiri, cu dezvăluirea unor stări, cu mărturisiri directe, așa cum se obișnuiește, ci cu o meditație a iubirii, cu o sublimare (definitorie): „Iubire,/ stare cosmică,/ în care două universuri/ se întrepătrund,/ intersectându-și/ culorile,/ sunetele,/ axele;/ iradiere patetică,/ senzația de-a trece/ pentru-o cli-

pă/ de veșnicie/ dintr-un gen/ în altul,/ ambigen/ și-a rămâne/ într-un *perpetuum mobile*...” (*Iubire, stare cosmică*).

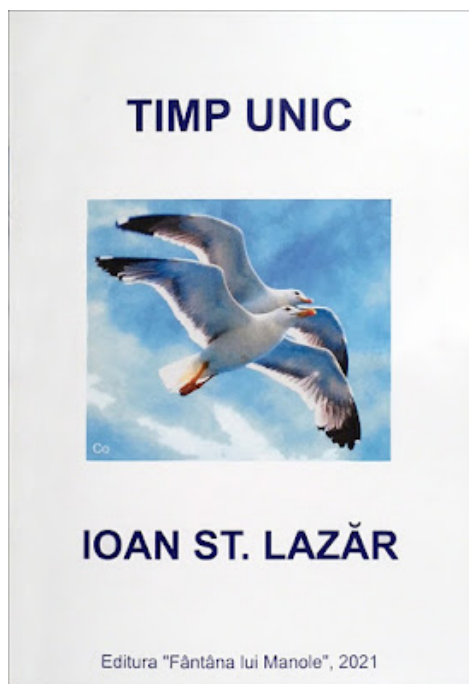
Analogice iubirii sunt: castitatea, izbucnirea vernală, eflorescența, fragranța, zborul diafan al fluturilor, vecia etc. O armonie deplină stăpânește întreaga fire, iubirii sunt inauguratori: „Ci tu, dintr-un/ veșmânt sonor,/ aripi de foc/ pogori în sânge/ – ne-nvolburăm în/ cânt lăuntric/ și-ncepem timpul nostru-n/ lume, unic.” (*Timpul nostru*), „Să fim unicul cânt,/ către mine te strâng –/ ochiul lumii se-nchide-n/ zâmbet tăcând.” (*Unicul cânt*). Scenele de dragoste sunt, dintr-o rafinată pudoare, exprimate indirect, reprezentând tablouri, reverii, crochiuri ale dragostei însemnate „pe-o veche stelă indiană”. De fapt, tehnica reprezentării esențializate (a „crochiului”, cum este numit un poem) ține de caracterul discret sapiențial, cultural, caracteristic

liricii lui Ioan St. Lazăr. Un model posibil, anamnezic, o afinitate, ar fi cu poezia târzie a lui Vasile Voiculescu, ori cu hieratismul psaltic arghezian: „Din frumusețea Lumii/ mi-e dat s-ating o parte/ un deget, o suviță/ și mă desprind/ spre moarte.// Ingrată pentru dorul/ pe care-l pierd în lut,/ Ea își înalță chipul/ etern dintru-nceput.// O, Zeus, cu ce strigăt/ s-ajung până la Tine,/ când Tu îi mângâi sânul/ și n-ai habar/ de mine?!...” (*Cu ce strigăt?...*).

O atmosferă olimpică prevalează, îmblânzită cu dulceața mitului. Iubirea este

o stare extatică, de sărbătoare continuă, comuniune cu o realitate divină. Uneori poetul folosește stilistica populară, de asemenea, imaginărilor creștine. Iubita este Maică Preacurată, familia închipuie Sfânta Troiță, maternitatea este epifanie: „Și, bulb deschis ca-al florii de april,/ sânul suav al Maicii Preacurate/ țâșnește blând petalele de lapte –/ în gura mică o eternitate.// Aici nu-s nori de’nfricoșare,/ o stea lumină nesfârșit,/ căci Maica Pruncul își hrănește/ și-al lumii cânt e’ngânurit.” (*Icoană pe sticlă*).

Iubirea poate fi un remediu universal, ocrotind miracolul vieții. Totuși, poetului nu-i lipsește latura elegiacă, o tristețe difuză, existenția-

lă, legată de trecerea inexorabilă, de sfârșitul neîndurător, de teama că, întorcând capul pentru a avea certitudinea mult visată, va pierde totul: „Prea visceral țâșnit-am la lumină,/ dar dorul tău mă frânge, plin de vină/ că n-am putut, frumoasă și senină, lumii/ să mi te scap, să îi aducem primăvara,/ când toate-n jur, de lungă toamnă-s mohorâte.// [...] Euridice, crin suav, fără noroc/ de-mbrățișarea mea înfloritoare,/ atât rămân, prin apele de vremi, să port/ inform, dar unic cânt, în care miri plutim...” (*Flaut etern*).

Ultima parte a cărții este o încununare, o mică simfonie poetică „în șapte trepte”, elogiu adus harului întâlnirii ființei iubite, a iubirii ca taină a izbăvirii, un imn închinat bunătății nemărginite a Creatorului, dar și un rechizitoriu grav împotriva lipsei de responsabilitate a omenirii, a adâncirii acesteia în propria-i nimicire.

Ca fiul risipitor, pe care îl salvează dragostea părintească, poetul se întoarce la Tatăl ceresc. Manifestarea Proniei se realizează, deci, prin întoarcerea la iubire, la principiul creator, prin rodnicie, prin bărbat și femeie, prin naștere de prunci: „În câmp și în grădină e liturghia Ta/ și-n suflet ca o ploaie de-aur invizibil –/ eu cu perechea mea spre-a-Ți mulțumi/ dorim cu Tine-n veci a ne cumineca.” (*Simfonieta*, VII, *către-o nouă viață – ad Te*).

Cartea lui Ioan St. Lazăr este unitară, cumulativă, ascensională, răspunzând unei porniri sufletești, panoramă a iubirii, de la dragostea mirilor, la armonia familială și, în fine, la marea evlavie produsă de adevărul de credință. Traseul (întâmpnat la o scară transcendentă în *Divina comedie*) este la poetul vâlcean, la un nivel immanent, de la iubire la adorație.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Paul Aretzu și Cassian Maria Spiridon

Mihaela Albu

O SUTĂ ȘI UNA DE POEME - O INVITAȚIE ÎN „LUMEA” POEZIEI LUI STERIAN VICOL

Am primit cu puțin timp în urmă, într-o colecție devenită deja foarte cunoscută pe scena realității culturale a prezentului românesc, colecție intitulată „O sută și una de poezii”, inițiată și publicată de Editura Academiei, cea de a 87-a carte (judecând după lista inserată la sfârșitul celei pe care o vom prezenta mai jos). Această poartă semnătura poetului gălățean Sterian Vicol.

Dintru început, înainte de a deschide volumul, înainte de a citi prefața semnată de Petruș Andrei ori referințele critice selectate de Mircea Coloșenco, o introducere/ reper pentru poezia lui Sterian Vicol poate fi chiar poemul ales pentru coperta a patra, considerat de el însuși, fără îndoială, un fel de „carte de vizită”, de introduce-re în stilul și tematica liricii sale.

Și aceasta deoarece „Rana ce-o port”, așa cum se intitulează poemul, încheie în cele trei strofe principala temă a poeziei lui Sterian Vicol – legătura cu străbunii, cu locurile natale, cu graiul, acestea semnificând, toate, dar și fiecare în parte, rădăcinile și continuitatea: *Versul meu a înflorit mereu/ din lacrima străbunilor mei,/ Graiul nostru, arc de curcubeu,/ l-a-nvățat și piatra și ramul de tei.* Autodefinirea se face prin „rană”, poetul însumând-o în versurile sale, căci aceasta se metamorfozează în cântec, „*urcă în cuvânt*” și devine „*semnul că ard și că sunt*”. Iar cântecul se dovedește pentru cel care și l-a luat pe Femios, cântărețul, drept emblemă a mai multor poeme, ca o *datorie*, datorită de a spune, de a mărturisi despre sine, dar mai cu seamă despre lumea în care a trăit.

Antologia cuprinde, selectiv, poeme din volumele publicate anterior – primul în 1976 – ,

dar include și un număr de 28 de poeme inedite, scrise între 2019-2020.

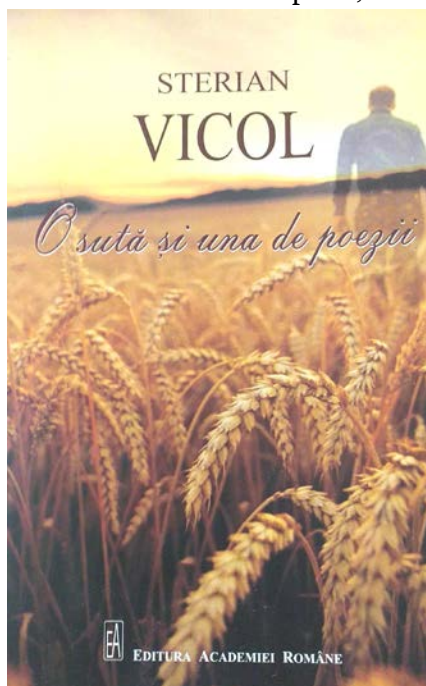
În fapt, felul în care Mircea Coloșenco a gândit antologia pare a fi avut în vedere o rigoare bine calculată, „Portretul de scriitor”, cu care Petruș Andrei creionează deopotrivă biografia omului Sterian Vicol și bibliografia creației sale, se completează cu un interviu pe care poetul i l-a acordat Danielei Guman. În interviu Sterian Vicol mărturisește, printre altele, valoarea pe care o acordă prieteniei și în special prieteniei cu scriitorii, cu alți poeți îndeosebi. Pentru cei care nu mai sunt, „poeți moldoveni plecați prea devreme în nemurire: Iaonid Romanescu, Mihai Ursachi, Cezar Ivănescu, Dan Laurențiu, Adi Cusin”, celor care „au scris cu ascuțit de coasă” și pe care , azi, „îi poartă zborul, cu azur, sub câmpie!”, Sterian Vicol le dedică un poem final

– „Coroana lor”. Și aici, identitatea conferită de „stejarul de-acasă”, de graiul străbun („verbul ce-nscrie/ vrerea poezilor”) trimite la aceleași motive recurente din întreaga poezie a celui ce și-a creat/ re-creat un univers propriu, centrat pe figurile străbunilor și pe „Râpa Zbancului”.

În lectura poemelor lui Sterian Vicol se va putea așadar porni călăuziți și de cele câteva repere pe care le creionează Petruș Andrei, acesta mărturisind că a încercat să pătrundă în „laboratorul de creație” al poetului, „laborator” care să-l ajute să înțeleagă, să descifreze

sensurile și principalele teme ale poeziei acestuia: „am constatat că, îmbinând dulcele stil clasic cu cel modern, poetul scoate în evidență simboluri vechi de când lumea, cărora le dă sensuri noi și frumuseți inedite (corabia, ciocârlia și privighetoarea ...)”

La un „topos” specific, ușor de recunoscut în creația poetică a lui Sterian Vicol, de-a lungul timpului, au făcut referire mai toți criticii care s-au pronunțat în presa literară despre un volum sau altul. Astfel, Constantin Trandafir, în prefața la cel din 1991, *Vindecare în păcat*, subliniază „sentimentul acut al naturii”, dar mai cu seamă „recurența unor motive – dealul, câmpul, grâul, iarba, cărarea, stelele, izvorul”, prin care poetul

reliefează „un orizont lăuntric obsedat de elementele unui topos cu acces la o semantică a profunzimii.” Așadar, *toposul* propriu, creat de Sterian Vicol, se centrează în jurul satului natal, străjuit de Râpa Zbancului, cu „ochiul/ izvoarelor câte mai sunt”, în jurul arealului unde și-a început viața.

„Călător în timp”, cum îl percepe, pe bună dreptate, Adrian Dinu Rachieru, poetul se întoarce mereu în trecutul copilăriei, în trecutul cel mai familiar, pe care-l descrie acum pentru eternizare. Este vorba despre o lume a satului care trăiește în memoria celui care a cunoscut-o direct (ori prin cei din care el însuși descinde), tot așa cum ne-a rămas cea din Bulzeștiul sorescian. La Sterian Vicol, de exemplu, cunoaștem „satul dintre dealuri” în care „dangățul clopotului poartă imaginea bisericii”, clopotul ca sinecdochă a lăcașului de cult, biserica însăși ca sinecdochă a comunității străvechi. Toate s-au păstrat nealterate în memorie, tot așa cum a rămas și imaginea unei fete, Maria, „fata lui moș Meluță” care și astăzi parcă „tot se mai leagănă/ în brațe cu băiatul cel mic/ al mamei Ilinca, vecina/ de peste gardul de nuiiele/ înclinat în ograda verde”, căci amintirea dăinuie peste timp, peste vremi.

Oameni, locuri, elemente specifice satului – toate dau concretețe unei lumi apuse, dar care trăiește încă în memorie și rămâne pentru totdeauna pusă în vers!

Exemplele ar putea fi multe, cele de mai sus fiind doar o „invitație” la cunoașterea liricii prin care, în timp, fie că era adunată sub titlul *Harfele grâului*, *Corabia seminției*, *Edena*, *Vânătoare nocturnă*, *Sigiliul grădinii*, *Lacrima învingătorului*, *Repaosul focului*, *Sunt putred de tinne*, *Domnișoara cucută*, *Clipa tăind subțire hohotul zăpezii*, *Norul și inima*, *Memoria lui Femios IV*, *Catrinele și catrenele lui Terian*, fie ineditele neadunate încă sub un titlu, poartă amprenta gândirii și sensibilității unui poet autentic.

Și astfel, ca o scurtă concluzie și invitație la lectură, am putea spune că cele două componente majore ale creației lirice semnate de Sterian Vicol de-a lungul a 45 de ani de „trudă” pe altarul Poeziei se numesc Inspirație și meșteșug!

Antologia *O sută și una de poezii*, apărută la Editura Academiei Române, alcătuită de cunoscutul istoric literar Mircea Coloșenco din volumele publicate (sau poemele inedite) ale lui Sterian Vicol, o dovedește pe deplin.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Aurelian Zisu,
Nicolae Marinescu,
Gabriel Coșoveanu,
Gabriel Nedelea,
Petrișor Militaru

Mircea Păspai

DESPRE „EFECTUL STALIN” ÎN ROMÂNIA

În vara aceasta a anului 2021, fierbinte uneori peste măsură (și meteorologic, în Oltenia), dar cu viața cotidiană încă neintrată în ritmurile ei normale, din cauza pandemiei care nu se mai termină, la Craiova sosește o carte (de la Editura „Junimea”, din Iași) care ne trezește din amorțeală și anume *O istorie la purtător sau deplasarea spre roșu. Despre „Efectul Stalin” în România*, semnată de poetul, criticul literar și universitarul craiovean Ioan Lascu.

Într-o perioadă în care echilibre fragile țin cât de cât România pe o linie de plutire, deși ar trebui să avem un cuvânt important de spus în Europa, în care parcă ne-am pierdut busola și nu ne regăsim identitatea (morală, în primul rând), o lucrare care mai adaugă câteva fărâme de informație la un timp tulbure și parcă voit neelucidat, al primelor două decenii de după instaurarea comunismului în țara noastră, ne mai alimentează măcar iluzia că avem pentru ce lupta cu noile provocări ale timpului pe care-l trăim.

Cartea lui Ioan Lascu debutează cu câteva considerații intitulate *Un proces al comunismului*, de fapt o punere în context a perioadei pe care autorul își propune să o aducă în atenția cititorilor. În acest sens, domnia sa fixează reperele majore ale celui de-al XX-lea veac, respectiv Primul Război Mondial, al Doilea Război Mondial și căderea comunismului în anul 1989. Autorul opinează că „placa turnantă a întregului veac XX a fost stalinismul”. Pornind de la această aserțiune, Ioan Lascu subliniază impactul pe care l-a avut perioada totalitarismului comunist asupra dezvoltării istorice a României și consideră că trei au fost direcțiile principale

în care a acționat comunismul: distrugerea științei, a culturii și falsificarea istoriei naționale; distrugerea proprietății private și instituirea economiei de comandă; distrugerea credinței religioase și scoaterea bisericii în afara vieții sociale.

De aceea, jurnalist fiind (la un cotidian central) la începutul anilor ‘90, Ioan Lascu a avut ideea și posibilitățile de acces pentru un demers de presă regăsit în cartea amintită mai sus. Premisa de la care a pornit o mărturisește astăzi: „Ce era de dorit să se inițieze și să fie dus la bun sfârșit însemna un *proces al comunismului*, derulat nu numai prin mijloace publicistice ci și juridice”.

Din punctul de vedere al documentaristului, al jurnalistului, al scriitorului procesul comunismului „trebuia să fie mai întâi *document și mărturie vie*”. Asta și pentru că dintre oamenii care au supraviețuit avatarurilor din închisorile comuniste puțini au mai trecut pragul momentului căderii comunismului și, rând pe rând, ei au murit. De aceea, revenind la cartea pe care Ioan Lascu a lansat-o de curând, putem spune că este o veritabilă contribuție la îmbogățirea patrimoniului de mărturii directe despre o epocă istorică oricum controversată și estompată din punctul de vedere al cunoașterii realității-

lor, tocmai din cauza ermetismului asupra informațiilor și acoperirii adevărurilor prin un strat gros de acțiuni propagandiste.

„Pentru moment, adevărul, din 1944 până în Decembrie 1989, zace în cotloane de umbră” – se subliniază în carte. Ori țelul fundamental al „procesului comunismului” este relevarea adevărului: juridic, istoric, politic, moral.

O chestiune de remarcat este aceea că autorul a „cules” opiniile unor oameni de mare anvergură în domeniul științelor juridice sau istorice, în ceea ce privește caracteristicile pe care ar trebui (ar fi trebuit) să le aibă procesul comunismului și sunt de menționat aici specialiști precum Mircea Ionescu Quintus, Dinu C. Giurescu, Florin Constantiniu și alții.

Multe dintre documentele reproduse în carte, integral sau în fragmente, au fost inedite la ora efectuării investigațiilor, respectiv anii 1992-93. Dar, din păcate, „Se poate spune fără teama de a greși – cum menționează autorul – că recuperarea istoriei, activarea memoriei, reconstrucția socială în ansamblu, deși începute timid în zorii anilor 1990, nu sunt finalizate nici până în prezent. Ele nu au avut și nu au sorti de izbândă fără renașterea economică, fără concurență loială, fără competențe și promovarea valorilor, fără eradicarea corupției endemice, fără ca toate acestea să pună bazele unei clase de mijloc numeroase, puternice și stabile“.

Ioan Lascu se folosește deopotrivă de mijloacele jurnalistului și ale istoricului, cartea fiind una de interviuri, interviuri comentate (câteva dintre ele sunt urmate, întăritor, de adevărate eseuri privind activitatea celor intervievați sau contextul în care au lucrat) documentare scrise cu acribia istoricului, până la reportaj-documentar, cum este cazul unora dintre evocările evenimentelor de răzvrătire, individuală sau colectivă, din timpul

comunismului: oamenii care s-au opus unor acțiuni ori le-au comentat cum nu era permis în epocă și au ajuns la închisoare, precum și adevărate ridicări la luptă (cât și cum se putea la vremea aceea) având, oricum, caracterul unor greve.

Procesul comunismului, dincolo de toate inadecvatele încercări (timide, nu neapărat oportune și, oricum, insuficiente) de până acum, opinăm că ar merita să fie un amplu demers pentru cunoașterea reală a tot ceea ce a fost în acele patru decenii din istoria României, cu interpretarea corectă, obiectivă a faptelor și contextului – astfel încât generațiile de astăzi și cele viitoare să-și poată construi și filtra concepțiile printr-o raportare în cunoștință de cauză la mersul istoriei. Din acest punct de vedere, cartea lui Ioan Lascu este una care decupează câteva elemente semnificative din derularea evenimentelor aceluși timp, cu relevanță și competență abordare, cu documentare remarcabilă și o prezentare limpede, încât își are un loc binemeritat în *puzzle*-ul lucrărilor pe temă, iar pentru cititori poate fi o lectură agreabilă și instructivă.

**O POZĂ CÂT
O MIE DE CUVINTE**

*Ion Maria, Constantin Pădureanu, Davian Vlad, Constantina Dumitrescu,
Aurel Maria Baros și Mihai Măceș*

Eliza Raha

**ILEANA POPESCU
BÂLDEA: KANAKA**

(Roman, Ed. Școala Ardeleană,
2020, Cluj-Napoca)

„Kanaka”, titlul romanului doamnei dr. Ileana Popescu Bâldea, publicat la Editura Școala Ardeleană, 2020, Cluj-Napoca, m-a dus cu gândul la o pasăre exotică ori un dans ritualic, tradițional, din zona continentelor sudice și a insulelor ce le mărginesc. Și nu am greșit... O metaforă ce dă sens generozității, darului de a proteja.

„Kanaka”, un roman bine scris, frumos, în manieră clasică, impresionează puternic cititorul, îi captează atenția de la primele pagini, purtându-i imaginația după voia scriitoarei. Întâmplările se leagă firesc, trăirile sunt intense.

Acțiunea se petrece în zilele noastre, în lumea intelectualilor, profesioniști adaptați la cerințele actuale. Ioan, personajul principal și totodată povestitorul, își deapănă firul vieții, începând cu un neașteptat divorț pe care i-l cere Davia, soția, femeia vieții lui. Tânăra se lasă atrasă de per-

spectiva unei vieți mai bune alături de un bărbat din Paris. Această situație va declanșa seria necazurilor sale, a grijilor permanente, iresponsabila hotărâre a soției fiind semnalul detonării bolii ei psihice, probabil genetice.

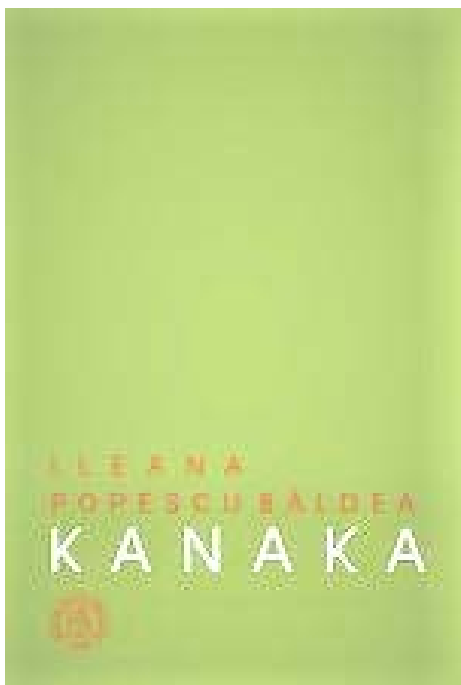
Scriitoarea ne poartă cu abilitate prin meandrele întâmplărilor, ale deselor probleme, mai mari, mai mici, evidențiind strădania personajului principal de a menține o stabilitate în relațiile familiale, de a-și proteja fiul de numai cinci ani părăsit de mamă, de a se menține el însuși, psihic și material, pe linia de plutire. Doamna dr. Ileana Popescu Bâldea reușește să îmbine viața profesională a personajului principal, imperativele sociale cu intimitatea sufletească, dorința de a evada prin iubire din plasa dificultăților apărute la fiecare pas. Andrei, fiul, se închide

într-o lume a tristeții, pentru ca, ajuns la vârsta adolescenței, să-și impună hotărârile. La propunerea mamei, termină liceul la Paris, susținut material de Ioan. Odată stabilit acolo, cade sub influența nefastă a mamei. ”(...) Îl priveam cu milă, mila aceea pe care o ai față de un neputincios. Un neputincios pe care îl iubeam mult. Nu voiam să cred că Andrei este atât de superficial. Îmi făcea rău atitudinea lui, iar faptul că ar fi putut semăna cu Davia mă înspăimânta. Eram atât de afectat, încât parcă trăiam pe jumătate. Jumătate munceam, jumătate coboram în mine. Începuse un fel de alienare.. Mă agățasem atât de mult de Andrei, încât lipsa lui mi se părea imposibilă.(...)”

Manifestările Daviei și ale lui Andrei, firi conflictuale, tot mai agresiv-imputabile față de Ioan și evident marcați de un derapaj al gândirii, sunt vârful de aisberg ale unei lumi alienate. Pus la zid de pretențiile aberante ale soției și ale fiului, Ioan, cu o răbdare îngerească și o putere de sacrificiu rar întâlnită, încearcă să împace lucrurile în speranța unei concilierii care să-i aducă liniștea.

Tulburat de întorsăturile deciziilor luate când de fosta soție, când de fiu, adesea Ioan se aruncă în oceanul gândurilor, adevărate cugetări filosofice în speranța găsirii unui punct de sprijin. Și la urma urmei, ce ar fi un punct de sprijin? : ”(...) Tu ești un punct din linie. Un punct elastic. Din el poți pleca în orice direcție și dimensiune. Trăiești cât vrei, unde vrei, iar când te plictisești revii în origine. Cineva te-a lăsat acolo. Este amprenta ta în spațiu. Nu poate fi ștersă. În orice viață trăiești, ești tot tu. Într-una, în două sau mai multe în același timp. Moartea este o revenire la punct. Un punct imens din multe morți. Mai bogat de fiecare dată cu câte o viață. Asta ești! (...)”

Mara, prietena de suflet, precum și alte personaje din penumbra anturajului dovedesc un comportament al normalității, susținându-l în toate demersurile sale și îmbogățesc coloristica psihologiilor conturate cu talent și evidentă cunoaștere.

Ira, tânăra de care Ioan se îndrăgostește, întruchiparea idealului feminin, precum și scriitoarea, o persoană în vârstă cu o sensibilitate și intuiție ieșite din comun, îi alină sufletul chinuit. Însă prejudecățile celor din jur, presiunile care se fac asupra sa, despărțirea de Ira îi readuc stările depresive: "(...) A urmat privirea aceea care luptă să se apere de tristețe, capul înclinat în semn de: *Am înțeles!* Și pașii ei mici îndepărtându-se. (...) În dreptul ușii, înainte de a o deschide, s-a întors și m-a privit cu reproș. O făcea pentru prima dată sau doar mie mi s-a părut așa. Apoi s-a rotit, vântul i-a ridicat câteva suvițe de păr, a deschis ușa și, întorcându-se, din nou, m-a ținut. Privirea aceea ardea, Îmi ajun-

gea până la os. Am înclinat capul. Când l-am ridicat, Ira dispăruse.(...)"

Sfârșitul surprinzător, echivoc, îndeamnă la meditație asupra rosturilor vieții, oferind scriitorii valoare de metaforă. „Kanaka”, un roman complex, nuanțat psihologic, urmărește destinul unui intelectual ca parte a intelectualității capabile profesional, atemporală prin situarea sa în afara ambițiilor social-politice. Personajul principal, aflat într-o continuă confruntare cu greutățile ivite în cale, își depășește simpla condiție umană prin compasiune, prin forța puterii de sacrificiu, a iubirii aproapelui.

Ion Haineș

UN ȘIRAG DE POVESTIRI

Fostul meu student de la Facultatea de Ziaristică din București din anii '80 ai secolului trecut, Traian Socea, mi-a dăruit o carte cu un titlu insolit: **Incursiuni prin Regatul Natal -Calu-Iapa** ((Editura Sensul, Piatra Neamț, 2019). Este o carte de amintiri. Fostul său coleg de facultate Sorin Ovidiu Bălan, într-o scurtă **Prefață** surprinde calitatea esențială a scrisului lui Traian Socea: simplitatea. Simplitatea înseamnă firescul povestirii, la ea se ajunge greu, după o lungă experiență a scriului, pe care Traian Socea a deprins-o într-un timp îndelungat, în meseria pe care a practicat-o cu talent și dăruire: ziaristica. Spune frumos Sorin Ovidiu Bălan: "Dacă datorită lui Creangă, lumea a aflat de Humulești, dacă datorită lui Caragiale, lumea a aflat de Haimanale, dacă datorită lui Panait Istrati, lumea a aflat de Brăila, datorită lui Traian Socea, lumea află acum de Calu-Iapa".

Într-un **Cuvânt înainte**, autorul mărturisește că amintirea locurilor copilăriei este un adevărat tezaur pentru sufletul său. El crede, ca și Blaga, că "veșnicia s-a născut la sat" și că spațiul rural este făuritor de istorie, de civilizație.

Nu întâmplător, el proclamă ținutul Calu-Iapa drept **Regat Natal**, ca o dovadă de mândrie și de noblețe. Cartea este un *șirag de povestiri*, majori-

tatea încărcate de umor și de voie bună, de aici, plăcerea de a povesti, uneori, cu "haz de necaz", chiar și în situații nu tocmai vesele.

Așadar, o întâmplare hazlie din vremea copilăriei, nu la furat cireșe, ca în Creangă, ci la furat struguri!! De frica stăpânului, care a apărut pe neașteptate, copilul Traian (în vârstă de 10-12 ani), nu mai nimerește gaura din gard prin care intrase, ci forțează ieșirea de urgență prin alt loc al împrejuririi de sârmă, încât și-a sfârtecat traista testiculară, fiind apoi internat la spitalul din Roznov, pentru tratament. Întâmplarea dramatică este povestită cu haz.

Într-un alt episod, el face un scurt istoric al localităților Calu și Iapa, sate de clăcași, care au beneficiat de reforma agrară a lui Cuza, ca și de cea din 1921. Izvoarele consfințesc faptul că, după organizarea comunelor rurale-în 1864, până în 1923, comuna s-a chemat Calu Iapa, cunoscând o înfloritoare dezvoltare economică.

În 1923, comuna a fost desființată, satele Calu Iapa, Negulești și Mastracău alcătuind comuna Mastacău, cu sediul administrativ la Iapa. În 1931, se reînființează comuna Calu, care va trăi până în dec . 1964. Comuna Calu a devenit Piatra Șoimului, iar satul Iapa, Luminiș. Autorul regretă aceste modificări și ,mai ales, faptul că noii stăpâni au desființat Băile Negulești, în 1962, care ajunseseră de mare faimă pentru vindecarea unor boli reumatice, ginecologice etc.

Copilăria este teritoriul fabulos, iar autorul trăiește nostalgia trecutului cu regretul dispariției unor imagini. El deplânge situația jalnică în care au ajuns dealurile împădurite, terenurile defrișate de copaci, de arbuști de cătină și de păducel, de măceș și de corn, de mesteacăn, carpen sau fag, de

brăduți. Consecințele: zeci de hectare văduvite de vegetație se surpă și alunecă la vale, împingând albia pârâului Iapa înspre sat.

După 1989, peisajul a devenit selenar. Evocarea mamei este plină de căldură, emoționantă. Asemenea mamei lui Creangă, mama copilului Traian duce tot greul gospodăriei, este harnică și pricepută la toate, neîntrecută bucătăreasă: "borșul de chitic, pe care mama îl descânta și cu doi cotori de leuștean și ni-l distribuia în străchini mari de lut, borș pe care-l dumicam împreună c-un guguloi de mămăligă fierbinte, dar și cu câte-un chipăruș atât de iute încât și-a doua zi te ustura borta dosului". "În fiecare dimineață, la ora 6, mama, care se îngrijea de toate, ne scula și ne chema la masă. Asta după ce mâncase tata și deja plecase la lucru. Așa era obiceiul, mâncarea de dimineață era sfântă. Și sănătoasă, pentru că mămăliguța caldă sta prăvălită pe masă, castroanele cu borș și cele cu o mîncărică felul II așteptau gurile noastre hulpave". "Mama, pe care nu mi-o aduc aminte decât stînd în picioare, cu grija de a ne da ce mai avea și de a nu ne ciondăni între noi, frații, căci draga de ea, născuse 11 copii".

Autorul are nostalgia altor timpuri când, copil fiind, aștepta Sărbătorile de iarnă cu emoție, Crăciunul, colindul, mersul cu steaua. Amintirile copilăriei se vor reîntîlni, transpuse în scris, pentru a nu fi uitate.

Autorul constată cu regret că astăzi e un eveniment să mai vezi copii umblînd cu Ajunul, cu Colinda sau Steaua.

Cînd era elev în clasa a V-a, pionierul Socea, premiant, a intrat la Școala de Muzică și Arte Plastice din Piatra Neamț. El notează cu mîndrie: "Eu și Lucica, fiica fratelui cel mai mare, Costică, eram primii din istoria comunei care intram la o asemenea școală, la oraș..."

Pe un ton cald, prietenesc, scriitorul se adresează cititorului firesc, simplu, într-un limbaj autentic, moldovenesc, pigmentat din cînd în cînd cu glume, cu povești hazoase, ceea ce face lectura foarte agreabilă. Iată, de exemplu, cum povestește aventura pescuitului pe legendara Bistrița Aurie. Ca un adevărat pescar profesionist, jurnalistul demonstrează că e un perfect cunoscător al acestei pasiuni. El cunoaște toate tipurile de pești: păs-

trăv, clean, scobar, știucă, caras, biban, roșioară, oblete-șui, mreană, boiștean, porcan, crap".

Traian Socea este și un bun bucătar. El cunoaște la perfecție fel de fel de rețete, pe care le prezintă cu o adevărată plăcere: "Bureții-tăiați trigonometric, în franjuri astrale, măsline-obraznic de negre, rondelile de morcovi trufași, boabe de piper deloc stingher, frunzulițe diafane de dafin, ceapă și roșie. și peștișor, la un loc îmbăiate în oțet de mere...Toate alintate cu trei linguri de miere, neapărat de salcâm, și cu un ciocănel de untdelemn de măsline".

Invitat în casa unor pensionari, care-l primesc cu toată dragostea și cu tot felul de bună-tătăi pe masă, jurnalistul e lăudat de preietnul său Nicu Angheluță, care-l prezintă drept "cel mai mare ziarist", Traian Socea are și simțul autoironiei: "Adevărat, sunt cel mai mare ziarist. De la Piatra Șoimului, că altul nu mai este".

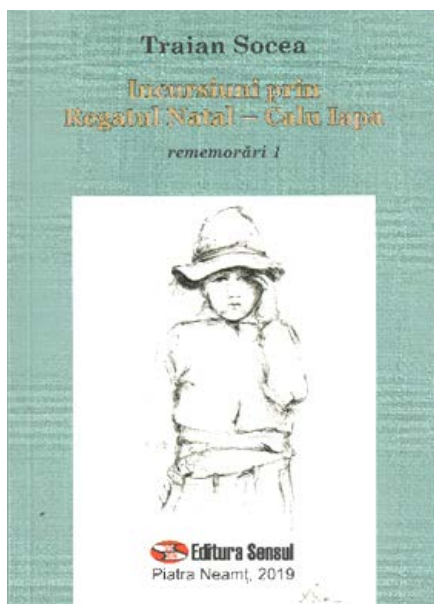
Traian Socea mărturisește însă că "ghesul" scrisului nu l-a cruțat niciodată și că a început să scrie diferite reportaje, pe care le trimetea la ziarul județean *Ceahlăul* sau la *România liberă*. Așa se face că a ajuns la

redacția din Piatra Neamț cu un teanc de manuscrise: poezii și reportaje. Norocul lui a fost gazetarul Eugen Tureschi, secretarul general de redacție al ziarului, care l-a ajutat să facă primii pași în gazetărie. Iată-l, deci, corespondent navetist, scriind reportaje, făcînd naveta Piatra Neamț-Piatra Șoimului și intrînd în laboratorul de creație a unui ziar, în redacție și în tipografie, a învățat ce înseamnă "corectură", "cap limpede", linotip, matrițe, paginare, foto, calandru, rotativă etc.

A urmat, firesc, înscrierea la Facultatea de Ziaristică din București. Dosarul de înscriere cu materialele publicate, preselecția la Bacău, admiterea propriu-zisă, apoi reușita. Așa a devenit Traian Socea din Calu Iapa - Neamț "singurul țaran, student la Ziaristică!"

Evocarea unor aspecte din viața lui Traian Socea, reale sau imaginare, are un sens, pentru că ea rezumă destinul unei generații și se suprapune peste destinul unei țări, destin dramatic, din care am ieșit acum treizeci de ani, dar care mai are încă de vindecăt niște răni.

Remarc desenele inspirate ale pictoriței Alexandra Oancea.

Rodica Păvălan

DIN AGENDA CULTURALĂ CRAIOVEANĂ

Maraton de teatru. Luni, 21 iunie 2021, începând cu ora 19,00, la Teatrul Național „Marin Sorescu” din Craiova s-a desfășurat probabil cel mai lung spectacol de teatru din istorie: ZIUA HEKTOMERON, ca finalizare a proiectului HEKTOMERON, început la jumătatea lunii ianuarie a acestui an. Inspirat din *Decameronul* lui Giovanni Boccaccio, timp de 100 de zile, pe website-ul www.hektomeron.com a fost difuzat în regim de livestreaming, din Sala Studio a teatrului, câte un episod de 15 minute, realizat cu 31 de actori ai teatrului, dar 100 de regizori, din tot atâtea țări. Proiectul s-a născut din dorința de a depăși barierele de comunicare pe care le-au impus restricțiile pandemiei. În ziua solstițiului de vară, cea mai lungă din an, denumită și Ziua Soarelui, au fost prezentate nonstop toate cele 100 de episoade. Sala „Amza Pellea” a teatrului a găzduit, în condiții de pandemie, public spectator, iar on-line episoadele au fost urmărite, conform statisticilor, de iubitori de teatru din 160 de țări.

*

Expoziție Vincenzo Bianchi. La Muzeul de Artă din Craiova a avut loc, pe 28 iulie, vernisajul expoziției *Dal gesto al segno, dal simbolo al potere* (De la gest la zodie, de la simbol la putere) a artistului italian Vincenzo Bianchi. Acesta este un artist plastic complex – sculptor, pictor, grafician, gravor – și, în același timp, poet (a fost invitat la Festivalul de Poezie al Academiei „Mihai Eminescu”). A predat la Academia de Artă din Florența timp de 25 de ani, precum și la instituțiile similare din Urbino, Catanzaro și din Cancelada. A fost prezent de mai multe ori la Craiova, dar, la vernisajul din această vară, participarea a fost doar on-line, fiind conectat pe tot parcursul vernisajului. În alocuțiunea rostită pe calea virtuală și-a exprimat regretul de a nu fi alături de prietenii craioveni și a mulțumit domnului profesor Ion Deaconescu, mentorul manifestării, organizato-

rilor și susținătorilor Cristi și Ramona Berceanu, precum și domnului Emil Boroghina, prieten apropiat, precizând: „Mă simt ca acasă alături de voi și îmi pare nespuse de rău că nu sunt prezent fizic în această seară”. Expoziția s-a bucurat de spații în foaierul și Sala Oglinzilor de la Muzeul de Artă, dar și la Galeria „Artă”, timp de o săptămână.

*

Festivalul Internațional „Elena Teodorini”. Opera Română Craiova a organizat, în perioada 14 august – 19 septembrie 2021, cea de-a XVII-a ediție a Festivalului Internațional „Elena Teodorini”, maraton de manifestări artistice, care a beneficiat de sprijinul Primăriei Municipiului Craiova și al Consiliului Local Craiova. Deschiderea a avut loc cu Premiera „Il Tabarro” („Mantaua”) de Giacomo Puccini, pe scena Teatrului de Vară din Parcul Nicolae Romanescu. Spectacolul a avut ca regizor pe Chris Catena (Italia). Artiștii au fost din Spania, Italia și România, alături de Orchestra și Corul Operei Române Craiova, sub conducerea muzicală a maestrului Dumitru Cărciumaru. Printre evenimentele programate au fost: lansări de carte (18 august, în foaierul Teatrului Național Marin Sorescu), spectacolul „La serva padrona” („Servitoarea stăpână”), de Giovanni Battista Pergolesi, cu participarea unor artiști din Italia și Orchestra Operei Române Craiova condusă de maestrul Alexander Frey (pe 19 august, pe scena Teatrului de Vară din Parcul Nicolae Romanescu), prezența Opera din Varna-Bulgaria (cu baletul „Don Quijote” de Ludwig Minkus, pe 4 septembrie la Cercul Militar), Gala Operei „Elena Teodorini” (pe 12 septembrie, la Sala Filarmonicii Oltenia). Evenimentul care încheie festivalul este programat a fi The Artist Awards (18-19 septembrie), care își propune să reunească sute de artiști în Piața Mihai Viteazul, într-un show care dorește promovarea celor mai ascultați artiști din industria muzicală din România.

*

Stagiunea estivală a Teatrului Național „Marin Sorescu”. Stagiunea s-a desfășurat în perioada 18 august – 12 septembrie 2021, interval în care au fost programate 14 reprezentații în aer liber, în Grădina TNC și 2 reprezentații în sala „Amza Pellea”. Deschiderea Stagiunii Estivale, pe data de 18 august, a fost cu cea mai recentă premieră a anului, comedia *Face to face* de Peter Quilter, regia Adrian Andone, în

grădina TNC. Celelalte piese jucate în aer liber au fost: *TOC TOC* (regia Alexandru Boureanu), *Playground* (regia Raul Coldea), *Unde mi-e sufletul?* (regia Norbert Boda), *Obsesii* (regia Yiannis Paraskevopoulos), *Ultimul dans al libelulei* (regia Florin Caracala) și *Gândește-te la Africa* (regia Alexandru Boureanu). Piesa *Inimă și alte preparate din carne*, de Dan Coman (regia, video și univers sonor Radu Afrim, scenografia Irina Moscu, spectacol recompensat anul acesta de către UNITER cu Premiul pentru cel mai bun spectacol) s-a jucat, în zilele de 21 și 22 august 2021, la Sala „Amza Pellea”.

*

Festival de Literatură Transdanubiană.

Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman” a organizat, în perioada 26-29 august 2021, prima ediție a Festivalului de Literatură Transdanubiană. Evenimentul a fost gândit drept cel mai mare eveniment de acest gen din zona transfrontalieră a regiunii Dunărea de Jos și s-a desfășurat în cadrul proiectului „Comori

scrise ale Dunării de Jos/ The Written treasures of Lower Danube”, în scopul încurajării conservării, protecției, promovării și dezvoltării patrimoniului cultural material și imaterial al regiunii România-Bulgaria, prin diversificarea serviciilor turistice și dezvoltarea turismului cultural ca factor major pentru îmbunătățirea colaborărilor și dialogului intercultural. Printre invitații la festival s-au numărat nume sonore ale domeniului cultural – scriitori, traducători, critici literari și ziariști de prestigiu atât din România, cât și din Bulgaria. Și-au adus contribuția Uniunea Scriitorilor și Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România, prin implicarea filialelor lor din zonă și participarea unor membri marcanți din județele riverane Dunării. S-au bucurat de succes activități precum lansări de carte, expoziții de carte, mese rotunde, lecturi publice și ateliere susținute de specialiști în domeniu.

Notă: Informațiile pentru acest material provin din participare direct la unele evenimente, discuții cu organizatori sau participanți și din mediul on-line.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Regretatul Mihail Diaconescu și Mihaela Albu

Iolanda Mănescu

EMIL BOROGHINĂ – O PERMANENȚĂ A CULTURII ROMÂNE

În momente dintre cele mai vitrege pe care omenirea le poate străbate, există constante universale care ne fac să mergem înainte, să ne urmăm visele, să nu ne abatem de la misiunea generatoare de încredere și forță creatoare. Desigur că cei care au capacitatea de a rămâne neclintii în hotărârea lor sunt puțini, merită înfiniță admirație și reprezintă adevărate modele pentru toți. Printre aceștia se numără Emil Boroghină, o personalitate care, prin dedicația sa, înobilează nu doar un oraș, nu doar o breaslă, ci o întreagă națiune. Mai mult decât atât, Emil Boroghină este cunoscut și apreciat în lumea teatrală pe plan internațional.

Fatidicul an 2020 l-a găsit pe artistul permanent neobosit în realizarea multiplelor sale proiecte, în plină desfășurare a spectacolelor de poezie. La aniversarea poetului național, Mihai Eminescu, de la mijlocul lui ianuarie, Emil Boroghină și-a prezentat recitalul său de poezie „De la Ovidiu la Mihai Eminescu” la Târgoviște, la Teatrul „Tony Bulandra”, la Pitești la Teatrul „Alexandru Davila” și la București la Teatrul „Nottara”, celebrând Ziua Culturii Naționale. În 23 februarie, Emil Boroghină susținea, cu prilejul sărbătorii Dragobetelui, recitalul de poezie populară „Cântecul vârstelor”, iar pe 4 martie era prezent, cu „De la Ovidiu la Mihai Eminescu” la Teatrul „Toma Caragiu” din Ploiești, în ziua comemorării marelui artist care dă numele teatrului din localitate.

De aici, mersul istoriei a luat un alt curs și, odată cu declanșarea pandemiei, s-au distorsionat și planurile minuțioase, lucrate cu abnegație timp de luni de zile, poate chiar ani. Pe 21 martie, de Ziua Internațională a Poeziei, Emil Boroghină avea programată, în cadrul proiectului Teatrul Poesis, o premieră, un nou recital intitulat „Cântarea Cântărilor”, ce urma să aibă loc la București la Teatrul „Nottara”, iar pe 27 martie, de Ziua Mondială a Teatrului, același spectacol urma să fie prezentat la Teatrul Național „Marin Sorescu” din Craiova – evenimentele însă nu au

mai putut avea loc. Ar fi urmat apoi câteva turnee în Italia, cu „Ovidiu – Tristele și Ponticele” la Sulmona, care era deja hotărât, precum și în alte locuri. Inaugurarea Teatrului Poesis cu „Cântarea Cântărilor” s-a petrecut în deschiderea stagiunii la Teatrul Național Craiova în septembrie.

Răsturnările istoriei au schimbat multe dintre planuri dar au avut loc alte evenimente care au pus în valoare fațete necunoscute până atunci. Dacă a douăsprezecea ediție a Festivalului Internațional Shakespeare de la Craiova fusese gândită într-un format anume, elaborat îndelung, meandrele destinului au făcut ca, în 2020, deschiderea online a Festivalului să fie făcută de chiar Directorul Fondator al Festivalului, Emil Boroghină, care, în calitatea sa de actor, a prezentat, în cadrul a ceea ce s-a numit Home Edition, recitalul său „Recitindu-l pe Shakespeare”, trezindu-le nostalgii celor care îl văzuseră la Craiova, București, Gdansk, Gyula, Erevan etc, sau încântând noi segmente de public unii dintre spectatori nereușind poate să pătrundă la un festival de teatru atât de important, iar alții aflându-se la distanțe care le-ar fi permis cu greu să se deplaseze de pe alte meridiane ale globului la Craiova. Din acest punct de vedere, Festivalul Shakespeare de la Craiova a căpătat noi dimensiuni și, cu siguranță, o și mai mare vizibilitate. Recitalul din deschiderea Festivalului a fost difuzat în același timp pe TVR3 și TVR Internațional.

Pentru Emil Boroghină și totala sa abnegație pe altarul teatrului au urmat recunoașteri firești: cu ocazia aniversării a 170 de ani de la înființarea Teatrului Național „Marin Sorescu” au loc sărbătorirea lui Silviu Purcărete, precum și sărbătorirea lui Emil Boroghină, la împlinirea a 70, respectiv 80 de ani. A urmat organizarea Galei UNITER la Craiova, într-un cadru mirific, la Parcul Romanescu.

În iulie 2020, Președinția îi conferă actorului Emil Boroghină Ordinul Național Serviciul Credincios în grad de Ofițer, ”în semn de înaltă apreciere pentru dăruirea, talentul și profesionalismul închinat, timp de mai multe decenii, Teatrului Național „Marin Sorescu” din Craiova, precum și pentru activitatea de aprofundare și promovare a operei lui William Shakespeare, impunându-se la nivel internațional drept un reper al cercetării în domeniul teatrului”.

În același an Emil Boroghină a primit apoi Premiul Galei Constantin Brâncoveanu acordat de Fundația Alexandrion „în onoarea valorilor culturii române” pentru „întreaga sa carieră de excepție în teatrul românesc”. Juriul, alcătuit din somități, membri ai Academiei Române, a hotărât decernarea premiului „cu unanimitate de voturi” președintele juriului fiind Acad. Răzvan Theodorescu. În octombrie 2020, a zecea ediție a Festivalului Ștefan Iordache de la Caracal a fost dedicată Domnului Emil Boroghină.

Cu prilejul Galei Premiilor UNITER din 2021, desfășurată pe scena Teatrului Național din București, Teatrului Poesis, fondat de Emil Boroghină, i s-a decernat Premiul Special al Senatului UNITER. Anul 2021 a adus și o nouă premieră a programului Teatrul Poesis, „Călătoria lui Dante”, pentru a marca comemorarea a 700 de ani de la moartea lui Dante Alighieri.

Emil Boroghină este deținătorul unui număr de premii și distincții care nu reprezintă nici jumătate din câte ar fi putut primi. De câte ori i se propune acordarea unui premiu, Emil Boroghină transferă meritele personale instituției al cărei coordonator este, fie că este vorba despre

Teatrul Național din Craiova, pe care l-a dus pe cele mai înalte culmi ale succesului internațional, despre Festivalul Shakespeare care s-a ivit din prea plinul iubirii sale pentru Marele Bard sau, cel mai recent, despre Teatrul Poesis, visul cel mai apropiat sufletului său încă din tinerețe. Anul 2021 i-a adus lui Emil Boroghină noi recunoașteri ale meritelor sale, ale eforturilor și sacrificiilor sale. Încununarea a venit, cum era și firesc pentru a face un arc perfect peste timp, de acolo de unde a început drumul său în slujirea teatrului cu un devotament exemplar. Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „I. L. Caragiale” i-a acordat înaltul titlu de Doctor Honoris Causa. Același prestigios titlu îi fusese conferit în 2017, de către Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice de la Chișinău, iar în 2018 de către Universitatea din Craiova. Tot în anul 2021 i s-a acordat și Premiul de Excelență „pentru măiestria artistică în artele spectacolului și pentru promovarea valorilor culturale universale”, acordat de revista Regal Literar. Anul 2021 are încă multe de traversat dar Emil Boroghină va înfrunta cu siguranță tot ce are să vină, cu aceeași credință neclintită în misiunea sa pe pământ.

CIVILIZAȚIE TRADIȚIONALĂ

Gabriela Boangiu

ARHITECTURĂ VERNACULARĂ. STUDIU DE CAZ – JUDEȚUL ARGEȘ

Numeroasele prefaceri legislative în secolele al XIX-lea și al XX-lea au avut multiple efecte asupra vieții sociale, economice, politice, dar mai ales culturale. De la unele supraviețuiri ale satelor devălmașe, la proprietatea de tip cooperatist, la revenirea firească la proprietatea privată, iată etape și fragmentări ale unor vieți bulversate de legi nu întotdeauna corecte față de anumite drepturi naturale. Perioada comunistă a răsturnat sisteme de valori, a tulburat structuri sociale, încât întrebarea: ce s-a mai păstrat într-o ordine firească, revine într-o retorică a unei ordonări ontologice necesare. Tăvălugul cooperatist a ocolit oarecum curtea țărănească de odini-

oară, iar acest lucru devine oarecum vizibil în încăpățânarea unor elemente tradiționale specifice acestora de a rezista timpului cu orice preț. Există numeroase acareturi în actualele curți sătești ce mențin cu osârdie ordinea de mai an. Vom încerca să privim cu înțelegere prefacerile inerente ce au avut loc în aceste curți țărănești ce par încremenite în timpuri de demult. Nu se va urmări o clasificare, ci o descoperire a „supraviețuirilor” elementelor etnografice importante, specifice Olteniei.

Construirea unei case, așadar, reprezenta o însumare a unor gesturi simbolice. Arhitectura populară oferă numeroase detalii menite să „spovadăie” despre un orizont mentalitar tradițional. Cercetări de teren din anul 2011-2013 derulate în județul Dolj (Bulzești, Vulpeni), Olt, Gorj, dar și în județul Argeș, au reliefat o serie de supraviețuiri in situ a numeroase gospodării ce păstrează aerul patriarhal de odinioară prin salvarea în timp a unor elemente de arhitectură tradițională: acoperișul de șită, pridvorul, foișorul sau decorațiunile traforate, ori modurile par-

ticulare de îmbinare a bânelor – iată doar câteva din însemnele ce mai vorbesc despre o lume ce încă se mai păstrează, deși insular, atât material, cât și spiritual – prin datini și tradiții de demult. Gospodăria țărănească reprezintă o tematică îndelung dezbătută de numeroși cercetători deoarece reprezintă „o unitate complexă tradițional istorică, social-economică și culturală, în care a luat naștere întreaga civilizație și cultură populară”¹. Romulus Vuia considera că așezarea, gospodăria, locuința trebuie privită prin perspectiva unui complex de factori: ocupația locuitorilor și tipul așezărilor, acestea la rândul lor depinzând de cadrul geografic, originea etnică a locuitorilor și înrâurirea factorului economic și politic. În opinia sa, „curtea este expresia economică a regiunii”, idee ce străbate ca un fir roșu întreaga operă dedicată studiului gospodăriei. Prin *curte*, Romulus Vuia înțelege atât *curtea* „stricto-senso”, cât și părțile constitutive ale gospodăriei, respectiv structura acesteia: numărul, forma și mărimea anexelor gospodărești, amplasarea lor în raport cu locuința, a acareturilor între ele, materialele de construcție etc., „gospodăria, casa țărănească au fost martorele vieții familiale și economice ale societății rurale. Fiecare gospodărie este un mic muzeu, fiecare denumire este o dovadă a evoluției vieții și civilizației poporului român”². În privința terminologiei, Romulus Vuia considera că ea este în principal de origine latină (poartă, casă, curte, arie etc.), peste ea suprapunându-se fondul slav (ocol, ogradă, grajd, poiată, colnă, vraniță etc.). Explicația ar veni din faptul că la venirea slavilor, comunitatea indigenă se ocupa cu agricultura, iar slavii de la care a fost împrumutat parțial lexicul, erau, în special, crescători de animale. Romulus Vuia definește astfel gospodăria: „locuința și construcțiile anexe din vatra satului, ca și cele anexe din afara ei, de pe moșia satului (pivnițele, pătuiagele, gropile de bucate etc.) alcătuiesc elementele unei unități economice, numite, în general, gospodărie. Gospodăria este o instituție care joacă un rol important în studiul culturii populare. Ea nu este numai o unitate de producție economică (agricolă, pastorală, meșteșugărească), ci o formă de cultură, în sensul

restrâns al cuvântului. Structura și componentele ei ilustrează, pe lângă nivelul de viață economică și gradul de cultură populară”³.

Județul Argeș se poate mândri cu numeroase elemente de civilizație tradițională. Zona fiind aflată între Munții Făgărașului, în partea de nord, și confluența râurilor Vâlsan și Argeș în sud, impresionează printr-o arhitectură solemnă, nobilă prin elementele ce se mai păstrează și astăzi, „caracterizându-se prin trăsături specifice, care o diferențiază de zonele învecinate”⁴, Muscel și Topolog.

Principalul material de construcție la construirea caselor și acareturilor era lemnul, „statistica lui Dionisie Pop Marțian consemnează 97 % construcții din lemn în mediul rural. Treptat, numărul caselor de zid și paiantă a crescut, în detrimentul celor de lemn, care erau în 1952 de numai 26,1%, iar astăzi au dispărut aproape în totalitate”⁵.

În ceea ce privește casele de lemn, ele „nu aveau temelie, fiind așezate pe mari bolovani de piatră dispuși la colțuri. Ceea ce constituie o caracteristică a arhitecturii argeșene este realizarea temeliiilor din rânduri alternative de cărămidă și piatră, tehnică foarte veche, folosită la ridicarea bisericilor medievale”⁶.

În funcție de criteriul elevației, zona Argeșului cuprinde trei tipuri de case: „case joase fără pivniță, ridicate pe un soclu de 1m, case cu pivniță și soclu de 1,50m și case înălțate pe un soclu de 2-2,50m. Casele cu soclu înalt s-au generalizat la începutul secolului al XX-lea pe tot cuprinsul zonei, parterul acestora cuprinde în plan o pivniță și o cameră, iar în partea superioară două încăperi de locuit. Planul cel mai frecvent în secolul al XX-lea cuprindea două încăperi cu intrări separate. Planurile cu trei încăperi și intrare dispusă asimetric sunt, de asemenea, foarte vechi. Funcțiile camerelor sunt diferențiate: o încăpere mare destinată pentru locuit, una mai mică, de trecere, în care se află și vatra cu hornul și alta pentru oaspeți, având uneori intrarea separată. Casele noi au planuri dezvoltate, cu patru-nouă camere, fiind influențate de arhitectura urbană”⁷.

Există două elemente care conferă specificitate zonei „în ceea ce privește volumetria și de-

¹ Monica Budiș, *Gospodăria rurală din România*, Vol. I – Oltenia, Muntenia, Dobrogea, Ed. Etnologică, București, 2004, p. 11.

² Romulus Vuia, *Le village roumain de Transylvanie et du Banat*, Bucharest, Imprimeria Națională, 1937, p. 49 *apud* Monica Budiș, *op. cit.*, p. 25

³ Romulus Vuia, *op. cit.*, p. 79 *apud* Monica Budiș, *op. cit.*, p. 26

⁴ Georgeta Stoica, *Arhitectură populară argeșeană*, în „Datini”, nr. 3-4, (24-25), 1997, p. 7.

⁵ *Ibidem*, p. 7

⁶ *Ibidem*, p. 8.

⁷ *Ibidem*, p. 8.

corul”⁸: prispa și foișorul, conferind „construcției echilibru și proporții armonioase, perfect integrate mediului înconjurător”⁹. Prisma se desfășoară de-a lungul fațadei sau pe două laturi ale casei, „formează un spațiu de tranziție semiadăpostit către interior și către curtea gospodăriei. Când spațiul respectiv este închis cu balustradă și stâlpi de lemn sau din zidărie, poartă numele de sală. Foișorul constituie un element arhitectonic important în această zonă. El marchează în același timp și diferențierea socială, fiind caracteristic caselor construite de pătura înstărită a comunităților rurale. Foișorul este construit pe un soclu înalt de piatră, având la partea superioară balustradă și stâlpi lucrați cu măiestrie. La casele construite în secolul al XIX-lea foișorul era plasat lateral, iar la cele din a doua jumătate a secolului al XX-lea este situat în axul casei”¹⁰.

Există numeroase anexe alături de casa de locuit, principala construcție, în afară de casa de locuit, din curțile satelor este grajdul cu fânăria. El apare în număr destul de mare, aproape 70% din gospodării având grajd. Rareori grajdul nu are deasupra fânărie. Marea frecvență a grajdului subliniază rolul important pe care continuă să-l aibă animalele chiar în acele gospodării care nu mai au nici caracter agricol și nici pastoral și a căror principală sursă de venit o formează fie vinderea de produse pomicole, fie practicarea diferitelor meserii¹¹.

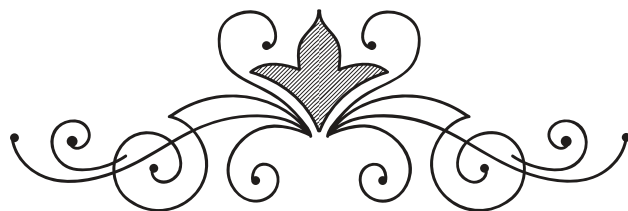
Din punctul de vedere al materialului și al tehnicii de construcție, „grajdurile sunt de cinci tipuri: grajd vechi de bârne lungi încheiate stănește la capete; grajd de bârne scurte prinse în amnare; grajd din scânduri groase verticale prinse pe un schelet de grinzi; grajd de paieantă – schelet de grinzi și cărămidă; grajd de cărămidă. Fânăria de deasupra este făcută de cele mai multe ori dintr-un schelet de grinzi, pentru ca fânul să fie în bătaia continuă a vântului. Alteori este construit din scânduri late”¹². După modul în care este împărțit, „grajdul poate fi: cu o singură încăpere; cu două încăperi alăturate; cu două încăperi și cu o șură deschisă între ele pentru car; cu o încăpere închisă și cu o șură deschisă

alături; cu două încăperi despărțite printr-o trecere liberă spre grădina din fundul curții”¹³. În funcție de detaliile de construcție ale acoperișului, forma grajdului diferă și el. Astfel, acoperișul poate fi: „în patru plase, cel mai frecvent; morăresc, la care plasele mici nu se continuă până la nivelul streșinii plaselor mari, ci se întrerup la un nivel oarecare, dând naștere unui fronton trapezoidal; în două plase, cel mai rar întâlnit, deoarece nu apără bine de ploaie fânul. La multe grajduri streășina din față este mult prelungită (2-3m), formând un adăpost de-a lungul întregului grajd”¹⁴.

Frumusețea acestor elemente de arhitectură tradițională face ca speranța în salvagardarea acestora să crească, iar inițiativele în acest sens nu trebuie să fie niciodată puține. Ceea ce s-a păstrat pe cale naturală și spontană în gospodăria țărănească de secol XXI, trebuie să-și găsească adevărata cale înspre patrimonializarea acestora, fără a tulbura cursul firesc al vieții cotidiene al ruralului, ce își păstrează comorile într-o simplitate uimitoare.

Fig.1. Casa din Județul Argeș

⁸Ibidem, p. 8.

⁹Ibidem, p. 8.

¹⁰Ibidem, p. 8.

¹¹ Florea Bobu Florescu, Paul Stahl, Paul Petrescu, *Arta populară din zonele Argeș și Muscel*, Editura Academiei Române, București, 1967, p. 69.

¹²Ibidem.

¹³Ibidem, p. 70.

¹⁴Ibidem, p. 70.

Aurora Speranța Cernitu

DANSUL ACVATIC AL MISTERIOASELOR MEDUZE – MIRUNA CAMINESCU

Miruna Caminescu este artist vizual, membră a UAPR, Filiala Craiova și expert restaurator lemn policrom. Iată ce-mi mărturisea recent : „I-am avut profesori pe Marcel Voinea (la Istoria Artei) și pe Gabriel Bratu – Grafică, iar admirația pentru harul lor, pentru cum au știut să fie artiști și să însufle dragostea pentru artă, m-a făcut să nu mă mai pot închipui făcând altceva.”

Miruna Caminescu creează la timpul prezent, caută și găsește nebănuite căi de exprimare. Demersul său artistic este într-o continuă mișcare. Artista, stăpână pe mijloacele tehnice ale artei sale, creează stări și buchete de emoții. Temele propuse, ca și tehnicile de exprimare sunt complexe. Limbajul plastic este „rostit” în chei simple, ușor de descifrat, limpezimea ideilor, eliminarea detaliilor obositoare conduc spre captarea esențialului. Artista realizează și piese mici de bijuterie cu minuțiozitatea de restaurator : răbdare, atenție, ore de muncă dedicate lucrului bine făcut. Fie că este vorba de magica lume vegetală, delicata pădăie care ne poartă în lumea blânderelor plutiri sau despre dansul acvatic al misterioaselor meduze, artista mânuiește cu ușurință registrele picturale.

Stări de imponderabilitate sau pur și simplu „Plutiri” este titlul pe care artistă îl dă celei mai recente expoziții deschise la Galeria Arta II a UAPR, Filiala Craiova.

Așa cum am mai spus, lucrările sale – metafore subtile, atrag privitorul și îl poartă în

lumi limpezi, din care au fost îndepărtate prea-plinurile, prea-multul detaliilor obositoare. Asimetria este punctul de forță ce stă la baza compozițiilor sale.

Abordarea unor tehnici mixte dă posibilitatea nașterii unui dinamism molipsitor. Figurile geometrice: cercul, pătratul, uneori triunghiul, întăresc adevărurile, pe care artista le are desăvârșit structurate. Timpului prezent, creat cu acuratețe, i se suprapune un timp al amintirilor, căci ce altceva ne poate sugera o veche placă de vinil ce servește ca suport, pe care sunt așezate asimetric, bijuterii meticuloase alcătuite. Valoarea micilor piese este însumată în orele dedicate creației, este dată, de asemenea, de emoția pe care o produce privitorului.

Miruna Caminescu nu este tributară rutinei sale de expert restaurator, artista a înțeles la timp, că nașterea unei lucrări este o comunicare dintre artist și opera lui, este o înțelegere tacită, este o căutare și o cunoaștere totodată, este o dăruire a trăirii interioare a artistului, care se conectează la energia lui creatoare. Artista nu are teamă să experimenteze tehnici și tematici dintre cele mai îndrăznețe. Ea aduce la un loc materialele textile, metalul, lemnul, texturi diverse, care așezate alături își găsesc echilibrul și propria exprimare, creând sinestezii.

Gama cromatică întâlnită în lucrările Mirunei Caminescu, este restrânsă. Roșul este culoarea preferată, apoi albastrul – în game liniștite, griuri blânde. Pauzele cromatice, uneori accentele sunt trasate în alb și negru, întărind ideea.

Spontaneitatea și simplitatea creațiilor artistei descind dintr-o elaborare îndelung căutată, dintr-o experiență bogată în lumea ideilor profunde, ce vin dintr-o educație artistică temeinică. Miruna Caminescu ocupă un loc special în galeria artiștilor plastici craioveni și nu numai.

Dumitru Duță

MOZAIC ISTORICO-LITERAR

OMUL SFINTEȘTE LOCUL

În urmă cu câteva săptămâni, Cristina și-a adus aminte de viața la țară, pe care ea a trăit-o în vacanțe la bunici. Ține minte cum căutau cuiburi de vrăbii prin copaci, cum alergau prin pod după pisică, cum au ciupit-o curcile. Gustul roșiilor abia culese din grădină și mirarea că morcovii cresc în pământ. Purecii cu care seara se întorcea acasă.

Când era în clasa a II-a, Cristina i-a spus tatălui că ar vrea să fie medic veterinar, dar acesta a întrebat-o dacă vrea să stea toată ziua cu mâna în fundul vacii.

Toată lumea își caută liniștea. Cei de vârstă a doua care își doresc spații pentru cei mici, pensionarii sătui de poluare, asfalt și zgomot. Apartamentele de la oraș, spun ei, sunt niște cutii de chibrituri betonate, scumpe și lipsite de aer.

La prima vedere, casa la țară ar fi cea mai bună soluție, dar și aici sunt tot felul de impedimente. Trebuie să renunți la condițiile cu care te-ai obișnuit la oraș: cinematograful, o bere cu prietenii, mersul la mall, naveta la serviciul din oraș, plimbarea la parc sau la piață.

Pe lângă aceste neajunsuri viața la țară aduce și bucurii în funcție de banii investiți în renovări. Toți se bucură de roadele din grădină, de ardeii puși la copt, de zacuscă, murături, de vin și palincă.

Adevărul gol-goluț este că ai nevoie de multe lucruri pentru a fi mulțumit și fericit.

În orice caz, omul sfințește locul!

CITITORI FIȚI ASCULTĂTORI

Pentru mulți neorurali, pandemia a fost imboldul necesar mutării la țară. Retragerea, mutarea la sat este cel mai important fenomen social al momentului.

Țara noastră a fost industrializată forțat, în anii 50-70, când au apărut populații urbane mari în orașele ca niște colonii, în jurul unor șantiere, fabrici și uzine vândute la fier vechi după 1990.

Blocurile erau prost gândite, cu infrastructură învechită, oferind o slabă calitate a vieții, stres, îmbolnăviri, insatisfacții personale.

Cine sunt neoruralii? Pensionarii care vor să-și trăiască liberi bătrânețea; adulții plecați de la țară să lucreze la oraș; tinerii crescuți la oraș și atrași de satul bunicilor; străinii care au găsit la noi ce n-aveau ei.

Datorită internetului, s-au redus distanțele, iar telemunca este tot mai răspândită.

Oamenii mutați la țară caută o viață mai tihnită, mai ieftină și mai simplă, departe de agitația și zarva orașului.

ANI ROMANTICI

Apreciatul scriitor Marius Chivu se întoarce în amintirile lui literare la sat, acolo unde cititul pare să fi murit de mult.

Crescut de bunici, el a făcut grădinița și toate vacanțele la țară pe coclauri împădurite și pe izlazul comunal. Își petrece copilăria la Slătioara, lângă bunici guralivi și plini de povești.

Când Chivu era în clasele primare, bibliotecara i-a pus în mână „20.000 de leghe sub mări” de Jules Verne. Căpitanul Nemo era lângă el, în timp ce vacile pe care le păștea intrau în grădinițele cu lucernă și în lanurile de porumb ale consătenilor.

„20.000 de leghe sub mări” i-a marcat copilăria și destinul literar, având în Dinu Săraru scriitor din Slătioara, un exemplu. Acesta (autorul romanului „Niște țărani”) a fost membru al comitetului central al partidului comunist, director al teatrelor din București, ctitor de biblioteci și case de cultură.

Proiectul „Cartea pe roți” este binevenit într-o țară unde librăriile au dispărut, iar bibliotecile n-au mai achiziționat cărți de o jumătate de secol.

AMIRALUL CHIOR

În piața Trafalgar din Londra există coloana impunătoare a amiralului Nelson. El a salvat imperiul britanic, învingându-l pe împăratul Napoleon Bonaparte.

Marea iubire a vieții lui Nelson a fost Lady Hamilton, fostă actriță și dansatoare la Londra. Era o animatoare și curtezană de moravuri ușoare. În public, se cunoșteau mai multe aventuri ale ei cu amanți din înalta societate engleză.

În 1781, Lady Hamilton naște un copil dar care nu o împiedică să trăiască cu un pictor celebru în epocă, care îi dedică numeroase tablouri. Portretele făcute de pictor îi promovează frumusețea în saloanele londoneze, unde dansa în pielea goală.

Emma Hart (Lady Hamilton) rămâne o vreme în anturajul ambasadorilor Marii Britanii din Regatul Neapole. Petrecerile ambasadorilor erau celebre, unde Emma Hart dansează, cântă, recită, interpretează personaje din antichitate.

La 26 ani, ea devine Lady Hamilton, prin căsătorie cu Nelson care câștigase o victorie zdrobitoare împotriva flotei franceze (1798?)

Figura amiralului era o apariție înfricoșătoare: nu avea un braț, o parte din dantură era distrusă și un ochi complet sec. Ca să nu se despartă de cea mai frumoasă femeie la data aceea din Europa, Nelson generează tot felul de evenimente. Când a făcut 40 ani, amiralul Nelson și guvernul englez organizează o petrecere cu 2000 invitați. Dar la ordinul Londrei, Nelson părăsește Regatul Neapole și ajuns în țară se gândește să divorțeze. Tânăra lui soție naște o fetiță și se mută cu toții la Wimbledon.

Împăratul francez Napoleon instituie blocada Europei. În 1805, în bătălia de la Trafalgar, flota engleză obține o mare victorie. La puțin timp după victorie, Nelson moare, fiind grav rănit. Zece ani mai târziu moare și frumoasa lui soție, săracă și uitată de toată lumea.

ALE TINEREȚII VALURI

La începutul anilor '90, apăruse în România un conflict între adolescenți, își amintește Stela Giurgeanu în revista *Apostrof*.

Majoritatea erau divizați în două tabere, depeșarii și rockerii. Conflictul era între cei care purtau blugi largi cu franjuri și cei cu blugi strâmți, având pictat pe tricou un cap de mort. Se observa diferența chiar și la nivelul pantofilor: pantofi bombați vs ciocatele ascuțite. Acest curent s-a manifestat ani de-a rândul ca fiind o creație românească. Depeșarii erau considerați copii de bani gata, snobi și răsfățați, ori copii de foști ștabi comuniști. Rockerii erau drojdia societății, niște ratați, drogați și golani.

Apartenența la grup se făcea chiar prin muzică și tunsoarea părului ori prin locurile unde se adunau. Întâlnirile întâmplătoare sau voite între haite se lăsau cu bătaie.

Cu timpul, ambițiile lor au scăzut. Rockerii găseau potrivite ghetele cu metal în bot, iar depeșarii aveau ciocatele.

Între timp, apăruseră adidașii legați cu șireturi fosforescente și bocanci vara, dar treptat găștile s-au dezintegrat.

Iar tu Oana, ce -ai fost: rockeriță sau depeșară?

Dar Oana mândră și țăfnoasă: „Tu cam ce crezi că puteam să fiu?”

**O POZĂ CÂT
O MIE DE CUVINTE**

*Nicolae Tzone
și Aurora Cornu*

JEFFREY ARCHER- ASCUNS LA VEDERE

– Felicitări, sergent! a spus Jackie, venind lângă el, la bar. Extrăsese paiul cel mic și băuse o singură limonadă în acea noapte, pentru că urma să-l ducă ea acasă pe proaspătul sergent. Deja îi atrăsese atenția lui Beth că nu mai era mult până la miezul nopții.

– Mulțumesc, a răspuns William, după ce-a terminat de ultimele picături dintr-a patra halbă de bere.

– Nu că a fost cineva surprins.

– Cu excepția tatei.

– Domnilor, urmează să închidem, vă rog, a spus cu fermitate proprietarul, nu neapărat pentru că cei mai mulți clienți ai săi erau polițiști. Adevărul era, totuși, că, odată ce civilii plecau, cei rămași se bucurau deseori de intimidare și proprietarul continua să-i servească pe băieții și fetele în albastru. Exista cel puțin o cârciumă în fiecare cartier care avea un aranjament similar, ceea ce nu numai că-i mărea profitul civilului proprietar, ci însemna și că acesta nu avea nicio frică de o eventuală urmărire penală. Cu toate acestea, Jackie tot simțea că era momentul ca William să plece.

– Cum ai la bord cel puțin o doză prea mult, șeful mi-a recomandat să te duc acasă, a spus ea.

– Dar e petrecerea mea, a protestat William. Și-ți voi spune un secret. Niciodată n-am mai fost atât de beat.

– De ce nu sunt deloc surprinsă? Un motiv în plus să te duc acasă. Ar fi păcat să fii retrogradat la o zi după ce-ai fost avansat. Cu toate că, probabil, aș primi eu funcția ta.

– M-a prevenit el, tata, să fiu atent cu femeile de felul tău, a spus William, în timp ce ea îl lua de braț și-l susținea scoțându-l afară din cârciumă în strigătele de „noapte bună sergent”, „coristule” și, chiar, „comisare”, fără vreo urmă de ironie sau sarcasm în voci.

– Să nu te aștepti de la mine să-ți spun sir sau să te pup în fund, până nu vei fi cel puțin inspector-șef.

– Știi de unde vine expresia a pupa în fund?

– Habar n-am. Dar de ce am eu sentimentul că ești pe punctul să-mi spui tu?

– Ducele de Vendôme, un aristocrat francez din secolul al XVII-lea, obișnuia să-și primească curtenii chiar și când stătea pe toaletă și, după ce-și ștergea fundul, unul dintre curteni se grăbea și i-l pupa, spunând: „Oh, Înălțimea Voastră, aveți un fund de înger.”

– Oricât de mult aș vrea să fiu sergent, n-aș merge atât de departe, a spus Jackie.

– Atâta timp cât nu îmi spui Bill, a spus William, prăbușindu-se pe scaunul de lângă șofer.

Jackie a ieșit din parcare spre Victoria Street și a luat-o spre Pimlico, în timp ce William închidea ochii. Cu numai un an în urmă, când sergentul Warwick se alăturase echipei, ea era sergent, bine înfipă pe a doua treaptă a scării. Acum, urmare a fiasco-ului Operației Perioada Albastră și a reîntoarcerii pline de succes a lucrării lui Rembrandt la Fitzmo-lean, pozițiile lor se schimbaseră între ele. Jackie nu se plângea - era chiar fericită să facă parte din echipa apropiată a comandantului. William a început să sforăie. Când Jackie a virat după colț, l-a zărit imediat.

– E Tulip! a spus ea brusc, apăsând frâna și trezindu-l pe William din somnul liniștit.

– Tulip? a întrebat el, încercând să-și focalizeze privirile.

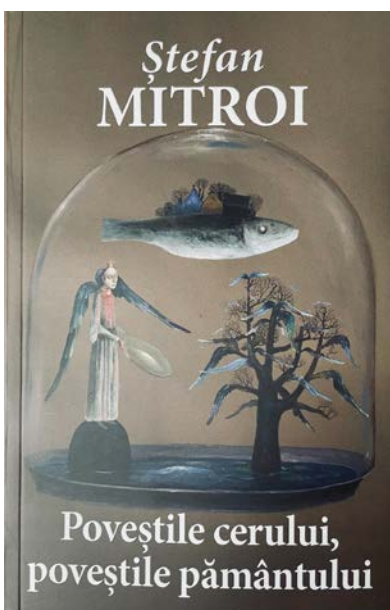
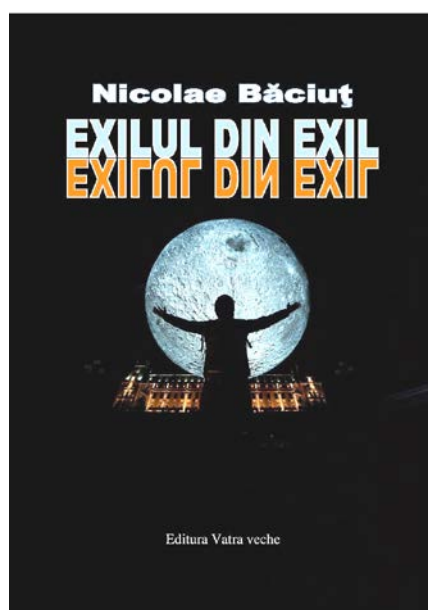
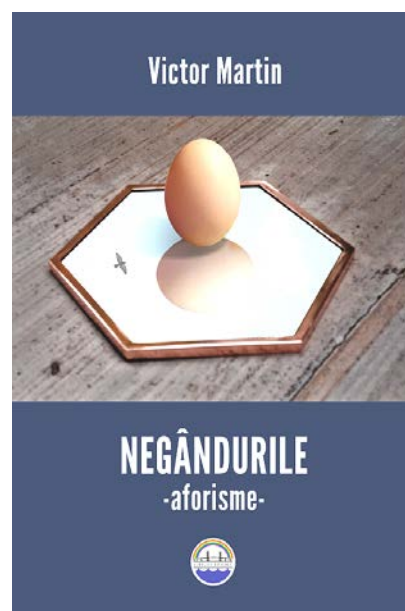
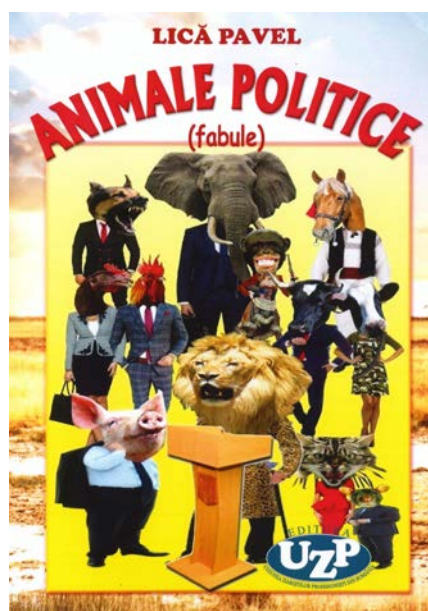
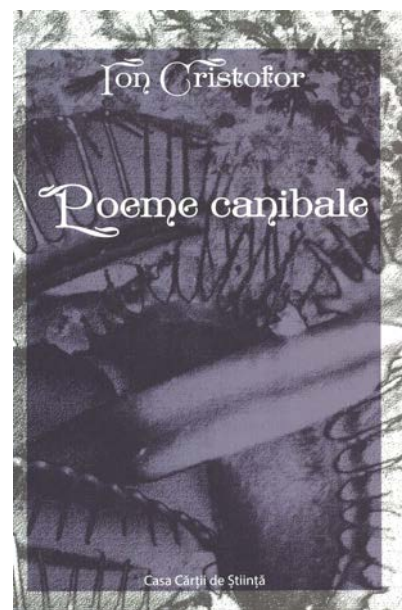
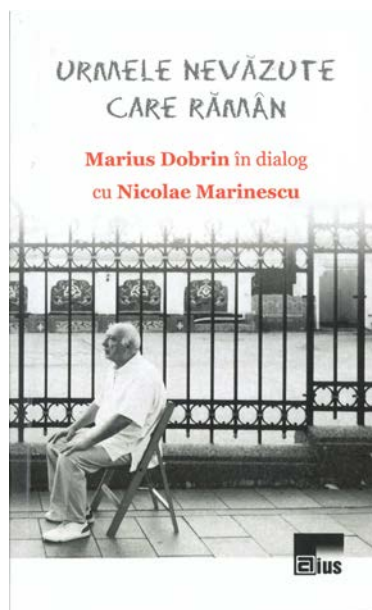
– Prima dată, l-am arestat pe când era încă la școală, a spus Jackie, sărind afară din mașină. William abia putea să-i urmărească silueta traversând în fugă strada spre alea neluminată unde un tânăr de culoare care căra o sacoșă Tesco i-a dat ceva unui alt bărbat a cărui față era bine ascunsă în întuneric. Brusc, William s-a trezit complet, adrenalina luând locul alcoolului. A sărit din mașină și a urmat traseul lui Jackie, acompaniat de claxoanele câtorva automobile din trafic, printre care făcea el slalom. Claxoanele l-au avertizat pe Tulip că fusese ochit. A luat-o imediat la fugă pe alea întunecată. William a trecut în fugă pe lângă Jackie, care-i puneă cătușele celui alt bărbat. Dar, deja știa că nu aceasta urma să fie noaptea în care să captureze pe cineva cam de aceeași vârstă cu el. Distribuitorii de droguri stradali rareori beau și puțini dintre ei iau droguri, pentru că știa că aceasta i-ar putea costa slujbele. Chiar înainte ca Tulip să vireze pe altă stradă, călare pe o motocicletă Yamaha neagră, și să se îndepărteze cu zgomot, William acceptase că nu-l va prinde. S-a oprit împotriva dorinței lui la capătul unui pasaj pietonal, s-a sprijinit de un stâlp electric, s-a încovoiat și a vomitat violent pe paviment.

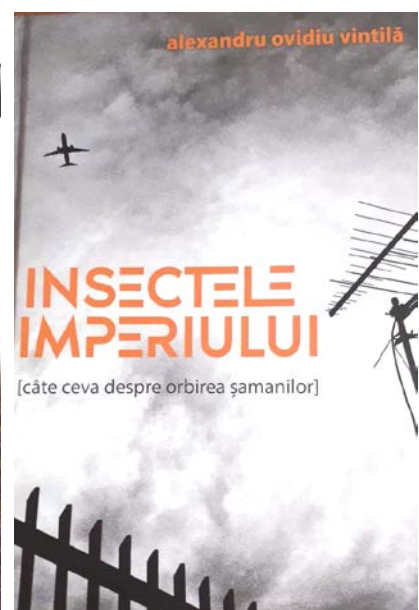
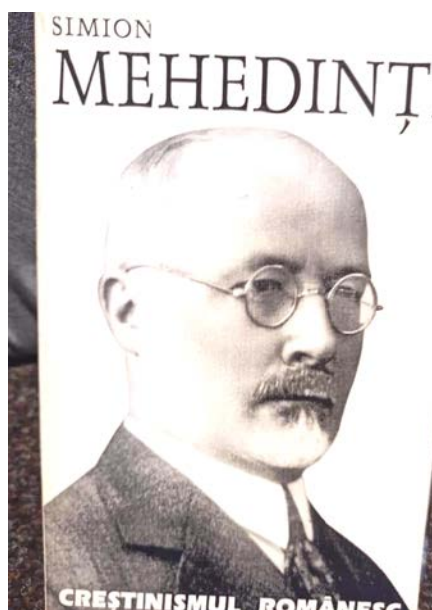
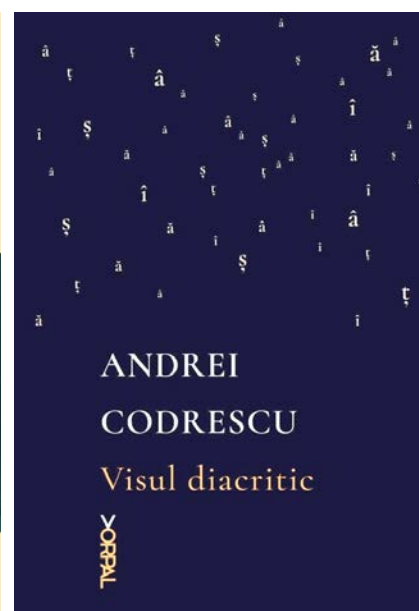
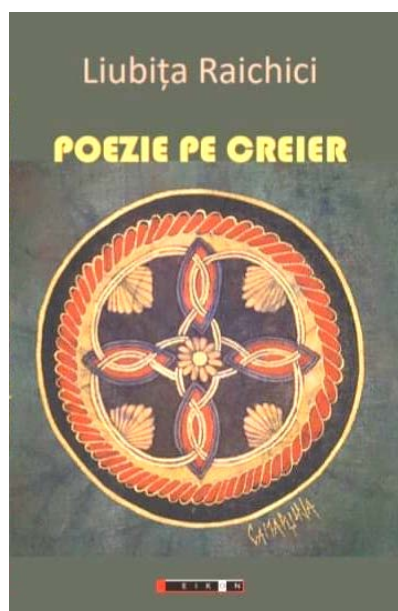
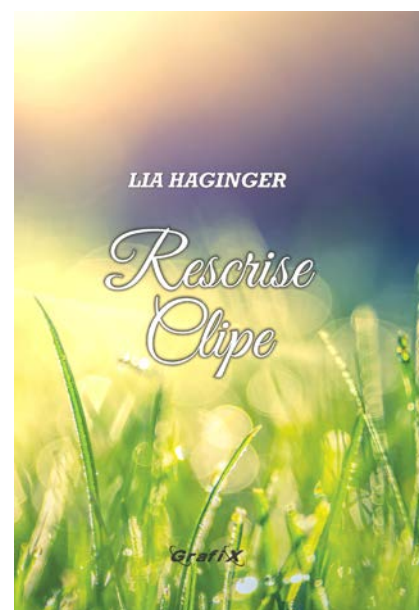
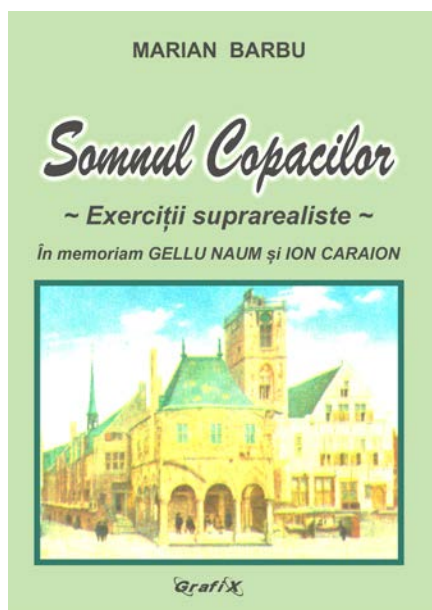
– Dezgustător, a murmurat un gentleman în vârstă, grăbindu-se să treacă pe lângă el.

William s-a bucurat că măcar nu era în uniformă. În cele din urmă, și-a îndreptat spinarea și a luat-o încet pe alee și a găsit-o pe Jackie citindu-i prizonierului drepturile.

Versiune în limba română de Ana Andreescu

CUPRINS

ESEU

Gelu Negrea

Enigmatice texte neterminate / 3

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 5

Victor Martin

Ce este aforismul și ce este creatorul lui? / 6

Dinică Ciobotea

200 de ani de la Revoluția Română din 1821. Un eveniment major,
un conducător pe măsura timpului său / 7

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 8

EVOCARE

Rodica Florescu

Pădurea de simboluri a poeziei lui Nichita Stănescu / 9

COMEMORĂRI

Ion Todor

75 de ani de la moartea poetului Ilarie Voronca / 13

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 15

POESIS

Florentin Palaghia

Asaltul cuvintelor / 16

Fiindcă ai venit / 16

Aseară / 16

Balaurii / 16

Noptile / 16

Florin Dochia

Kenzinala 1 / 17

Kenzinala 2 / 17

Kenzinala 3 / 17

Kenzinala 4 / 17

Kenzinala 5 / 17

Dan Anghelescu

cuvintele trag/ înhămate la/ căruțele întunecării/... / 18

aud automobilele dupăamiezilor/ și totuși nu-s iarbă... / 18

uneori/ este o precizie cu adevărat/ înspăimântătoare/ în / 18

și la urma urmei/ titlul poemului/... al tuturor/ poemelor să fie...ea... / 19

Maria Filipoiu

Pe golgota timpului / 19

Timpul orbitor / 19

Magia timpului în solstițiu / 20

La porțile timpului / 20

Mircea Florin Șandru

Ave, femeie! / 20

Am prieteni puțini / 20

Dumnezeu vine și pleacă / 21

Să mă întorc acasă / 21

Buzele mele au șoptit / 21

Andrei Dicu

Focul dracului / 22

Soclu / 22

Vitrine / 22

Compas / 22

Andrei Mocuța

Literatură la kilogram / 23

Capsula timpului / 23

Teatrul dintre lumi / 23

De-a scrisesea / 23

Lică Pavel

Al romilor izvor / 24

Lingurarii / 24

Inimă de lăutar / 24

Ultimul bidinar / 25

Eu am venit, fierarule, la tine / 25

Geambașii / 25

Eugen Dorcescu

În codrii fără capăt / 25

Wasserfallgasse / 26

Templierul / 26

Montségur / 26

Totem / 26

PROZĂ

Dan Perșa

Moartea bunicului / 27

Radu Vida

Lecția de chineză ardelenescă / 31

George Geafir

Caz vindecăt / 32

Ion R. Popa

Concediu compromis / 33

Florin Logreșteanu

Ulysse, captiv în Cetate / 34

Teodor Oancă

O factură, două facturi / 36

LECTOR

Theodor Damian

New York-ul Mihaelei Albu și al Aurorei Cornu / 37

Vitalie Răileanu

Poezia lui Ionel Simota – zbor în adâncime... / 38

Eliza Roha

Aureliu Goci: magistrul și discipolii / 40

Monica Grosu

Poeme neînserate / 42

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 43

Paul Aretzu

„de aş avea atâta credinţă încât să mut şi munţii, iar dragoste nu am, nimic nu sunt” / 44

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 45

Mihaela Albu

O sută şi una de poeme - o invitaţie în „lumea” poeziei lui Sterian Vicol / 46

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 47

Mircea Pospai

Despre „Efectul Stalin” în România / 48

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 49

Eliza Roha

Ileana Popescu Bâldea: *Kanaka* / 50

Ion Haineş

Un şirag de povestiri / 51

MOMENTE MEMORABILE

Rodica Pospai Păvălan

Din agenda culturală craioveană / 53

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 54

MANIFESTĂRI PRESTIGIOASE

Iolanda Mănescu

Emil Boroghină – o permanenţă a culturii române / 55

CIVILIZAȚIE TRADIȚIONALĂ

Gabriela Boangiu

Arhitectură vernaculară. Studiu de caz – Județul Argeș / 56

CRONICĂ PLASTICĂ 59

Aurora Speranța Cernitu

Dansul acvatic al misterioaselor meduze – Miruna Caminescu / 59

SEMNAL

Dumitru Duță

Mozaic istorico-literar / 60

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 61

TRADUCERI LITERARE

Ana Andreescu

Jeffrey Archer - *Ascuns La Vedere* / 62

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE / 63

CUPRINS / 65

Revista apare trimestrial.
Contactați-ne pe adresele specificate.

În atenția colaboratorilor

Textele vor fi scrise cu Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerează în continuare și se trec la sfârșitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuație, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Pentru numărul următor, vă așteptăm materialele până la 28 februarie 2022